

MENSENRECHTEN
RAPPORT
NEDERLAND
2014

**MENSENRECHTEN
RAPPORT
NEDERLAND
2014**

Minderheden tussen Islamofobie en integratie

Eerste editie

Istanbul 2015

Naam van het boek

MENSENRECHTEN RAPPORT NEDERLAND 2014

Minderheden tussen Islamofobie en integratie

Opgesteld door

Prof. Dr. Kadir CANATAN Istanbul Sabahattin Zaim Universiteit
Assoc. Prof. Dr. Ahmet YÜKLEYEN Istanbul Commerce Universiteit
Asst. Prof. Dr. Fatih SERBEST Istanbul Sabahattin Zaim Universiteit
Dr. Fatih OKUMUŞ Adviseur Religieuze Zaken (Diyanet)

Vertaler

Leyla Yıldırım

Correctie

Ertuğrul Küçükkuşu

Ontwerp

İbrahim YILMAZ

Printing: Elma Matbaası

Tevfikbey Mah. Halkalı Cd. No:162/7

Sefaköy-Küçükçekmece/İSTANBUL

Tel: 0212 697 30 30

Eerste editie

January 2016, Istanbul

Besteladres

Istanbul Sabahattin Zaim University
Halkalı Cad. Halkalı, 34303 Küçükçekmece/ Istanbul

Phone: 0212 692 96 00 Fax: 0212 693 82 29

www.izu.edu.tr

INHOUD

VOORWOORD.....	IV
SAMENVATTING.....	VI
INLEIDING.....	1
A- GRONDRECHTEN.....	9
1.POLITIEKE RECHTEN EN VRIJHEDEN.....	11
2.ECONOMISCHE RECHTEN EN VRIJHEDEN.....	25
3.CULTURELE RECHTEN EN VRIJHEDEN.....	37
4.RECHTEN EN VRIJHEDEN IN ONDERWIJS.....	51
5.RECHTEN EN VRIJHEDEN IN INSTITUTIONALISERING.....	67
6.RELIGIEUZE RECHTEN EN VRIJHEDEN.....	79
B- BEELDVORMING VAN DE MINDERHEDEN EN DE ISLAM IN DE MEDIA... ..	89
ALGEMENE BESCHOUWINGEN EN CONCLUSIES	101
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	115
EEN CHRNOLOGISCHE VOLGORDE VAN DE ONTWIKKELINGEN IN HET JAAR 2014.....	137

VOORWOORD

Naast het bieden van wetenschappelijk onderwijs hebben universiteiten tevens de taak vanuit diverse disciplines onderzoek te doen en hun bevindingen te delen zowel met het publiek als met alle betrokkenen. Zoals men in Turkije het zo fraai verwoordt, 'kennis vermenigvuldigt door het met elkaar te delen'. Kennis die beperkt wordt tot een nauwe bandbreedte zal nimmer kunnen voldoen aan de maatschappelijke, politieke en culturele verwachtingen.

Sinds haar oprichting hanteert Istanbul Sabahattin Zaim Universiteit, naast het aanbod van een hoogwaardig onderwijs, tevens de missie om goed onderzoek te verrichten en haar bevindingen met de maatschappij te delen. In deze analyse is de thema 'mensenrechten in Nederland' in het jaar 2014 onder de loep genomen. Dit academisch werk is voortgekomen uit de nauwe samenwerking tussen eigen academici en specialisten uit zowel andere universiteiten als gespecialiseerde instellingen. Het voornaamste doel van dit werk is het belichten van de positie van de Turkse als van andere minderheden in Nederland.

Het is een bekend cliché dat Turkije in de jaren zestig gastarbeiders naar Europa stuurde. In de loop der jaren heeft dit geleid tot de aanwezigheid van een groot aantal Turkse minderheden in Europa. De Turkse gemeenschap in Nederland behoort tot de grootste minderheden welke vergelijkbare maatschappelijke problemen ondervindt als andere minderheidsgroepen die in Europa leven. Vooral na 11 september zijn verschillende minderheden doelwit geworden van vooral anti-islamitische tendensen die gepaard gaan met racistische aanvallen. Enerzijds worden deze minderheidsgroepen getroffen door de sociaaleconomische crisis waar Europa zich thans in bevindt en anderzijds lijken de zorgwekkende islamofobe ontwikkelingen een sneeuwbaaleffect te krijgen. De politiek behoort de meest aangewezen platform te zijn voor sociaal-maatschappelijke discussies van dien aard:

helaas wordt datzelfde politiek soms zelf getroffen door populisme en vormt zij de oorzaak van het probleem. Daarnaast heeft het integratiebeleid weinig tot geen resultaat geleid en worden de migranten daar de dupe van.

Zoals ook de Nederlandse onderzoekers vaak aangeven was Nederland tot voor kort een land dat zich karakteriseerde als een sociaal en tolerant land met een pluralistische maatschappij en hiermee een boegbeeld voor andere landen. Echter, kan men stellen dat Nederland tot op heden al deze eigenschappen kwijt is en langzaam maar zeker verandert tot een land dat getroffen is door een stijgende lijn van islamofobie, waardoor buitenlandse investeerders wegens de maatschappelijke spanningen het land vermijden. Verder zien we dat schendingen van mensenrechten zich duidelijker manifesteren als een maatschappelijk probleem binnen de verschillende lagen van de samenleving. Zowel het Nederlandse mensenrechten instituut als internationale mensenrechten organisaties brengen deze ontwikkelingen herhaaldelijk ter sprake.

Turkije, heeft de Turkse minderheden in Europa een lange tijd 'verwaarloosd' en heeft ten onrechte deze groep mensen beschouwd als een financiële bron van inkomsten. Dit beeld lijkt in de afgelopen jaren ingehaald te zijn door zichtbare positieve ontwikkelingen en positieve initiatieven zoals onderzoek en monitoringsmogelijkheden, welke zich specifiek richten op de Turkse diaspora buiten Turkije waardoor deelname aan democratische processen in Turkije mogelijk wordt gemaakt. De bijdragen van Ngo's en de wetenschappelijke studies van universiteiten zijn voor dit proces onvermijdelijk. Om deze redenen hebben wij als Istanbul Sabahattin Zaim Universiteit in dit kader bij willen dragen aan de oplossingen van de maatschappelijke problemen die de Turkse minderheden in Nederland ondervinden door middel van een analyse en literatuuronderzoek in de vorm van dit naslagwerk.

Ik zie het als mijn plicht om de hoofdverantwoordelijke van dit project Prof. Dr. Kadir Canatan en zijn team te bedanken omdat hij en zijn team dit project mogelijk hebben gemaakt.

Ten slotte, ik hoop dat dit werk Mensenrechten in Nederland over het jaar 2014 tot nieuwe inzichten zal leiden, waarbij hedendaagse maatschappelijke-problemen op basis van wetenschap en wederzijdse samenwerking bij mag dragen aan nieuwe oplossingen. Verder hoop ik dat nieuwe samenwerkingsverbanden en ontwikkelingen tot stand kunnen komen tussen de Nederlandse en Turkse burgers en de betrokken instellingen. Verder hoop ik dat het een bijzondere bijdrage zal leveren aan de historische betrekkingen die van oudsher bestaan tussen Nederland en Turkije.

Prof. Dr. Mehmet BULUT
Istanbul Sabahattin Zaim University
President

SAMENVATTING

In de laatste jaren blijkt dat vrijheden en rechten van de mens niet alleen een handicap zijn voor de derde wereldlanden of voor de ontwikkelingslanden maar de laatste jaren ook voor de Westerse landen. Nederland is in dat opzicht een van de eerste landen die vroegtijdig de problematiek erkend heeft. In 2012 heeft Nederland de instelling College voor de Rechten van de Mens opgericht om in dit veld verdere studies te kunnen doen. In 2013 heeft de Regering voor het eerst een Nationaal Strategisch Plan voor de mensenrechten opgesteld om bestuursorganen te kunnen begeleiden. Dit ter bevordering van naleving van de mensenrechten. Na het invoeren van dit plan is de thema ‘mensenrechten’ niet meer een beleidsstuk maar eerder hoe regionale besturen zich dienen op te stellen in de praktijk. De Regionale besturen zijn namelijk belast met het ontwikkelen van beleid en projecten op gebieden zoals non-discriminatie, waarborgen van de rechten van mindervaliden, gender-issues, etnische afkomst en diversiteitsissues.

Dat Nederland mensenrechten niet meer als een onderdeel van haar buitenlandse maar nu als een kwestie van haar binnenlandse politieke beschouwt, heeft ongetwijfeld te maken met de wijze waarop 11 september de kwestie nationale veiligheid de politiek heeft geïncorporeerd. Deze retoriek en het politieke beleid heeft als gevolg dat politici is af gaan zien van het politieke standpunt ‘pro-multiculturele’ samenleving. Culturele en godsdienstige verschillen in de samenleving zijn gedegradeerd tot een bedreiging, dat ingaat tegen de eenheid van de samenleving. De invloed van extreemrechts vormt een anti-Islam tendens met als gevolg dat discriminatie vandaag een duidelijk maatschappelijk probleem is geworden. De anti-Islam houding kan niet simplistisch weggezet worden als slechts islamfobie (angst voor de Islam) maar gaat verder dan dat. De aard

van het probleem in het Westen is namelijk veel groter omdat er sprake is van een actieve ideologie dat anti-islamisme heet en een angst creëert dat fundamenteel zorgwekkender is. Bovendien is anti-islamisme niet enkel een fenomeen dat zich beperkt tot het extreemrechts of racistische groeperingen.

Wanneer de ontwikkelingen over het jaar 2014 cumulatief geëvalueerd worden, wordt duidelijk dat een aantal kwesties en ontwikkelingen t.a.v. vrijheden en mensenrechten van migranten de revue moeten passeren. De grootste extreemrechtse partij, de PVV (Partij voor de Vrijheid) drukt haar stempel op 2014 met haar discriminerende uitspraken en acties. De uitspraak die het meest indruk maakt was dat van de extreemrechtse leider Geert Wilders in maart: 'Minder Marokkanen'. Deze uitspraak heeft niet alleen geleid tot een grote discussie in het publieke debat en in de politieke arena maar heeft tegelijkertijd en grote golf van aangiftes teweeggebracht tegen Wilders.

Een volgende actie van Wilders was het verzorgen van een internationale crisis tussen Nederland en Saoedi Arabië. Wilders kwam met een anti-Islam sticker in de kleuren van de Saudische vlag en hing deze op zijn kamerdeur in de Tweede Kamer. Daarnaast pleite PVV voor de sluiting van alle moskeeën in Nederland, welke weer een grote ophef veroorzaakte in de samenleving. Machiel de Graaf (PVV) kwam in het nieuws met de woorden 'wij willen Nederland zuiveren van de Islam' en wakkerde daarmee meer Islamofobie. Minister Asscher verantwoordelijk voor Integratie reageerde dat deze uitspraken 'onaanvaardbaar' zijn en organiseerde een bijeenkomst met bepaalde vertegenwoordigers van verschillende religieuze groeperingen om verdere escalaties te voorkomen.

De toename van cijfers in 2014 tegen minderheden t.a.v. discriminatie is door een aantal organisaties in hun rapporten weergegeven. Het rapport 'Ervaren discriminatie in Nederland'

dat in januari 2014 verscheen legde ervaringen t.a.v. discriminatie van zowel autochtone als van allochtonen vast. Voor dit onderzoek onderzocht het SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) 12.500 mensen en bracht de subjectieve wijze waarop mensen discriminatie ervaren en de omvang ervan in beeld. Volgens het rapport concentreren de klachten over discriminatie vooral op 'leeftijd' en 'etniciteit'. Een derde van de migranten zijn wel eens slachtoffer geworden van discriminerend gedrag in de laatste 12 maanden binnen de openbare ruimte. Tussen 20 en 40% van de werkzoekende migranten hebben te kennen gegeven wel eens te zijn gediscrimineerd. Hetzelfde rapport geeft aan dat één op de drie Turkse, één op de vier Marokkaanse en één op de vijf Surinaamse studenten moeite hebben met het vinden van een stageplek vanwege hun afkomst.

2014 is het jaar waarin aangiftes t.a.v. discriminatie zijn verdubbeld. Stichting Meldpunt Discriminatie maakte kenbaar dat de belangrijkste oorzaak van deze toename de uitspraak van Wilders over Marokkanen was. Op basis van verschillende onderzoeken van vergelijkbare onderzoeksinstellingen is geconstateerd dat aangiftes van vorig jaar rond de 3.143 waren en dit is aan het eind van de tweede kwartaal van dit jaar gestegen naar 6.285. Stichting Meldpunt Discriminatie in de regio Amsterdam geeft aan dat de stijging van de meldingen zich concentreren rond discriminatie op etniciteit.

De verklaring van de Kinderrechtencollectief waarmee Nederland negatief in beeld kwam t.a.v. kinderrechten schendingen was een onverwachte ontwikkeling en bracht Nederland in een moeilijke positie in het wereldwijde debat. Vooral armoedebestrijding, kindermisbruik en toelatingsprocedures voor de vluchtelingen werden genoemd als oorzaak voor de verslechterde situatie. Kinderrechtencollectief laat in dit rapport weten de situatie door te willen spelen naar de kinderrechten commissie van de VN.

Verder heeft Ineke van der Valk in een onderzoek bekendgemaakt dat er in de laatste tien jaar 174 moskeeën op verschillende manieren doelwit zijn geweest van aanslagen. De Allochtonenkrant dat cijfers bijhoudt van islamofobe activiteiten gaf in het jaar 2014 aan dat vijf moskeeën doelwit waren van aanslagen. Echter, uit ons media-analyses blijkt dat slechts vier moskeeën het nieuws haalde.

Een ander inmiddels bekend onderzoek dat bij heeft gedragen aan de negatieve beeldvorming van Turks-Nederlandse jongeren werd in opdracht van FORUM (Instituut voor Multiculturele Vraagstukken) door Motivaction uitgevoerd. Uit dit onderzoek zou blijken dat 87% van de Turkse jongeren sympathiseerde met ISIS en 90% van hen zouden de Syriëgangers als held beschouwen. Al snel hebben deskundigen ingegrepen en bleek dat dit onderzoek niet voldeed aan de wetenschappelijke normen en dus onverantwoord was. Hierop gaf Minister Asscher aan een nieuw onderzoek in te willen stellen.

Verder deed Minister Asscher uitspraken waarin hij Turkse religieuze instellingen verweet van integratie belemmerde activiteiten. Deze uitspraken veroorzaakte een grote onrust zowel onder de Turkse gemeenschappen als bij de partijgenoten van Asscher de heren Tunahan Kuzu en Selçuk Öztürk. Deze bekritiseerden de reeds geformuleerde standpunten van Minister Asscher en werden vervolgens zowel uit de partij als uit de Kamerfractie gezet. Na de onenigheid en de manier waarop het onderzoek van Motivaction was verricht werden toch zorgwekkende beleidsmaatregelen aangekondigd.

In het jaar 2014 zijn er noemenswaardige juridische ontwikkelingen geweest. Behalve één zaak zijn vier van deze rechtszaken voorbeeldig te noemen. Zo besloot de rechter in februari 2014 dat Turkse migranten tijdens bijstandsaanvragen niet verplicht zijn eigendomsgegevens in Turkije op te geven.

Naar aanleiding van een juridisch traject begeleid door Advocatenbureau Küçükünal is door de rechtbank besloten bij WWB-aanvragen dat Turkse-Nederlanders geen Turkse ID-kaartnummer hoeven op te geven.

Een andere juridische ontwikkeling bij de Raad van State was dat uitkeringen van geremigreerde Turkse-Nederlanders (ANW-wet) niet ingehouden mocht worden. De Raad van State besloot dat 40% van de ingekorte uitkeringen volgens het verdrag tussen Turkije en Europese Unie onrechtmatig was.

De Raad van State heeft besloten de Turkse minderheden te ontheffen van de procedures voor de visumaanvragen voor vreemdelingen waardoor de eisen voor de Turkse minderheden versoepeld werden.

Twee Turkse studenten die een rechtelijke procedure begonnen tegen te hoge visumleges, werden in het gelijk gesteld door de rechtbank. Het bedrag van het visum en verblijfsvergunning voor Europese opleidingen werden in strijd geacht met de Europese richtlijnen en werd het bedrag teruggeschroefd tot 300 EUR. Deze beslissing blijft van kracht voor alle internationale studenten die in Nederland komen studeren.

Een andere ontwikkeling is de opheffing van de leeftijdsgrens van 21 voor gezinshereniging voor de Turkse minderheden. Gezinshereniging werd immers eerder bij het Ankara-verdrag vastgelegd.

Een andere juridische kwestie die behandeld werd bij de Raad van State is het verhalen van de overzeese examenkosten. Hoewel de RvS in 2011 in het voordeel van de examenkandidaten oordeelde, werd verder geprocedeerd om de examenverplichting op te laten heffen. De verwachting was dat de RvS in 2015 deze zaak zou afronden. In geval van een gelijkstelling kunnen Turkse minderheden die toen verplichte kosten van de taalcursussen t.w.v. 3000 EUR terugvorderen.

Ondanks deze positieve ontwikkelingen werd in december 2014 besloten mindering op kinderbijslag voor kinderen van teruggekeerde gezinnen toe te wijzen. De hoogste rechtbank in Nederland stelde dat de mindering wegens onduidelijkheid t.a.v. het begrip 'kinderbijslag' in het Ankara verdrag gehonoreerd mocht worden.

INLEIDING

Te lang heeft de wereld de thematiek van de rechten van de mens gepercipieerd als een opgave van onderontwikkelde landen. Volgens dit perspectief is de wereld onderverdeeld in: ‘onderontwikkeld’, ‘ontwikkeld’ en ‘ontwikkelingslanden’. Hierbij was de stelling dat mensenrechten vooral een problematiek was van minder ontwikkelde- ofwel van ontwikkelingslanden. Het is niet alleen van belang om te kijken naar de totstandkoming van deze gewaarwording maar ook hoe deze gepresenteerd wordt in de mindset.

De wereld na de Koude Oorlog zorgde voor een fundamentele kentering in definities en in de aanpassing van grenzen. De wereld is niet meer te vatten in een betekenisloze Oost-West of Noord-Zuid verdeling. Ieder werelddeel en ieder land kent vele verschillende Oosten, Westen, Noorden en Zuiden. Geen enkele gemeenschap is geheel homogeen of geheel vrij of verlost van elementaire tegenstrijdheden. Iedere samenleving kent haar eigen conflicten en draagt een eigen geschiedenis met zich mee. Evenals bij de Natiestaten is de structuur van andere samenlevingen in de wereld zeer complex en het is tot elkaar verweven en afhankelijk van elkaar. Er is veel verwarring omtrent de nieuwe wereld: de huidige ideeën zijn hun nut verloren en de conventionele politiek is ontoereikend gebleken bij het oplossen van de moderne problemen.

Dit nieuwe millennium laat een ander beeld zien van de huidige wereld en de richting ervan. De alom bekende grenzen zijn vervaagd en er lijkt geen onderscheid meer te zijn tussen interne en externe problemen van landen in deze nieuwe wereldorde. Interne problemen kunnen soms buitenlandse wortels hebben en zo kunnen buitenlandse problemen uit interne problemen voortvloeien.

Met de aanvang van de jaren 2000 is te zien dat schendingen van mensenrechten geen deel meer uitmaken van slechts het

Oosten of het Zuiden van een werelddeel maar dat het zich ook kan manifesteren in het Westen en Noorden van deze wereld. De wereld van voor 11 september (2001) is niet meer de wereld van na 11 September. Deze datum heeft destructieve dynamieken van de mondiale wereld in beweging gezet om zo een nieuwe wereldorde te creëren. De Westerse wereld lijkt de individualistische lijn uit het oog verloren te zijn, dat terreur van buitenaf als een excuus gebruikt en de klokkenluiders binnenin tracht te controleren om zo een nieuwe wereld te construeren. In dit verband heeft men de nationale veiligheid als een argument gebruikt om de vrijheden en sociale rechten in te perken, welke zich nog vandaag de dag voortzet.

De politieke discours na 11 september rondom nationale veiligheid ontstond in het Westen als een reflex tegen Islam. Deze gewaarwording is niet slechts af te schilderen als een anti-islam houding, of het mag ook niet gebagatelliseerd worden. Degenen die deze angst creëren binnen de Westerse samenlevingen vormen een nog grotere bedreiging dan deze angst zelf. Deze anti-islam houding is niet alleen een gewaarwording dat zich beperkt tot enkel extreemrechtse of racistische groeperingen. Het is meer inherent aan het Westerse systeem en uit zich in alle reflexen van de overheidsapparaten. De aanslagen op moskeeën, de druk op prominente instellingen en individuen, discriminatie op de arbeidsmarkt, de beledigingen tegen de heiligdommen van de Islam door te verschuilen achter vrijheid van meningsuiting zijn te sterk doorgesijpeld tot de meest minuscule delen van het systeem en vormt slechts het topje van de ijsberg. Deze ideologie is te vaak, te zichtbaar in de media en leerboeken.

Voor de media zijn begrippen 'Islam' en 'terrorisme' slechts tools voor betere ratingcijfers. Voor de media zijn terreuraanslagen eerder strategische in te zetten middelen de samenleving vorm te kunnen geven: de media lijken verder af te dwalen van hun

objectieve, watchdog functie. Te denken valt dat de media onafhankelijk functioneren is in deze wellicht een te naïeve opstelling. De krantenkoppen en de visuele media worden vaak bepaald aan de hand van informatie die doorgespeeld worden door inlichtingendiensten. De inlichtingendiensten hanteren de media en actualiteiten de politiek en functionarissen aan politieke standpunten te helpen. Terwijl de ene een passieve rol heeft, heeft de andere een actieve rol, welke moeilijk uit elkaar te halen is. Het is precies dit punt wat de postmodernisten als dubbelmoraal betitelen.

Waarom een Mensenrechten rapport t.o.v. Nederland? Nederland is als een graadmeter voor de Westerse landen. Historisch gezien is Nederland kenmerkend een tolerant, sociaal, humaan, democratisch, pluralistisch en economisch gezien een welvarend land. Begin jaren 2000 werden weliswaar gevaarlijke signalen opgepikt toen ultrarechtse ideeën meer voet aan de grond kregen en dit politiek-maatschappelijk proces opgang kwam. De tolerante houding van de Nederlandse samenleving werd niet lang meer gewaardeerd maar het werd als een zwaktebod gezien en kwamen er steeds meer geluiden dat de multiculturele samenleving de maatschappij in een chaos zou sleuren. Na 11 september kwam Nederland in het picture als een land waar op grote schaal aanvallen tegen moslims en islamitische instellingen werden gepleegd.

Voor Nederland was de thema mensenrechten altijd al een onderdeel van haar buitenlands beleid en kwam dit in haar binnenlandse politiek zelden aan de orde. In de afgelopen jaren is meer en meer erkend dat er sprake is van een mensenrechten problematiek en wordt langzaam maar zeker maatregelen getroffen. De oprichting van het College voor de Rechten van de Mens is daarom een belangrijke mijlpaal. Dit instituut is een erkend instituut dat de mensenrechten op een onafhankelijke

wijze monitort. Tot haar doelen behoren het doen van onderzoek, advies en het verschaffen van informatie aan burgers, het waarborgen van mensenrechten en het bevorderen ervan.

Het College voor de Rechten van de Mens rapporteert jaarlijks de ontwikkelingen op gebied van mensenrechten in Nederland. Het heeft sinds haar oprichting drie rapporten gepubliceerd. In haar eerste rapport (2012) werd vermeld dat er een toename was op het vlak van discriminatie op basis van etniciteit. In haar tweede rapport (2013) werden de arbeidsmigranten en discriminatie voor het voetlicht gebracht. In april 2015 werd het rapport van 2014 uitgebracht. In dit rapport werd veel aandacht besteed aan discriminatie en aan de uitspraak van Wilders 'minder Marokkanen' welke als 'puur racistisch' werd beschreven.

De Nederlandse samenleving is sinds de jaren 2000 in een rappe en radicale wijze een transformatie ondergaan. Deze transformatie verraste vooral immigranten, minderheden en iedereen die vanuit buitenland meekeek. De beroemde Nederlandse tolerantie vervuilde van plek met vreemdelingen- en Islamhaat. De humanistische en het sociale vervuilde van plek met een achteruitgang ten aanzien van mensenrechten. De democratische en pluralistische is vervuild voor een consensus cultuur en een mondigheid, terwijl voorstanders van het multiculturalisme vervangen is door tegenstanders van de multiculturele samenleving voor assimilatie.

Dit rapport dat u nu leest werpt haar licht vooruit op Nederland die een transformatie aan het ondergaan is en brengt haar beproeving met migranten en minderheden in kaart. Het Rapport Nederlandse Mensenrechten in 2014 interpreteert de ontwikkelingen die zich in Nederland afspelen vanuit het perspectief van vrijheid en mensenrechten. Bij het behandelen van de mensenrechten in Nederland is het niet altijd mogelijk om te focussen op één specifieke groep. Ondanks dit, is hier getracht

de focus te leggen op migranten van Turkse origine (ofwel ook Nederlandse-Turken) en wordt rekening gehouden met andere migranten en minderheden. De Turkse migranten zullen zover mogelijk onder de loep worden genomen op een vergelijkende manier met andere minderheidsgroepen.

METHODE VAN ONDERZOEK

Dit rapport is opgesteld door academici die deskundig zijn in hun eigen vakgebied en Nederlandkenners zoals sociologen, cultureel antropologen, juristen, journalisten en andere specialisten die deskundig zijn. Dit rapport is in een periode van zes maanden samengesteld.

Na een zorgvuldige taakverdeling en de verzamelingsfase van gegevens over de thema's werd overgegaan tot het schrijfproces. Vervolgens werden de geschreven stukken samengesteld. Terwijl aan de ene kant Nederlandstalige en Engelstalige literatuur geraadpleegd is, is anderzijds de belangrijke gebeurtenissen in de Nederlandstalige media over het jaar 2014 verder doorgelicht. Nadat de verzamelde informatie op thema's zijn gerangschikt, is overgegaan tot een grondige bestudering. Dit literatuuronderzoek toont aan dat verschillende academici en overheidsinstellingen reeds de kwestie van mensenrechten in Nederland onder handen hebben genomen.

Wat de pers betreft, zijn drie nationale dagbladen (de Volkskrant, het NRC Handelsblad en het Nederlands Dagblad) doorgelicht. Verder zijn twee lokale Turkse kranten (Haber en Interajans) en persbureaus, de vertegenwoordigers van Anadolu Ajansi in Nederland gescand. Nederlandse media zijn op een aantal sleuteltermen zoals, migranten, minderheden, Turken, Islam, Islamofobie etc. doorgelicht. Daarna zijn de belangrijkste gebeurtenissen en krantenkoppen in 2014 chronologisch bij elkaar gebracht. Deze chronologische volgorde is gebruikt om de ontwikkelingen in het land in kaart te brengen maar tegelijkertijd

om een database op te bouwen om actuele analyses ten aanzien van vrijheden en rechten in 2014 te kunnen doen.

In een wat bredere context moet op basis van deze observatie gezegd worden dat de Nederlandstalige literatuur beter geschikt was voor een structurele analyse van bepaalde velden terwijl de geschreven media beter geschikt is voor analyse van de actuele gebeurtenissen. Met andere woorden beide bronnen zijn op elkaar aanvullend geweest.

Gezien de verschillende hoofdstukken door verschillende auteurs is geschreven is in de eindfase een algehele controle gepleegd op inhoud en schrijfstijl.

INHOUD EN INDELING VAN HET RAPPORT

Na het voorwoord en de inleiding bestaat dit rapport uit twee hoofddelen. Het eerste deel van het rapport behelst de rechten en de vrijheden van de Nederlandse migranten en minderheden in diverse gebieden. In dit deel wordt er een beknopte weergave gegeven van de huidige situatie. Vervolgens wordt er een evaluatie gedaan van de gebeurtenissen op het gebied van de rechten en vrijheden van de mens over het jaar 2014.

Het tweede deel behandelt de beeldvorming van de minderheden in de Nederlandse media, met als de bijbehorende discussies omtrent dit beeld in dezelfde media. Aan het einde van ieder hoofdstuk is een algemene evaluatie gedaan en zijn de gebruikte bronnen weergegeven.

In het laatste deel van het rapport worden uiteindelijk de belangrijkste ontwikkelingen ten aanzien van mensenrechten in Nederland in 2014 op een chronologische wijze opgesomd.

A- GRONDRECHTEN EN VRIJHEDEN

- ◆ **POLITIEKE RECHTEN EN VRIJHEDEN**
- ◆ **ECONOMISCHE RECHTEN EN VRIJHEDEN**
- ◆ **CULTURELE RECHTEN EN VRIJHEDEN**
- ◆ **RECHTEN EN VRIJHEDEN IN ONDERWIJS**
- ◆ **RECHTEN EN VRIJHEDEN IN INSTITUTIONALISERING**
- ◆ **RELIGIEUZE RECHTEN EN VRIJHEDEN**

POLITIEKE RECHTEN EN VRIJHEDEN

Volgens het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) hebben per 1 januari 2007 6% van de inwoners van Nederland een dubbele en slechts 4% heeft een niet Nederlandse nationaliteit. Met andere woorden hebben 1 miljoen allochtonen in Nederland een Nederlandse nationaliteit verworven. En 680.000 mensen leven als een vreemdeling zonder een Nederlandse nationaliteit (CBS, 2007). Dit betekent dat 1 miljoen migranten en minderheidsgroepen potentieel stemgerechtigd zijn.

In de laatste jaren zijn vele nieuwe migranten genaturaliseerd dat inhoudt dat potentiële stemgerechtigden is gestegen. Alleen al tussen 2007-2011 hebben 110.242 personen de Nederlandse nationaliteit gekregen. Gezien het aantal aanvragen 129.167 is een deel van de aanvragen afgewezen. Onder de genaturaliseerden was 56% vrouw en 44% man. De etnische samenstelling was: 16.470 was Marokkaans, 10.5518 Turks en 8.648 Irakees. (IND, 2012:51-56)

Onder de Turkse gemeenschap heeft 73% een dubbele nationaliteit, 23% heeft slechts een Turkse nationaliteit en 2% heeft slechts een Nederlandse nationaliteit. Onder de Marokkaanse gemeenschap heeft 75% een dubbele nationaliteit, 25% slechts een Marokkaanse en 5% slechts een Nederlandse nationaliteit. De cijfers zijn niet ver van elkaar verwijderd.

Deelname aan lokale politiek

De politieke deelname van de minderheden is eerder een onderzoeksthema voor de lokale onderzoekers, waardoor politieke participatie, stemgedrag en vertegenwoordiging van de minderheden binnen de grote steden goed is bijgehouden. De Turkse gemeenschap in Amsterdam heeft in vergelijking tot andere minderheden een relatief hogere participatie. Dat er sinds 1994 beduidende schommelingen te zien is verandert

weinig aan de eerste. In 1998 was de participatie bij de gemeenteraadsverkiezingen 67%, en hebben de opeenvolgende gemeenteraadsverkiezingen dit niveau nooit kunnen evenaren. In 1998 was participeerde 39% en in 2002 30%. Echter, in 2006 was er weer sprake van een piek van 51%. Maar de daaropvolgende verkiezing toonde weer een daling. In 2010 was de participatie 44%. Dit houdt niet in dat het gemiddelde afwijkt van de landelijke gemiddelde.

Tabel 1. Deelname van de grote minderheidsgroepen in Amsterdam aan de lokale verkiezingen (%)					
	1994	1998	2002	2006	2010
Turken	67	39	30	51	44
Marokkanen	49	23	22	37	38
Surinamers/Antilianen	30	21	26	26	26
Algemene deelname	56,8	45,7	47,8	50,8	51,3
Bron: (IMES, 2010:18).					

Uit de bovenstaande tabel kan afgeleid worden dat Antilliaanse en Surinaamse minderheden tot de groepen behoren met het laagste niveau van politieke participatie. Dit terwijl deze minderheden een veel hogere taalniveau hebben en afkomstig zijn uit de voormalige koloniën van Nederland. Bovendien mag gezegd worden dat zij op vele gebieden beter aangepast zijn binnen de Nederlandse samenleving. De Marokkanen die een vergelijkbare geschiedenis en cultuur als de Turkse minderheden hebben, tonen een gemiddelde politieke deelname en zijn de laatste jaren grondig gedaald in hun participatie.

In de gemeenteraadsverkiezingen van Rotterdam in 2010 is de participatie van de Nederlanders gedeeltelijk omhoog gegaan met meer dan 60%, terwijl de participatie onder de migranten lager was. Marokkanen hebben een gedeeltelijke stijging bereikt in vergelijking met de vorige verkiezingen met een opkomst van 48%. Hierna volgen de Turken, die integendeel, een daling ten

opzichte van de voorafgaande verkiezingen tonen met een opkomst van ongeveer 45%. De Surinamers met 25% en Antillianen met 23% hebben een lagere bijdrage geleverd. In de verkiezingen van 2002, was de participatie van immigranten ongeveer 45%. De daling die zich in de daaropvolgende jaren voordeed is in verband te brengen met verjonging van de bevolking. Want de politieke participatie van de mensen die onder de leeftijd van 34 liggen ligt lager dan diegenen die ouder dan 34 zijn (COSTA, 2010: 13-15). Dat de oudere generaties (allochtonen) meer geïnteresseerd zijn in de politiek, ligt aan hun ervaringen en gewoontes die ze meegenomen hebben vanuit hun land van herkomst. De migrantenjongeren tonen net als de Nederlandse jongeren weinig interesse in de politiek.

Politieke voorkeuren

De PvdA (Partij van de Arbeid) was in de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 zowel voor Nederlanders als migranten en minderheidsgroepen de meest populaire partij. Met als verschil dat deze partij meer steun kreeg van minderheidsgroepen en migranten dan van Nederlanders. De politieke steun aan PvdA onder de Nederlandse kiezers was 28%, bij de Marokkaanse kiezer 74%, bij de Turkse gemeenschap 59%, bij de Surinaamse 54% en bij de Antilliaanse gemeenschap 43%. Hieruit blijkt dat de niet-westerse migranten in vergelijking tot de Westerse migranten met 52% meer steun hadden verleend aan de PvdA tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 2010. Op de tweede plaats bij voorkeur stemde de Turkse gemeenschap met één procent verschil op GroenLinks (15%) en als derde partij lag de voorkeur bij D66 met 14%. Hoewel de verhoudingen niet dezelfde zijn, is te zien dat de Nederlandse kiezer en de migranten eenzelfde voorkeur in politieke participatie (IMES, 2010: 22). In relatie tot de laatste gemeenteraadsverkiezingen is sprake van een daling in de voorkeur aan de PvdA. Deze daling is vooral goed

zichtbaar onder de Turkse en Surinaamse kiezers in vergelijking met vier jaar geleden. De migranten richten zich nu eerder op andere linkse partijen dan de partij van de Arbeid. De Marokkaanse kiezers bleven ook in deze gemeenteraadsverkiezingen trouw aan de PvdA (IMES, 2010: 32).

Uit een onderzoek van IMES (2010) naar de Amsterdamse gemeenteverkiezingen zijn verbanden te zien tussen politieke participatie en bepaalde eigenschappen van de kiezers:

- Hoewel de verschillen niet al te groot zijn wordt onder de Nederlandse vrouwelijke kiezer meer gestemd op linkse partijen terwijl mannen meer neigen naar rechtse partijen.

- De opkomst bij de stembus onder mannen van Turkse komaf is procentueel hoger dan bij de vrouwen van Turkse origine. Ook is aangetoond dat Nederlandse mannen van Turkse komaf eerder op de PvdA stemmen. Bij de Marokkaanse vrouwen en mannen is het stemgedrag verspreid.

- Autochtone jongeren stemden eerder op de andere kleinere linkse partijen zoals GroenLinks en D66. Het zelfde stemgedrag is ook te zien onder de jongeren van Turkse en Marokkaanse komaf.

- De generatiekloof speelt een rol in het stemgedrag onder de migranten. De eerste generaties die de arbeidersmigratie en de recente geschiedenis hebben meegemaakt richten zich vaak op de PvdA. Terwijl de tweede generatie die in Nederland is geboren zich eerder richten op D66, GroenLinks en andere linkse partijen.

- De bekende stelregel is hier van toepassing; de hoger de genoten opleiding van de allochtone kiezer, de hoger de opkomst bij de stembus. Vervolgens is te voorspellen dat er dan eerder gestemd wordt op de kleinere linkse partijen dan de klassieke verwachting van de eerste generatie gastarbeiders op de PvdA. Bij de Turkse kiezers is, behalve de voorkeur voor de SP, een trend te bespeuren dat zich in de omgekeerde richting ontwikkelt.

Vertegenwoordiging van de migranten en minderheden

Het aantal parlementsleden in de Nederlandse politiek met allochtone oorsprong is in de verkiezingen van 2010 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het aantal afgevaardigden in het Europees Parlement is toegenomen van 12 naar 17. Van de afgevaardigden waren 9 mannelijke en 8 vrouwelijke en bereikte 11,3% van de totale zetels. Het is duidelijk dat voor het eerst in Nederland het Parlement een evenredige vertegenwoordiging bereikt. Van de 17 afgevaardigden waren er 9 in het Parlement die voorafgaand aan 2010 ook een zetel in het Parlement hadden. Dus 8 nieuwe personen kwamen na de verkiezingen van 2010 bij (IPP, 2010: 9-10). Waar zes leden met een Turkse afkomst in het Parlement zitting hebben gehad is tot dusver nog geen Minister van dien afkomst benoemd. Gedurende het Kabinet Balkenende (2007-2014) waren er twee staatssecretarissen benoemd met een andere etnische afkomst: Mw. N. Albayrak (Turkse) en Dhr. A. Aboutaleb (Marokkaanse).

Uit een onderzoek naar diversiteit onder de Nederlandse parlementsleden kwamen de volgende bevindingen naar voren: ten op zichte van 2010 bevinden zich er minder vrouwelijke parlementsleden. 38,7% van het totale parlementariërs is vrouw. Het aantal parlementsleden van een allochtone komaf zijn er 11 en dit is 7,3% van het totale parlementariërs. De afgevaardigden hebben een gemiddelde leeftijd van 43. In vergelijking met andere Europese landen heeft Nederland een jonge samenstelling van afgevaardigden in de Tweede Kamer. 99 parlementsleden waren al voor de verkiezing Kamerlid (Prodemos, 2012: 1). Er is niet langer sprake van een evenredige vertegenwoordiging onder de immigranten en minderheden.

De lokale verkiezingen die in 2010 werden gehouden tonen qua resultaten en qua migranten vertegenwoordiging weinig verandering ten opzichte van de voorgaande jaren. Er zijn 303

kandidaten met een andere etniciteit geweest van de totale 9400 lidmaatschappen van de raden. Bij de verkiezingen van 2006 werd dit geregistreerd als 302. Wat betreft de verdeling over geslacht zien we dat er sprake is van een achteruitgang: in 2006 waren er 35% van de vrouwen van een andere etniciteit, dat percentage is gedaald naar 29% in 2010. Bij de verdeling naar etnische groep staat de Turkse gemeenschap op de eerste plaats met 163 raadsleden, op de tweede plaats de Marokkaanse gemeenschap met 66 leden, op de derde plaats de Surinaamse gemeenschap met 32 leden, terwijl de Antilliaanse gemeenschap met 7 raadsleden op de vierde plaats staat. De resterende 35 raadsleden bestaan uit andere kleine etnische minderheidsgroepen (IPP, 2010: 7).

Verkiezingsjaar

2014 was voor de Turkse gemeenschap in Nederland een jaar met vele verkiezingen. Drie spannende verkiezingen werden gehouden in hetzelfde jaar. Op 19 maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Sinds 1986 was deze gemeenteraadsverkiezing al de achtste verkiezing waar de migranten en minderheden aan mee hebben gedaan. Twee maanden later, op 22-25 mei waren de verkiezingen voor het Europees Parlement. En de derde verkiezing was de presidentsverkiezingen in Turkije die in juni van het jaar plaatsvond waar de Turkse diaspora in het buitenland voor de eerst keer aan hebben meegedaan.

De opkomst van de Nederlandse kiezer daalde bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 naar 54%.¹ Ten opzichte van de migranten in Amsterdam was te zien dat bij de Turkse gemeenschap de opkomst 34% was, bij de Surinaamse en de Antilliaanse gemeenschappen 26% en bij de Marokkaanse gemeenschap was het 24% (IMES, 2014: 43). Deze verkiezing kwam in de Nederlandse pers te staan als de minst bezochte verkiezing in de Nederlandse politieke geschiedenis.

1 <http://www.verkiezingsuitslagen.nl/>

Eveneens werden de verkiezingen voor het Europese Parlement in hetzelfde jaar gehouden. En de participatie aan deze verkiezingen in Nederland was 38%.² Op de kandidatenlijst van sommige partijen voor het Europese parlement stonden kandidaten van Turkse komaf: Mw. E. Bozkurt die al lid van het EP was stond weer als kandidaat voor de PvdA op de tweede rij. De heer A. O. Bicen stond op de 17'de plek voor de D66 en de heer E. Kaya stond op de 23 voor de SP. Behalve Emine Bozkurt is geen andere kandidaat van Turkse komaf gekozen, dit tenzij de voorkeursstemmen de situatie zouden veranderen welke niet het geval was.

Naast de verkiezingen van het Europese Parlement zien we ook een daling bij de gemeenteraadsverkiezingen. In 2010 waren er 163 gemeenteraadslieden van een Turkse komaf terwijl dit aantal in 2014 met 111 is gedaald. Deze daling gaat niet alleen gepaard met een daling van de politieke participatie onder de migranten maar volgens de kenners wordt het fenomeen van de voorkeursstemmen te vaak als een meevaller gezien. Dit terwijl de migranten niet langer om deze reden op kandidaten stemmen.

De reden achter de daling van de politieke participatie

Er zijn allerlei studies gedaan om de lage politieke participatie onder immigranten te kunnen verklaren. In eerste instantie werd de lage participatie toegeschreven aan gebrek aan politieke interesse. Bij de Turkse gemeenschap werd de lage interesse in verband gebracht met politieke oriëntatie. Terwijl aan de ene kant de Turkse gemeenschap verweten wordt van een teruggetrokken leven, heeft zij desondanks een grote interesse in de politiek in het thuisland, waardoor ze vervreemdt raken van de Nederlandse politiek. In een onderzoek van het SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) blijkt dat de Turkse en Marokkaanse Nederlanders zich in Nederland niet thuis voelen. Aan de deelnemers van het

2 <http://www.verkiezingsuitslagen.nl/>

onderzoek is het volgende vraag gesteld “in hoeverre voelt u zich thuis in Nederland?”.

Op deze vraag hebben 85% van de Nederlanders, 73% van de Surinamers en 72% van de Antillianen geantwoord dat ze zich in Nederland thuis voelen. Terwijl 62% van Turken en 61% van de Marokkanen hebben aangegeven zich niet thuis te voelen (SCP, 2012: 156). In tegenstelling tot de tweede generatie jongeren voelt de eerste generatie zich in mindere mate thuis dan de tweede generatie. Echter, de politieke participatie bij de tweede generatie is lager dan bij de eerste generatie. Terwijl er bij sommige studies blijkt dat er bij minderheidsgroepen met een grote groepssolidariteit hogere politieke participatie te merken is. Onderzoekers Terig van der Heijden en Anja van Heelsum hebben in hun onderzoek gekeken naar de regio Amsterdam en kwamen tot de conclusie dat een etnische groep met een sterk intern organisatiegraad het meest participeert in het politieke proces zoals bij de Turkse gemeenschap terwijl bij de groepen waar deze organisatiegraad minder is, bijvoorbeeld bij de Marokkaanse en Surinaamse gemeenschap, ligt de politieke participatie weer veel lager (IMES, 2010: 56).

Politieke onverschilligheid wordt ook in verband gebracht met een ander fenomeen, namelijk dat immigranten en minderheden de politiek vermijden, omdat ze de politieke instellingen en personen niet vertrouwen. “Hoewel de verschillen niet groot zijn, hebben Autochtonen gemiddeld meer vertrouwen in instituties dan allochtonen. Onder de verschillende instituties is het vertrouwen in de regering bij alle herkomstgroepen het laagst en het vertrouwen in rechters het hoogst. Alle herkomstgroepen geven de regering gemiddeld een onvoldoende. Vooral Turken zijn hier negatief over: zij geven de regering een 4,5. De verschillen tussen de diverse herkomstgroepen zijn gering wat betreft het

oordeel over rechters en politie.”(CBS, 2012: 167). Gezien de verschillen in politieke participatie van immigranten, zou het niet juist zijn om dit slechts te verklaren met het wantrouwen die men heeft tegenover de instellingen.

Dalingen of stijgingen in de effectieve politieke participatie, is ook uit te leggen met een ander fenomeen. Namelijk de verscherping van debatten en stigmatisering van de immigranten spelen een belangrijke rol. De onderzoekers, Teri van der Heijden en Anja van Heelsum hebben aangegeven dat in de perioden van uitsluiting en stigmatisering de Marokkanen een hoge participatie vertonen. Hetzelfde verschijnsel zien we ook bij de Turkse gemeenschap. In dergelijke gevallen, lijkt het erop dat allochtone groepen worden gemobiliseerd om de repressie tegen zich te doorbreken en zich te bewijzen in de politieke sfeer (IMES, 2010: 56- 57). Wanneer de groep onder druk staat lijkt het tot actie te komen en wanneer alles weer tot rust komt, de groep terug keert naar haar dagelijks leven. Daarom kan worden gezegd dat de politieke conjunctuur gepaard gaat met interesse in de politieke participatie.

De variabelen in de socialisatie speelt een structurele factor bij de politieke participatie. In een onderzoek die Zoltan Lippeny (verbonden aan de Universiteit Utrecht) heeft uitgevoerd laat zien dat bij deelname van de allochtone groepen vooral socialisatie en onderwijs een belangrijke rol speelt. Bij groepen waarbij naast socialisatie ook de politieke cultuur overgedragen is ligt de politieke participatie ook hoger (2011: 14/06)). Deze aanpak, legt uit waarom zowel bij de eerste generatie Turkse burgers sprake is van hoge politieke participatie evenals waarom hoogopgeleide Turkse-Nederlanders actief zijn in de politiek.

Een evaluatie van 2014

Een evaluatie van het jaar 2014 toont aan dat er vele

noemenswaardige positieve als negatieve gebeurtenissen zijn geweest die vastgelegd moeten worden. In Nederland bestaat de vrijheid van het recht op vereniging naar politieke afwegingen en staat politieke participatie hoog in het vaandel. Binnen deze context hebben minderheidspartijen zoals 'Partij van de Eenheid' en 'Islám Democraten' de mogelijkheid gekregen deel te nemen aan lokale verkiezingen. Ook al maken dergelijke partijen weinig kans bij de verkiezingen, het is en blijft een positieve ontwikkeling; al is het voor het opdoen van politieke ervaring en draagt het bij aan de ontwikkeling van de politieke participatie. Het mag gezegd worden dat politieke participatie van immigranten en minderheden met een eigen politieke partij een positieve ontwikkeling is.

Koninklijke onderscheiding aan zes Turkse-Nederlanders in 2014 in Nederland is tevens een voorbeeld van een positieve ontwikkeling. Dit soort onderscheidingen zorgen ervoor dat actieve mensen in de samenleving bekendheid krijgen en zo ook als een rolmodel kunnen fungeren voor anderen. Dat er een politiek figuur als Muzaffer Bozaslan een Koninklijke onderscheiding kreeg, heeft een symbolische waarde ook in politiek zin.

Wegens de toenemende racisme, antisemitisme en islamofobie in Europa en Nederland is het van belang dat politici een serieuze positie innemen. De toespraak van Minister Timmermans van Buitenlandse Zaken in mei tegen racisme kreeg veel applaus. Deze toespraak is een van de meest positieve gebaren die in 2014 plaatsvond. Timmermans gaf in zijn toespraak aan dat antisemitisme, racisme, discriminatie en islamofobie 'het Europese project' in gevaar brachten.³ Weer in november van hetzelfde jaar, toen Kamerlid van extreemrechtse partij Machiel de Graaf zijn kamervoorstel indiende over dat 'Moskeeën gesloten

3 Kamer applaudiseert voor anti-racismetoespraak Timmermans, de Volkskrant, 27 Mei 2014

moeten worden', het een felle reactie kreeg van Minister Asscher als 'onaanvaardbaar en schandalig', heeft deze reactie van Asscher een grote opluchting veroorzaakt onder moslimminderheden.

Vervolgens werd de ontmoeting van Minister Asscher met de vertegenwoordigers van religieuze minderheden in Nederland met als doel tot een dialoog als een belangrijke ontwikkeling ervaren om de spanningen binnen de samenleving te verminderen.

Afgezien deze positieve ontwikkelingen getuigt het jaar 2014 ook van een aantal snijdende spanningen en negatieve ontwikkelingen. Op de eerste plaats staat de discussie die door Minister Asscher werd veroorzaakt omtrent de Turks-religieuze instellingen. Deze discussie zorgde voor scheve verhoudingen in de politiek. Twee afgevaardigden van Turkse komaf beiden lid van de PvdA namen een kritische positie in ten aanzien van deze discussie waarop beiden uit de partij zijn verwijderd. Deze crisis begon toen een van de leidende figuren van de partijtop Asscher, een brief stuurde naar de Kamer over 'parallele samenlevingen'. Naar aanleiding van een onderzoek dat de Minister liet uitvoeren informeerde Asscher de Kamer dat Ankara actief intervenieerde bij religieuze instellingen van Turkse komaf. Dit zou de integratie van de Turkse gemeenschap in de samenleving belemmeren. Asscher wilde vier Turkse religieuze organisaties (Diyanet, Milli Görüs, de Süleymanci- en de Gülenbeweging) vijf jaar lang onder een strenge toezicht plaatsen. De kritische houding tegen dit voorstel van twee partijgenoten eindigde met een verwijdering van de twee Kamerleden (Tunahan Kuzu en Selcuk Öztürk). Beiden werden uit hun partij en fractie gezet, welke gekwalificeerd werd als het monddood willen maken van de twee.

Zowel de Turkse minderheden als de politici van Turkse komaf zijn nog eens in 2006 op de proef gesteld met de zogenaamde Armeense genocide. Drie politici Ayhan Tonca, Osman Elmacı en Erdinc Saçan die op de lijst stonden werden

kort voor de verkiezingen van 22 november van de partijlijst afgehaald. Dit omdat ze een andere mening waren toegedaan over de kwestie van de zogenaamde 'Armeense genocide'. De Turkse gemeenschap en de drie kandidaten hebben het besluit van het CDA en de PvdA in verband gebracht met de Armeense lobby om de politieke participatie van Turkse gemeenschap te belemmeren.

In 2014 kwam het debat over de Armeense genocide weer op gang. Dit keer door een aankondiging van een monument op 24 april 2014 door de Armeense Apostolische Kerk in Almelo. Het kondigde aan om op 24 april een monument ter herdenking van de "Armeense genocide" te willen onthullen. Meteen hierna in juli heeft de provincie Overijssel, de erkenning van de Armeense genocide aangekondigd. De Turken reageerden fel tegen dit besluit en ondervonden dit als een bewuste stap en een poging tot het verbreken van de relaties.

De onverantwoorde houding en uitspraken van politieke leiders van extreemrechtse partijen hielden in 2014 de gemoederen bezig. De etnische en religieuze retoriek met een ondertoon van discriminatie kwam tot uiting in de 'Minder Minder' uitspraak van Wilders en dat 'alle moskeeën dicht moeten' werd openlijk uitgesproken in de Nederlandse politiek. Het is van belang dat gevestigde partijen in Nederland tegen discriminatie in de politieke arena één front vormen. Helaas schieten deze nog te tekort. De islamofobische houding is weinig bestreden met bestaande wettelijke regels. Nederland vat islamofobie niet als een vorm van discriminatie en crimineel gedrag op, wat bij antisemitisme wel het geval is. De heersende politiek en het recht heeft nog geen criteria kunnen vaststellen tussen discriminatie en gevaarlijke uitspraken t.a.v. Islam en moslims. In dit verband wordt er nog te vaak gegrepen naar de vrijheid van meningsuiting als het gaat om islamofobe retoriek en acties. Het is duidelijk dat er behoefte bestaat voor een maatschappelijke discussie over het onderwerp.

Echter een campagneposter van de VVD in Rotterdam (2014) wekte onder de minderheden een grote verontwaardiging. Hiermee kan gezegd worden dat discriminerende uitingen niet altijd beperkt zijn tot het extreemrechts. Op de campagneposter, dat overal in de stad is opgehangen stond de tekst 'In Rotterdam spreken we Nederlands'. De eis tot meer integratie in de richting van de migrant leidt soms tot concessies aan de eigen-identiteit of soms het aanpraten van schuld bij de migrant.

De rol van Turkije

Een bericht op de officiële website van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Turkije leidde tot spanningen tussen Turkije en Nederland. Woordvoerder van het Ministerie van Buitenlandse Zaken Tanju Bilgiç meldde in dit bericht dat 'de onderwerping van de Turkse gemeenschap aan discriminatie, islamofobe en racistische aanvallen en uitingen pertinent niet aanvaardbaar is'. Dit met als gevolg dat scherpe reacties kwamen van politici en Ministers in Nederland. Minister van Sociale Zaken beschouwde dit als 'onwetendheid, onjuist en onterecht'. Minister van Buitenlandse Zaken Koenders, omschreef de berichtgeving als een 'directe inmenging' van Turkije in de binnenlandse zaken van Nederland. Minister van Buitenlandse Zaken van Turkije Mevlüt Çavuşoğlu reageerde bij een uitzending NOS en zei dat Turkije juist wil bijdragen aan integratie van de Turkse-Nederlanders in Nederland.

De verklaring van de woordvoerder op de website van het Ministerie van de Turkse Buitenlandse Zaken in november was in feite naar aanleiding van de verwijdering van de twee Kamerleden uit de fractie. Ook speelde hier het onder toezicht willen plaatsen van de Turkse religieuze instellingen een rol. Het falen van het integratiebeleid in Nederland kan volgens de Turkse Minister op geen enkele wijze afgeschoven worden op de Turks-religieuze instellingen in Nederland.

ECONOMISCHE RECHTEN EN VRIJHEDEN

Nederland neemt binnen de Europese landen een aanzienlijk hoge welvaartsniveau in. Hoewel het gemiddelde van het bruto inkomen van de 15 EU-landen onder het gemiddelde van Nederland ligt, blijft het gemiddelde van de pas toetreden 12 EU landen ver onder dit gemiddelde. Nederland beschikt niet alleen over een gemiddeld hoge bruto inkomen maar beschikt ook over een goede verspreiding van de inkomens. Nederland is een land waar de nivellering van inkomens vaak goed geregeld is. De afgelopen jaren staat in het teken van een toename van 6% in de inkomens van alle lagen van de samenleving. Tweeverdieners en ouderen zijn in het bijzonder vooruitgegaan. Echter is de koopkracht met 1% verzwakt mede door de economische crisis in 2009 en de armoede is met 0,5% gestegen. In de periode 2008-2010 is werkgelegenheid gekrompen en steeg in 2010 naar 5,4%. (SCP, 2011: 125-126).

Gevolgen van de Economische Crisis

De economische crisis heeft ongetwijfeld vooral de niet-westerse migranten en minderheden het meest getroffen. De deelname aan de arbeidsmarkt van deze groepen in vergelijking tot de autochtonen is lager. Terwijl in het eerste kwartaal van 2014 bijna 70% van de Nederlands personeelsbestand werkzaam terwijl bij de Turkse en Marokkaanse minderheden dit slechts 44% was. In de afgelopen vijf jaar is er in vergelijking tot autochtonen sprake van een afname in de arbeidsparticipatie van allochtonen uit de vier grote niet-westerse landen. In dit perspectief kan gesteld worden dat de economische omstandigheden meer gevolgen heeft gehad voor de minderheden. In het eerste kwartaal van 2014 is de arbeidsparticipatie van de Turkse, Surinaamse, Nederlandse en Antilliaanse gemeenschappen minder dan in het jaar 2011, (CBS, 2014: 49).

De arbeidsparticipatie van autochtonen was in 2011 65% en is door de jaren heen niet lager geweest dan dit percentage. Er is zelfs in de arbeidsparticipatie sprake van een stijging. Terwijl bij de immigranten en minderheden er sprake is van een afname. Echter, er zijn structurele verschillen in de de arbeidsparticipatie van immigranten en Nederlanders. In dit kader kan een vergelijking gemaakt worden tussen de Turkse en Marokkaanse minderheden in vergelijking tot de Antilliaanse en Surinaamse minderheden. De eerste groep vertoont een lagere arbeidsparticipatie terwijl de tweede groep een participatie vertoont dat hoger is dan de Turkse en Marokkaanse minderheden maar is lager dan de Nederlandse workforce.

Etnische groepen	Participatie in (%)
Nederlanders	68,6
Westerse buitenlanders	64,2
Niet-westerse buitenlanders	49
Surinamers	57
Antillianen	50,9
Turken	46,4
Marokkanen	44,5
Bron: CBS (2014)	

Uit onderzoek blijkt dat de verhouding tussen mannen en vrouwen in arbeidsparticipatie tegen de schaal van etniciteit verschilt. Daar waar de verschillen onder de Turkse en Marokkaanse ‘mannen en vrouwen’ groot is, is het verschil onder de Surinaamse en Antilliaanse ‘mannen en vrouwen’ lager. In 2013 werkte 58% van de Turkse mannen en 35% van de Turkse vrouwen. In datzelfde jaar werkte 54% van de Marokkaanse mannen en 37% van de Marokkaanse vrouwen. 61% van de Surinaamse mannen, 57%

Surinaamse vrouwen hebben deelgenomen aan de arbeidsmarkt. Dit terwijl bij de Antilliaanse gemeenschap het verschil tussen mannen en vrouwen respectievelijk 54% en 52% is. Verschil in participatie varieert zowel op schaal van ‘geslacht’ als ‘generatie’. Bij de Turkse gemeenschap is de arbeidsparticipatie het hoogst namelijk 54% tussen de leeftijden 25 - 45. De arbeidsparticipatie onder jongeren onder 25 jaar is de arbeidsparticipatie 24%, met andere woorden veel lager dan bij ouderen boven de 45 jaar wat 50% is. (CBS, 2014: 50). Met andere woorden jongeren ondervinden meer obstakels in de aanloop naar de arbeidsmarkt.

Dat er in 2000 sprake was van een daling in de arbeidsparticipatie betekent niet per definitie dat er ook een stijging was in de werkloosheid. In vergelijking tot vóór 2008 is er degelijk sprake van een aanzienlijke stijging na 2008. De niet westerse allochtonen waren in 2013 drie keer meer werkloos dan de Nederlanders. Tussen 2008 en 2014 is dit verschil twee keer zo hoog geworden. De werkloosheid onder deze groep is tussen 2008-2014 verdubbeld. Met ingang van 2013 was de werkloosheid onder de Turkse en Surinaamse minderheden 17% en 20% bij de Antilliaanse en 21% bij de Marokkaanse minderheden. Bij de Turkse minderheden vertoont werkloosheid geen rechtstreekse causaal verband met de variabele ‘geslacht’. Met andere woorden, de Turkse vrouwen zijn even werkloos als de Turkse mannen in Nederland. Wel zijn er verschillen ten aanzien van leeftijd. Onder de jongeren tussen 15-25 jaar zien we een hoger werkloosheidspercentage dan bij andere leeftijdsgroepen. Het adagium is: lager het opleidingsniveau, hoger de werkloosheid is (CBS, 2014: 52-53).

Oorzaken van werkloosheid en discriminatie

De oorzaken van werkloosheid onder de minderheden is een belangrijke politieke agenda. De Nederlandse regering acht ‘deelname aan de arbeidsmarkt’ als een belangrijke voorwaarde

voor het integratiebeleid. Werkgelegenheid wordt om deze reden voor de desbetreffende groeperingen gezien als een belangrijke graadmeter voor de mate van integratie en aanpassing van minderheden. Naast de persoonlijke factoren, zoals onderwijs, ervaring, eigen prestaties om werk te vinden etc zijn er factoren die inherent zijn aan de arbeidsmarkt: ook deze factoren erg belangrijk. Deze zijn: de geconsolideerde percepties over etnische groepen en de aanwezigheid van discriminatie.

In het rapport (2014) van het College voor de Rechten van de Mens bleek discriminatie op de werkvloer sterk aanwezig te zijn: 56% van de totale klachten waren klachten op de werkvloer. Etniciteit en ras vormden met 29% de basis van discriminatie op de werkvloer. (Jaarverslag, 2014: 35). Deze data vertonen dat er sprake is van discriminatie tegen minderheden op de arbeidsmarkt.

SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) heeft in 2014 een ander rapport 'Ervaren discriminatie in Nederland' gepubliceerd. Dit onderzoek brengt de omvang van discriminatie in beeld. Op basis van deze studie blijkt dat 25% van de inwoners de afgelopen twaalf maanden wel eens gediscrimineerd zijn. Vooral discriminatie op basis van leeftijd (10%) en etniciteit (8%) komen sterk naar voren. Van de werkzoekenden ervaren 15% discriminatie. En een op de tien mensen ervaren wel eens discriminatie binnen de publieke ruimte. Van de immigranten voelt een derde zich gediscrimineerd binnen de publieke ruimte. Tussen 20% en 40% van de immigranten zijn wel eens gediscrimineerd.

Volgens de 'Discriminatiemonitor van de niet-westerse migranten' op de arbeidsmarkt worden kandidaten van niet-westerse komaf op de eerste plaats afgewezen vanwege de kwaliteiten van de kandidaten zelf. 'Kandidaten van niet-westerse komaf schieten tekort in onder andere taalbeheersing en presentatievaardigheden gedurende de sollicitatieprocedures.

Ook het dragen van een hoofddoek of een moslimbaard en eerdere slechte ervaringen met niet-westerse migranten op de werkvloer worden genoemd als redenen om niet-westerse migrant niet te kiezen.” (SCP, 2010: 15). Bovendien spelen factoren zoals negatieve ervaringen met minderheden een rol in beslissingen. Uit dit onderzoek blijkt dat men bij selectieprocedures niet altijd op een objectieve manier handelt. Criteria zoals hoe iemand zich kleedt en de uiterlijk ervan spelen eerder een bepalende rol bij de selectie dan de kwaliteit van de kandidaat. Verder blijkt uit dit onderzoek dat discriminatie op grond van ras (81%), religie (16%) en nationaliteit (4%) plaatsvindt (SCP, 2010: 91).

Ongeacht de situatie van de minderheidsgroepen op de arbeidsmarkt, blijft hun inkomen lager in relatie tot de Nederlanders. Het verschil is ongeveer bijna zeventuizend euro. Bij inkomensgroepen onder de niet-westerse migranten hebben de Surinamers gemiddeld de hoogste inkomens. Deze groep wordt gevolgd respectievelijk door Antillianen, Turken en Marokkanen. De politieke vluchtelingen hebben de laagste inkomens in vergelijking tot de eerder genoemde groepen. Dit geldt vooral voor de vluchtelingen van Somalische afkomst. Een gebruikelijke verklaring hiervan is dat ze te snel naar een uitkering grijpen. Onder de politieke vluchtelingen hebben de Iraniërs gemiddeld de hoogste inkomens. In het algemeen kan gesteld worden dat met uitzondering van de Surinaamse minderheden de eerste generatie van andere minderheidsgroepen een hogere inkomen hebben dan de tweede generaties (CBS, 2014: 66). Ondanks dat de tweede generatie aanzienlijk hoger opgeleid is en banen met een hoger inkomen hebben, is de werkloosheid onder de tweede generatie hoger en zijn ze vaker afhankelijk van een uitkering.

Sinds de slechte economische omstandigheden in 2008, is afhankelijkheid van een uitkering gestegen. Dit geldt zowel voor Nederlanders als voor immigranten. Ongetwijfeld zijn niet-

westerse allochtonen meer afhankelijk van een uitkering dan autochtone Nederlanders. Met ingang van 2013 is ongeveer een op de vijftig Nederlanders afhankelijk van een uitkering. Terwijl dit bij de Turkse en Surinaamse gemeenschappen een op de tien is. Bij de Antilliaanse gemeenschap is dit een op de acht en bij de Marokkaanse gemeenschap is dit een op de zeven. Vrouwen in vergelijking tot mannen zijn meer afhankelijk van een uitkering. Dit blijkt onder alle etnische groepen het geval te zijn (CBS, 2014: 66). De reden dat zowel vrouwen als mede de leden van de tweede generatie meer aanspraak doen op een uitkering komt omdat bij beide de werkloosheidspercentage erg hoog is. Beide groepen zijn vaker blootgesteld aan discriminatie op de arbeidsmarkt.

Etnisch ondernemerschap als oplossing voor werkloosheid

Langdurige werkloosheid onder immigranten bracht het begrip 'etnisch ondernemen' met zich mee en motiveerde hen een eigen bedrijf te starten. Etnisch ondernemerschap speelt in toenemende mate een belangrijke rol in Nederland. In 2007 was het percentage van de allochtone ondernemers nog 14% maar dit percentage is in de afgelopen vier jaar aanzienlijk gestegen. Volgens de meest recente cijfers, is dit percentage in 2011 gestegen naar 16%. In absolute termen komt dit percentage overeen met 190.000 ondernemers. Etnisch ondernemerschap groeit relatief snel. De grootste groep etnische ondernemers zijn afkomstig uit westerse landen. Met andere woorden ze komen uit de omringende Europese landen. Deze groep vormde in 2011 9% van de totale ondernemers in het land. De resterende ondernemers bestaan uit niet-westerse allochtonen. Zij vertegenwoordigen zo'n 7% van de ondernemers (Forum, 2014: 11). Traditioneel zijn etnische ondernemers gericht in het voorzien van de eigen behoeften van hun gemeenschap door activiteiten in horeca, detailhandel, groothandel, bouw en andere dienstensector etc. In de laatste jaren is op te merken dat ze hun grenzen verleggen.

Ze ondernemen niet alleen binnen de traditionele kringen maar breiden hun klantenkring ook uit naar andere doelgroepen.

In 2014 deden 12% van de etnische ondernemers aan import en 9% aan export. Deze cijfers vallen zeker lager uit in vergelijking tot de Nederlanders. Indien gekeken wordt naar verkoopcijfers dan blijkt weinig verschil te zijn tussen de twee bevolkingsgroepen. De niet-westerse allochtonen zijn in vergelijking tot de westerse allochtonen minder actief op de internationale markt. Turkse en Chinese minderheden zijn in dit opzicht een uitzondering op de regel. Turkse ondernemers doen relatief meer aan importhandel. De etnische ondernemers voeren 13% van de totale import en export in Nederland. Dit betekent 9 miljard EUR import in 2011 en 11 miljard EUR aan export handel (Forum, 2014: 5).

Met 26% vormen de Turkse ondernemers de belangrijkste groep, daarna volgt met 16% de Surinaamse, met 12% de Marokkaanse, met 8% de Chinese en met 5% de Antilliaanse ondernemers. De resterende 33% bestaan uit andere kleine niet-westerse groepen (Forum, 2014: 12). Een verklaring voor de hoge ondernemerschap onder de Turkse minderheden zou de populatiecijfers, de werkloosheid en bedrijvigheid kunnen zijn. Het zijn vooral de werkloze en gepensioneerde eerste generatie die een eigen bedrijf begint voor een betere toekomst voor de eigen kinderen. De verwachtingspatronen die veranderen spelen daarbij wellicht ook een belangrijke rol. Het idee om terug te keren naar het land van herkomst maakt plaats voor nieuwe investeringen in Europa.

Vergeleken met de Nederlandse ondernemer valt op dat de etnische ondernemer bijna niet of weinig actief is in sectoren zoals, landbouw en/of de financiële sector. Zij zijn eerder oververtegenwoordigd binnen de dienstensector. Onder de etnische groepen zijn grote verschillen te bespeuren naar de sector waarin activiteiten worden ontplooid. De sterke commerciële

mentaliteit van de Marokkaanse en Turkse ondernemers blijkt uit hun sterke positie op het gebied van handel en reparatie. Al hoewel de belangstelling van de nieuwe generatie hierin daalt, blijft horeca een belangrijke sector voor deze minderheden. Ook de Chinese minderheden zijn goed vertegenwoordigd in de horeca branche. Van de Chinese ondernemers is 73% actief binnen deze branche. De Antilliaanse en de Surinaamse ondernemers zijn het meest actief binnen de commerciële dienstverlening, verpleging, het openbaar bestuur en het onderwijs. Een kwart procent van beide groepen is actief in de zakelijke dienstverlening en een op de vijf is actief in dienstverlening zoals consultancy (Forum, 2014: 14).

De branches van de jaren negentig waar de Turkse ondernemer actief was, is in vergelijking met de jaren 2000 sterk veranderd. De klussersbedrijven (36%), restaurants (31%), vastgoed en zakelijke dienstverlening (12%) van de jaren negentig maakte plaats voor makelaardij en zakelijke dienstverlening (23%) en de bouw (14%) in 2003 (in 1993 was bouw slechts 1%). In 2009 zien we een daling in horeca wat 14% was en bij klussenbedrijf en groothandel 27%. (Roolvink, 2009:44/45). Turkse ondernemers beginnen steeds meer vergelijkbare branches te kiezen als de Nederlandse ondernemer. Nieuwe ondernemers richten zich vooral op de bouwsector, transport, opslag, communicatie en industrie.

Als we de Turkse en Nederlandse ondernemers met elkaar vergelijken dan zien we dat onder de Turken veel meer jonge ondernemers zijn dan bij de Nederlanders (Roolvink, 2009:32; Schutjens vd.,2014: 28.). Vaak impliceert jong ondernemerschap zich met weinig ervaring in de arbeidsmarkt en weinig kennis van de sector. De Turkse ondernemer richt zich niet tot een bepaalde sector door een marktonderzoek te doen maar vaak op elkaar af te kijken. Dit verzwakt de overlevingskansen van de onderneming

en is een nadeel dat kort resulteert tot de sluiting van de vestiging. Schutjens vd., (2014: 28) In zijn onderzoek verklaart Schutjens dat de overleveringskans van bedrijven beperkt wordt door onervarenheid, verkeerde sectorkeuze of slechte keuze van de locatie.

Ongelijke inkomensverdeling en armoede

Dat Nederland een verzorgingsstaat is en dat het bruto inkomen per inwoner hoog is en dat zelfs sprake is van een lage inkomensongelijkheid betekent niet dat er geen sprake is van armoede. Volgens het onderzoek dat verricht is door het SCP en het CBS in 2013, leven 7 miljoen van de huishoudens onder de armoedegrens. Ten opzichte van voorafgaande zijn de aantallen huishoudens onder de armoedegrens met 1% gestegen. De schattingen voor de toekomst laten een groei zien. Vooral onder één oudergezinnen en alleenstaanden is het risico van de toename van de armoede het grootst. Onder de lage-inkomensgroep worden de niet-westerse allochtonen het sterkst vertegenwoordigd. Voor deze groepen is de risico 32 keer groter. In de periode 2010-2013 is de kans op armoede met 10% gestegen. Bovendien heeft deze situatie van de niet-westerse allochtonen een structureel en langdurig karakter gekregen. In 2013 is vastgesteld dat 13% van de Marokkaanse huishoudens, 10% van de Turkse en Antilliaanse en 7% van de Surinaamse huishoudens te maken hebben met een langdurige armoede (2014:7-8). Met andere woorden, armoede komt vaker voor bij de minderheden en heeft nauw te maken met lage inkomens, ongeschoolde arbeid en werkloosheid. Het feit dat armoederisico bij de eerste generatie meer zichtbaar is heeft te maken de daling van de pensioenuitkeringen.

Evaluatie van het jaar 2014

Als wij de structurele data en ontwikkelingen terzijde leggen en ons richten op de economische ontwikkelingen, mag gezegd

worden dat 2014 een jaar is geweest van zowel positieve als negatieve ontwikkelingen. Wat betreft de positieve ontwikkelingen kunnen we denken aan het besluit van de rechtbank over het onderzoek naar de privébezittingen van de Turkse-Nederlanders. De rechtbank besloot dat er geen onderzoek verricht mag worden naar de privébezittingen van de Turkse personen in Nederland. Ook het besluit van de rechtbank inzake inhoudingen op de uitkeringen van uitkeringsgerechtigden in het buitenland is positief te noemen. Verder kan tevens de uitspraak van Minister Asscher naar aanleiding van het onderzoek 'Ervaren discriminatie in Nederland' op de arbeidsmarkt als een positieve ontwikkeling beschouwd worden. Asscher heeft zich fel uitgesproken over de uitkomst van dit onderzoek, dat het vooral de minderheden zijn die discriminatie ondervinden. Minister Asscher gaf aan bedrijven aan te willen pakken die zich schuldig maken aan racisme.

Dat er tijdens de jaarlijkse nominatie van de meest succesvolle ondernemers in november, twee Turkse ondernemers genomineerd werden is een bevestiging van het succes van het Turkse ondernemerschap.

Echter naast deze positieve ontwikkelingen was 2014 een jaar met economische tegenslag voor de minderheden en in het bijzonder voor Turkse gemeenschap.

Kinderen en migranten als slachtoffer van de economische crisis

Een berichtgeving in maart dat kinderen in Nederland het meest getroffen worden door de economische crisis heeft de aandacht gevestigd op het welzijn van kinderen in Nederland. Een onderzoek uitgevoerd door een groep maatschappelijke organisaties liet zien dat het aantal kinderen die onder de armoedegrens leven de laatste vier jaar met 10% is toegenomen. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat de aantallen kinderen die

van de sociale bijstand leven rond 200.000 is. De onderzoekers hebben aangegeven dat een belangrijk deel van de kinderen buiten de grote steden wonen. Daarop zijn lokale overheden opgeroepen zich meer in te spannen voor het oplossen van dit maatschappelijk probleem.

De economische crisis heeft niet alleen kinderen, maar ook allochtonen zwaar getroffen. Het rapport van het SCP geeft aan dat er onder de migranten drie keer zoveel werkloosheid bestaat en heeft een brief doen gaan naar de Minister van Sociale Zaken. In de brief werd vermeld dat werkloosheid onder jongeren 28% is en dat het voor de Minister hoog tijd is om maatregelen te nemen. Verder werd aangegeven dat allochtone jongeren op de arbeidsmarkt geconfronteerd worden met discriminatie en vooroordelen. Ook werd vermeld dat discriminatie tijdens economische crisis toeneemt. Voor immigranten blijft solliciteren een moeilijk en uitdagend proces.

In oktober 2014 is geconstateerd dat armoede een steeds groeiend probleem is en dat er ten minste twee en een half miljoen mensen onder de armoedegrens leven. Zoals eerder vermeld draagt armoede een etnisch karakter en is geconcentreerd rond niet-westerse allochtonen.

In november heeft het CBS vermeld dat niet-westerse allochtone jongeren die in Nederland geboren zijn nog steeds een sociaal economisch achterstand ondervinden. Het rapport 'Integratie verloopt moeizaam' geeft aan dat deze jongeren vergeleken met hun Nederlandse peers achterlopen. Hierbij speelt onderwijs een belangrijke rol. Allochtone jongeren gaan nog te vaak de arbeidsmarkt op met een gemiddeld lage opleiding; het zijn of schoolverlaters of hebben helemaal weinig opleiding genoten. Hierdoor groeit de ongelijkheid tussen hoogopgeleide en laagopgeleide Nederlanders.

Remigratiewet

Het jaar 2014 dat geteisterd is door economische problemen, is tegelijkertijd een jaar waarin veel wetsvoorstellen zijn behandeld. In dit verband is de re-emigratie wet formeel vanaf 1 juli 2014 afgeschaft. De wetwijziging heeft een leeftijdsgrens teweeggebracht. Nu kunnen minderheden in plaats van 45ste levensjaar terugkeren naar land van herkomst vanaf hun 55ste. Slechts de eerste generatie en mensen die na hun 18'de naar Nederland zijn gekomen kunnen een beroep op deze wet. Het aantal mensen die van deze wet kunnen profiteren is om deze reden zeer beperkt.

Bezuinigingen bij de Uitkeringen

Een andere juridische ontwikkeling is het besluit van de CRvB (Centrale Raad van Beroep) ten aanzien van de inhouding op de kinderbijslag voor kinderen van gezinnen die geremigreerd zijn naar Turkije. De Raad heeft besloten dat de inhoudingen gehonoreerd zijn. Met andere woorden Ministerie van Sociale Zaken mocht in het kader van bezuinigingsmaatregelen vanaf 1 januari 2013 de uitkeringen naar Turkije en Egypte inkorten. Voor Marokko kon deze bezuiniging niet worden toegepast vanwege de eerder gemaakte afspraken in de verdragen. Volgens het zogenoemde woonlandbeginsel is de kinderbijslag voor kinderen aangepast op basis van de koopkracht en betekende voor Turkije een inhouding van 40% op de kinderbijslag. De wet geldt alleen voor landen buiten de Europese Unie. In januari heeft de Amsterdamse rechtbank een vergelijkbare beslissing genomen.

CULTURELE RECHTEN EN VRIJHEDEN

Er bestaan in Nederland verschillende opvattingen over het culturele leven van de Turkse en andere etnische minderheden. Sommige Nederlandse politici en intellectuelen vinden dat deze groepen een geïsoleerd leven leiden en onvoldoende geïntegreerd zijn. Vertegenwoordigers van allochtone groepen en andere onderzoekers weerleggen deze bevindingen. De laatste groep is van mening dat bepaalde verschijnselen zoals zwarte scholen en wijken met opzet als excuus worden opgeworpen om minderheden als een zondebok aan te kunnen wijzen.

Identiteit en Etnische relaties

Het is duidelijk dat de Turkse minderheden veel waarde hechten aan het behoud van de eigen identiteit en daardoor goede relaties onderhouden binnen de eigen kringen. De Turkse individuen beschouwen zich dan ook (74%) als een onderdeel van de eigen groep. Diegenen die zich zowel Nederlander als Turks voelen is 21%. Diegenen die zich alleen als een Nederlander voelen is slechts 6% van de gehele Turkse populatie. In vergelijking tot de grotere etnische minderheden identificeren de Turkse minderheden zich meer met hun eigen groep (CBS, 2012: 155).

Op basis van vrijetijd brengen de Turkse minderheden 67% van de tijd door met mensen uit de eigen kring. Slechts 26% van de Turkse minderheden brengt tijd door met zowel Nederlandse als Turkse contacten. Slechts 7% onderhoudt meer contacten met autochtonen. De Turkse minderheden zijn dan ook een opvallende groep die vooral contacten onderhoudt met de eigen groep (CBS, 2012: 154).

De introvertheid van de Turkse minderheden betekent niet dat ze de Nederlandse taal niet beheersen. Studies tonen aan dat ongeveer 80% van de Turken geen problemen ondervinden

bij schrijven, lezen en spreken van de taal. Slechts 20% van de bovengenoemde groep heeft wel eens moeite mee (CBS, 2012: 153). Turkse individuen leggen vooral in het publieke leven sociale contacten (straat, bedrijfsleven en het onderwijs) aan met autochtonen en andere etnische groepen. In hun privéleven geven ze vaak de voorkeur aan mensen binnen de eigen gemeenschap.

Omdat de Turkse gezinnen in hun thuisomgeving de eigen taal spreken en eigen culturele tradities op nahouden is het contact met de Nederlandse cultuur vaak alleen op straat of op school. Als we ervan uitgaan dat kinderen vanaf 4 jaar naar school gaan, betekent dit dat de Turkse kinderen in een vroeg stadium kennismaken met de Nederlandse cultuur. Omdat Turkse kinderen de Nederlandse taal vaak op school beginnen te leren, maken zij geen gelijke start als hun Nederlandse leeftijdsgenoten. Om deze reden zijn Nederlandse politici en onderwijzers van mening dat er thuis Turks wordt gesproken problematisch is. Dit werd ook als reden opgegeven om de Turkse taal en cultuur uit het curriculum van de basisschool te halen. Hoewel de reductie vanuit het Nederlands oogpunt gerechtvaardigd lijkt, worden de voordelen van tweetaligheid over het hoofd gezien.

Religieuze identiteit en relaties

De Turkse minderheden worden als een onderdeel gezien van de grotere moslimgemeenschap en de multiculturele samenleving in Nederland. Wat betreft hun religieuze identiteit vormen ze een onderdeel van andere islamitische groeperingen. De Turkse jongeren zoeken in hun relaties voornamelijk de Marokkaanse jongeren op. Echter, de nieuwe generatie heeft veel meer diversiteit in haar relaties. Niet alleen tussen, maar ook binnen de groepen bestaan aanzienlijke verschillen in contacttypen. Bij de Turkse en Marokkaanse jongeren is te zien dat jongeren en leden van de tweede generatie vaak contacten onderhouden met zowel de eigen groep als met autochtonen. De tweede generatie is even

succesvol in diversiteit van vriendschappen als de Surinaamse en Antilliaanse jongeren. De variabele ‘geslacht’ versus ‘etniciteit’ toont geen causaal verband als het gaat om het aangaan van contacten.”(Dagevos & Gijsbert, 2008: 287-288).

Organisatiegraad en het culturele leven

Turken die in Nederland wonen onderscheiden zich van de andere etnische minderheden met een sterke mate van een organisatiegraad. Er zijn verschillende soorten organisaties die tegen de politieke en culturele schaal zich onderscheiden, maar ook zijn er organisaties die zich op basis van leeftijd en geslacht onderscheiden. Ze vertegenwoordigen allemaal de Turkse gemeenschap binnen de maatschappij. Over de rol van de deze organisaties ontstaan vaak discussies in Nederland. Sommige waarnemers beweren dat deze organisaties de integratie belemmeren terwijl prominente opinieleiders van de Turkse gemeenschap de organisaties beschouwen als constructies met dubbele functies. De laatste groep beweert dat deze organisaties aan de ene kant de Turkse cultuur overbrengen aan de jongere generaties en aan de andere kant komen ze op voor de belangen van de Turkse gemeenschap. De publieke opinie in Nederland beschouwt religieuze organisaties (moskeeën en stichtingen) als een obstakel voor de integratie. Hoewel, in tegenstelling tot deze visie, laten verschillende onderzoeken zien dat deze instellingen veelzijdige functies vertonen en een belangrijke maatschappelijke rol vervullen.

Volgens een nationaal onderzoek, worden er in 120 moskeeën en verenigingen of instellingen die verbonden zijn aan de moskee (95 stuks) van sociale en culturele activiteiten tot aan charitatieve diensten, sportieve en recreatieve activiteiten tot pedagogische en educatieve activiteiten georganiseerd. Onder de moskeeën in Nederland blijken dat de Turkse moskeeën beter scoren als het gaat om sociale activiteiten die ze naast hun dagelijkse religieuze

activiteiten onderhouden. Bij dit soort moskeeën zien we ook een duidelijk evenwicht onder de jonge en oude leden van het bestuur en de leken (Canatan & Oudijk & Ljamai, 2003; Canatan, 2005). Deze studies tonen ook aan dat moskeeën integratie niet belemmeren, integendeel het bevorderen. Vooral in de jaren 2000 is er een toename geweest in vele interreligieuze en interculturele dialoogactiviteiten en hiermee getracht wordt sociale spanningen te reduceren. Ondanks alle inspanningen hebben deze organisaties niet kunnen voorkomen dat ze doelwit worden van de anti-islam bewegingen.

Culturele evenementen in het jaar 2014

In Nederland hebben gedurende 2014 vele sociale en culturele gebeurtenissen en evenementen georganiseerd met betrekking tot Turkije. In het begin van het jaar vond er een Internationale Toerisme Beurs in Utrecht plaats. Deelname van Turkije aan de beurs werd door Nederlanders met een grote belangstelling ontvangen. Een stichting “Ontdek Islām” die door bekeerling is opgericht heeft gedurende de maand januari de in het Nederlands vertaalde Koran gratis uitgedeeld. Het werd naast de steden Rotterdam, Den Haag en Amsterdam nog in 13 andere steden van Nederland uitgedeeld. Als onderdeel van de campagne deelde een ex-PVV lid die later tot Islam bekeerde aan alle leden van gemeente Den Haag een Koran uit. Het streven is om hierdoor vooroordelen die tegenover de Islam bestaan door te breken.

In maart werd op Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR) een Nederlandstalige Koran die in samenwerking met Stichting “Lezen en Leven” opgesteld is met een ceremonie aan de pers en publiek geïntroduceerd. Aan de promotie deden zowel de vertalers Associatie Professor Dr. Ozcan Hidir en drs. Fatih Okumus evenals de voormalige premier Ruud Lubbers, Rotterdamse Consul-Generaal Togan Oral, IUR Rector Prof. Dr. Ahmet Akgündüz en een groot aantal Nederlandse academici en

vooraanstaande vertegenwoordigers van de Turkse gemeenschap mee.

Discriminatie op Cultureel Vlak

Naast de bovengenoemde gunstige ontwikkelingen voor moslims zien we ook beperkingen in het beleven van islamitische religiositeit van moslims. In Gemeente Den Haag mocht de gemeenteraadslid Hasan Küçük op 27 maart 2014 tijdens zijn ambtseed het woord ‘Allah’ niet gebruiken. In plaats van ‘Zo waarlijk helpe mij God almachtig’ wilde Küçük ‘Zo waarlijk helpe mij Allah almachtig’ oplezen. Burgemeester Jozias van Aartsen waarschuwde Hasan Küçük en verzocht Küçük zich te houden aan de originele tekst. Küçük hield zich aan de originele tekst en voltooid daarmee zijn beëdiging.

Een heel ander incident deed zich voor in de stad Almere-Buiten. De Marokkaanse moskee Ibn al-Khattab kreeg te maken met een ernstige vorm van negatieve campagne. Naast non-verbale aanvallen werd de moskee ook doelwit van afbeeldingen van hakkenkruisen op haar muren. In oktober is een poging gedaan tot brandstichting bij een andere moskee in Etten Leur. Volgens ooggetuigen hebben twee jongens de naast de moskee gelegen zakken in brand proberen te steken en renden daarna snel weg. Later werd bekend dat het bestuur van de moskee al eerder aangifte had gedaan bij de politie voor een soortgelijk incident. Ook in december werd in Enschede vuurwerk tegen de ramen van de Selimiye moskee (verbonden aan ISN) gegooid met als gevolg enkele gebroken ruiten. In het recente verleden ontving de moskee meerdere malen dreigbrieven en waren de muren van de moskee beklad met racistische tekens en leuzen. De voorzitter van de Selimiye moskee, Sebahattin Yıldız zegt te vaak aangifte bij de politie te hebben gedaan maar zonder resultaat. Yıldız gaf een einde te wil maken aan dit soort gebeurtenissen en dat de daders vervolgd dienen te worden. Met deze laatste incidenten

kwam het aantal racistische aanvallen op moskeeën in het jaar 2014 op 6 te staan. Volgens de officiële cijfers in Nederland zijn er in 2012 slechts twee en in 2013 in totaal 4 racistische aanvallen geweest op moskeeën.

Niet alleen waren moskeeën slachtoffer van aanslagen; ook gezinnen werden doelwit van racisme. Volgens een artikel in het Algemeen Dagblad werd een gezin met kleine kinderen in Lienden al 2,5 jaar bedreigd. De politie heeft tot op heden geen verdachten kunnen opsporen. De incidenten gingen gepaard met ingegooide ruiten waarbij kogels in de brievenbus en de muren die beklad waren met neonazi tekens. In augustus vond men tevens een brief met de tekst: 'steeds minder, steeds minder', 'we willen geen jihadisten in onze straat' en 'wij zullen jullie doden'. De uitlatingen van de ultrarechtse en nationalistische partijen vinden hun weerslag in de samenleving in de vorm van aanslagen. Op deze manier komt het religieus leven van de moslims en van instellingen in het gedrang en komen moskeegangers en gewone mensen in extreme situaties terecht.

Onderzoek naar Moskee-Internaten

Ander verontrustend nieuws voor de Turkse minderheden en moslims in 2014 was de negatieve berichtgeving over de moskee-internaten in de media. Na deze negatieve berichtgevingen werd een onderzoek gedaan naar deze internaten en is een wetsvoorstel opgesteld. Dit wetsvoorstel van Minister van Sociale Zaken (Asscher), voorziet maatregelen die getroffen moeten worden voor de veiligheid en welzijn van kinderen die bij deze internaten verblijven. De maatregelen worden onderworpen aan regelmatige inspecties door lokale overheden. Voorheen was het niet mogelijk moskee-internaten onder te brengen bij de onderwijsinspectie en/of jeugdzorg gezien deze instellingen niet bekostigd worden door de Staat. Dit wetsvoorstel voorziet dat moskee-internaten onderworpen worden aan dezelfde regels

als bekostigde instellingen en dat ze geïnspecteerd kunnen worden door lokale overheden. Op grond van dit wetsvoorstel ging Gemeente Rotterdam in december over tot een aanscherping van controles op bepaalde internaten zoals; Al Biruni, ABI en Manolya. Vervolgens constateerde de inspectie dat de kwaliteit van deze instellingen nog niet voldoende was. Wethouder Hugo de Jonge (Onderwijs c.q. Gemeente Rotterdam) kondigde aan de inwerkinstelling van het wetsvoorstel vanaf 1 juli 2015 en dat de gemeente per 1 juli de inspecties zou hervatten.

Viering 50ste jaar van de Turkse Gastarbeiders

2014 was tevens 50ste jaar van de vieringen van de komst van de Turkse gastarbeiders naar Nederland. In dit kader waren er vele evenementen waar de bijdrage van de Turkse-Nederlanders onder aandacht is gebracht. Hetzelfde jaar overleed de 82 jarige Necati Genç, de eerste Turkse gastarbeider in Nederland. Op 11 maart 2014 is met veel belangstelling afscheid genomen van Necati Genç, dit volgens de islamitische geloofstraditie. Hij is herdacht met zijn bijdragen aan de Turkse gemeenschap. Necati Genç was in 1964 gevraagd door de Nederlandse Overheid voor de selectie van de eerste Nederlandse gastarbeiders. Necati Genç was bekend in de media als de eerste gastarbeider en ook bij zijn afscheid is hier veel aandacht aan geschonken.

In het kader van de vieringen is door verscheidene organisaties zoals UETD (Europese Turkse Democraten Unie Nederland) en Türkevi (Turkevi, Research Center) activiteiten georganiseerd. In dit kader beantwoordde Veyis Güngör oud-voorzitter van UETD op 25 april 2015 vragen van journalisten over een kwarteeuw immigratie in Nederland. Ook woonde hij bijeenkomsten bij waarbij het boek 'Anatolia in Europa' werd gepresenteerd. Daarnaast werd door Türkevi ter promotie een boek over de Turkse denker Ahmed Yesevi gepresenteerd. Ook werd tijdens de jaarlijkse multiculturele festijn genaamd het 'Multifestijn'

gekozen voor de thema 50 jaar Turkse Arbeidsmigratie Nederland. Er werd veel nadruk gelegd op het vijftig jaar bestaan van de Turkse minderheden in Nederland. Er veel nadruk gelegd op de vreedzaamheid, verdraagzaamheid, maatschappelijke en economische bijdrage van de Turkse minderheden aan Nederland.

In het licht van deze viering heeft de vereniging EKOL en de Turkse krant HABER de actie, de nominatie van 'de meest invloedrijke Turk' gelanceerd. Met deze actie is gedacht aan een selectie aan de hand van maatschappelijke bijdragen aan Turkse gemeenschap. Dit met als (mede)doel rolmodellen aan te wijzen binnen de gemeenschap. In december heeft de Haags-Turks Platform in het kader van deze viering een festival georganiseerd. De Turkse Ambassadeur Sadik Arslan onderstreepte de Turkse successen en zijn waardering in Nederland nog eens aan. Ook werd deze herdenking gevierd als een festival in Dr. Anton Philipszaal in Den Haag. Prominente figuren uit de politieke en maatschappelijke kringen waren daarbij aanwezig: de Turkse consul-generaal in Rotterdam Togan Oral, Wethouder van Den Haag Rabin Baldewsingh, Ingrid van Engelshoven en de vertegenwoordigers van de Turkse gemeenschap. Turkse volksdans team 'Anadolu Efsaneleri' trad op deze dag op met diverse volksdansen welke eindigde met een concert van Halil Sezai en Oğuz Aksac.

Het laatste evenement, georganiseerd in dit kader was dat van de Nederlands Turkse Arbeiders Vereniging (HTIB). HTIB heeft tevens haar eigen 40ste verjaardag in Amsterdam gevierd. Directeur van de Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis Prof. Dr. Leo Lucassen die deze bijeenkomst bijwoonde gaf een lezing over 'Vijftig jaar arbeidsmigratie in Nederland'.

Koninklijke onderscheiding aan Turkse-Nederlanders

Ter viering van de gelegenheid van de verjaardag van

de Nederlandse Koning Willem Alexander werd op 27 april traditioneel de Koninklijke onderscheidingen uitgereikt. In 2014 zijn zes Turkse migranten in aanmerking gekomen voor deze onderscheiding. Dit vanwege hun maatschappelijke betrokkenheid en vrijwilligerswerk ten behoeve van de samenleving. Deze personen waren: Zeki Baran, Birsen Yurdakul, Göksel Soyugüzel, Mevlut Yücel, Muammer Coskun en Yilmaz Arıkdoğan. Deze personen hebben ceremonieel in de eigen steden deze Koninklijke onderscheiding ontvangen.

Migrantenmonument als een cultureel project

Zeki Baran Wethouder (Gemeente Charlois: Rotterdam) werd Koninklijk onderscheiden wegens het monument voor de gastarbeiders op 11 november 2013. Dit monument symboliseert de herinneringen en de bijdragen van de gastarbeiders in Nederland. Het is gemaakt door de beeldhouwer Hans van Bentem en bestaat uit drie delen. Het onderste deel van het monument is massief graniet, het middenstuk bestaat uit staal en symboliseert de bijdragen van immigranten aan de Europese industrie. Het weegt vijf ton en aan de bovenkant bevindt zich een figuur dat de zon symboliseert. Nederlandse Federatie Karamanlılar (HOKAF) onthulde ook een 'Gastarbeiders monument'. Dit keer niet in Nederland maar in Karaman, Turkije. Het is geplaatst aan de voorkant van het treinstation van Karaman. In Nederland wonen er 40.000 mensen uit het stadje Karaman. Dit is gelijk aan één derde van de hele bevolking van Karaman. De bronzen monument is twee meter hoog en 200 Kg. Het is een afbeelding van een gastarbeider die een pak draagt met een houten koffer in de hand.

Het Festival 'De Rode Tulp'

In mei 2014 werd door Talim EC de 2e Rode Tulp Film Festival georganiseerd. Dit ter versterking van de culturele

banden tussen Nederland en Turkije. Speelfilms, documentaires en korte films bestaande uit 32 Turkse films werden aan de Nederlandse bioscoopbezoeker vertoond. De onderwijsbeurs werd op 17-18 mei 2014 in Amsterdam gehouden. De Nederlandse onderwijsstructuur van kleuterklas tot aan de Universiteit werd vertoond aan zo'n 6000 deelnemers. Allochtonen jongeren die minder presteren op de middelbare scholen werd onder de aandacht gebracht van gezinnen, studenten en onderwijzers: samen werden doelen vastgesteld om zo hun succeskansen te kunnen verhogen.

Turkse muziek c.q. dansschool

In juni is op initiatief van de Amsterdamse Muziek School en de Vereniging Amor de eerste Turkse Muziek en Dansschool geopend tijdens een openingsfeest aan de Meervaart theater in Amsterdam. In oktober is door de Vereniging Turkse Cultuur en Kunst Nederland 'Sanatoria' (Den Haag) het jongeren Centrum Turkse cultuur en kunst geopend. Dit centrum heeft als doel jongeren in Europa te informeren over eigen cultuur en de bevordering van hun sociale ontwikkeling en artistieke creativiteit.

Dag van de Weeskinderen

Stichting Internationale Humanitaire Hulporganisatie Nederland (IHH), heeft de 3e traditionele dag van de weeskinderen - dat elk jaar wordt gehouden ten behoeve van de weeskinderen - op 3 december in Osdorp gevierd. Honderden adoptiegezinnen deden mee aan het evenement. Tijdens het programma hebben hoofd verantwoordelijke Murat Kurt en presentator Hüseyin Gündüz de belangstellenden geïnformeerd over de projecten. Bekende zanger Ammar Acarlioglu trad op en werd tevens de voetbalshirt van een bekende voetballer Nuri Şahin en de handgemaakte items van weeskinderen uit Gaza geveild. De opbrengsten zijn gedoneerd aan de weeskinderen in Gaza.

Succesvolle Migranten

Het jaar 2014 is ook een jaar waarin vele Turkse-Nederlanders van zich hebben laten horen. Bijvoorbeeld, de jonge scheidsrechter Serdar Gözübüyük met FIFA-licentie is in de eerste divisie van Nederland drie keer achter elkaar genomineerd als de beste scheidsrechter. Een ander succesvolle Turkse-Nederlander is de voetballer Bilal Başaçıkoğlu, ook wel een favoriet van Van Basten. Başaçıkoğlu is een kind uit een gezin met een Turkse vader en een Marokkaanse moeder. Başaçıkoğlu koos uiteindelijk voor Turkije te spelen. In Nederland speelde hij als spits bij Feijenoord. Ook Kökçü broers van Turkse komaf werden als de nieuwe favorieten van de Nederlandse Nationale Junior Team aangekondigd.

Een ander voorbeeld is Birsen Başşar die gekozen is als ambassadrice van de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) welke in Nederland 14.000 leden telt.

Ook de burgemeester van Rotterdam, Ahmed Aboutaleb van Marokkaanse origine is al zes jaar burgemeester van Rotterdam. Hij ontving de nominatie 'Nederlander van het Jaar'. De bijdragen van Aboutaleb aan zijn stad op nationaal en internationaal vlak hebben deze prijs doen toekomen. Al deze personen symboliseren de succesvolle integratie van niet alleen de Turkse maar ook van alle andere etnische gemeenschappen binnen deze multiculturele samenleving in Nederland.

De “nieuwe” organisaties

In 2014 zijn in Nederland twee grote instellingen in het leven geroepen. Dit ter bevordering van deelname aan het maatschappelijke- en politieke leven: de in mei opgerichte Turkse Studenten Council en de 'Centre for Public Debate' een lobbyorganisatie, werden ter ondersteuning van de Turkse diaspora onder de aandacht gebracht. Ook is een afdeling opgericht bij de Turkse Consulaat in Rotterdam om pleegkinderen

of jongeren met problemen bij Jeugdzorg te kunnen bijstaan. In dit kader zullen de jeugdzorg medewerkers Elif Okan en Okan Balaban één dag per week met Turkse gezinnen praten.

De rol van Gemengde Huwelijken

Volgens een proefschrift gepubliceerd in september is geconstateerd dat in tegenstelling tot de verwachtingen, gemengde huwelijken niet bijdragen aan een betere integratie. De Volkskrant citeerde uit dit onderzoek van de sociologe Leen Sterckx dat mensen in een gemengde huwelijk zich vooral ontworteld voelen. In het rapport van het SCP 'Huwelijksmigratie' is geconstateerd dat migranten nu eerder kiezen voor een huwelijk met iemand uit het land van herkomst. Dit is wellicht een verklaring voor de vermindering zijn de visummaatregelen van de Nederlandse regering tussen 2004-2007. Partners moesten examens afleggen in de Nederlandse taal en cultuur. Nederland is, wat een dergelijke maatregel betreft het eerste land geweest deze regels toe te passen. Verder was er de 21-jaar-grens en een eigen woonadres eis opdat een partner naar Nederland kon komen. Echter werd in 2014 de leeftijdsgrens die veel problemen veroorzaakte weer ingetrokken. Dit was vanwege het Ankara verdrag waarbij een 19-jarige besloot hiertegen in te gaan en gegrond is verklaard op grond van de eerdere verdragen.

Ontmoetingen met religieuze groepen

In november hebben vicepremier Lodewijk Asscher en Minister van Justitie Ivo Opstelten een ontmoeting gehad met de verschillende religieuze groeperingen en maatschappelijke organisaties, alsmede vertegenwoordigers uit de Turkse gemeenschap. De vergadering werd achter gesloten deuren gehouden in de Ridderzaal in Den Haag. Ook de pers mocht niet deelnemen aan deze bijeenkomst. Tijdens de vergadering werd van gedachte gewisseld over de toegenomen polarisatie

tussen de verschillende gemeenschappen. Verder sprak men over preventieve maatregelen tegen polarisatie. Moslims werden tijdens deze vergadering vertegenwoordigd door Rasit Bal (Voorzitter CMO).

Het “Zwarte Pieten” Debat

De traditionele Sinterklaasviering in november heeft ook in 2014 de discussie tussen voorstanders en tegenstanders doen oplaaien. In Gouda zijn door zowel voor- als tegenstanders op dezelfde dag een demonstratie gehouden. Er ontstonden rellen waardoor 90 mensen gearresteerd werden. De ‘Zwarte Piet’ staat in de geschiedenisboeken als een slaaf van de blanke man: behalve in Nederland wordt dit feest elders als racistisch beschouwd. Ondanks deze negatieve imago van de ‘Zwarte Piet’ wordt dit figuur sterk ondersteund door nationalisten in Nederland. Verenigde Naties beschouwd deze achterhaalde traditie als ‘racisme’ en is van mening dat dit het beeld van kinderen over gekleurde mensen ten gunste van racisme beïnvloedt. Als gevolg van deze discussies zijn er een aantal veranderingen bijgekomen in het typetje ‘Zwarte Piet’. Voor het eerst verschijnen er in 2014 naast de traditionele ‘Zwarte Piet’ ook gekleurde of blanke Pieten.

Discussie rondom Heilige boeken in de Tweede Kamer

Tijdens een bijeenkomst in de tweede kamer vraagt de PVV leider Geert Wilders de Kamervoorzitster Anouchka van Miltenburg om de Koran die naast de Bijbel op haar tafel ligt te verwijderen. Men ging over tot een stemming in de Kamer en het verzoek is door de meerderheid van de Kamer verworpen. Ook eerder in september vroeg Wilders om de verwijdering van de Koran. Volgens de laatste ontwikkelingen is zowel de Koran als de Bijbel verwijderd omdat er een nieuwe geluidsinstallatie zou komen. In plaats van de boeken zijn er nu e-boek versies gekomen.

RECHTEN EN VRIJHEDEN IN ONDERWIJS

Nederland hecht een strategisch belang aan het onderwijs van immigranten en minderheden. Dit omdat men gelooft dat deelname aan het onderwijs verbeteringen brengt in de arbeidsmarkt en daarmee voor bevordering van de sociaaleconomische integratie zorgt. Tevens gelooft men dat dit de sociaal culturele integratie in de samenleving garandeert. Onderwijs en integratie worden niet alleen gezien als een zaak van nieuwkomers maar men vindt dit ook belangrijk voor de reeds geïntegreerde groepen. Geïntegreerde en gekwalificeerde arbeidskrachten zijn niet alleen belangrijk voor de Nederlandse economie maar ook voor de samenleving.

Etniciteit in het Onderwijs en Verschillen tussen generaties

Als we kijken naar het gerealiseerde opleidingsniveau dan zien we belangrijke verschillen tussen immigranten en minderheidsgroepen in Nederland. Van de Turkse en Marokkaanse bevolking die niet naar school gaan, blijven er 35% en 40% op een startkwalificatie of heeft helemaal geen diploma. Van deze groep denkt men dat ze voornamelijk uit de eerste generatie voortkomen. Onder Surinamers en Antillianen is de verhouding niet meer dan 15%. Bij de Nederlanders is dit 7%. Aantal Turkse en Marokkaanse jongeren die middelbaar en hoger onderwijs hebben gehad zijn veel minder dan bij de Surinaamse en Antilliaanse minderheden. De laatste twee groepen, vergeleken met Nederlanders scoren veel lager. Wanneer we kijken naar vrouwen dan zien we dat de Turkse en Marokkaanse vrouwen het meest opvallen als een groep die weinig onderwijs hebben genoten (SCP 2011: 78-79).

Als er een vergelijking gemaakt wordt tussen generaties qua onderwijs dan is er geen twijfel over het bestaan van aanzienlijke verschillen tussen de eerste, de tweede en de derde generatie. Vanaf de tweede generatie is er een stijging waar te nemen in de deelname aan hoger onderwijs. Vrouwen profiteren ook van

deze stijging. Wat nog een feit blijft is dat ondanks het stijgende opleidingsniveau van de allochtonen ze nog steeds niet op één lijn zitten met de Nederlanders. Sterker nog, studies tonen aan dat het onderwijsniveau van kinderen van immigranten in vergelijking tot hun Nederlandse leeftijdsgenoten veel lager is. De reden hiervoor is meestal het lage opleidingsniveau van de ouders. Er zijn onvoldoende educatieve omstandigheden in het land waar ze vandaan komen. Andere aspecten als culturele verschillen, geen of onvoldoende kennis van de Nederlandse taal van de ouders en dat velen uit het platteland komen en daardoor weinig onderwijs hebben genoten speelt een rol. Verder speelt de concentratie van tweede en derde generatie immigranten in bepaalde wijken een rol bij het ontstaan van zwarte scholen met als gevolg het taalniveau achterblijft.

Vroegschoolse Educatie

In Nederland wordt aan kinderen die onderwijsachterstand hebben voorschoolse voorzieningen aangeboden. Het doel van dit onderwijs is om zwakke kinderen voor te bereiden voor de basisschool. Kinderen van immigranten komen vooral daarvoor in aanmerking. Dit omdat ze vaak een taalachterstand hebben door het onvermogen van de ouders in de beheersing van de Nederlandse taal (Eurydice, 2009: 3).

In algemene termen kan gezegd worden dat leerlingen van buitenlandse afkomst, die geen deelname hebben gehad aan de VVE (Voor Vroegschoolse Educatie) een achterstand lopen in de Nederlandse taal aan de vooravond van de basisschool. Deze mate en omvang van achterstand varieert per groep. (SCP, 2011: 87-92) Achtereenvolgend opgesomd;

Leerlingen met een Turkse afkomst, hoewel hetzelfde ook geldt voor leerlingen die tot andere etnische groepen behoren, hebben in het primair onderwijs het meest te maken met een taalachterstand. Achterstand in rekenen is in vergelijking tot taal in mindere mate;

In de laatste fase van het basisonderwijs is de achterstand in taal en rekenen onder niet-westerse allochtonen nog aangehouden. Turkse studenten zijn in taal nog steeds een groep met de meeste achterstand. En, de Marokkaanse studenten komen als beste uit de bus qua taalbeheersing;

In de laatste fase van het basisonderwijs is in vergelijking met taal, wiskunde aanzienlijk ingehaald. Marokkaanse leerlingen beginnen vooruitgang te boeken qua taal, terwijl de Turkse leerlingen in wiskunde vooruitgang tonen.

Eindtoetsen: CITO

Bij de selectie van de scholen in het voortgezet onderwijs, speelt de overstaptoets (de CITO Eindtoets) van basis- naar secundair onderwijs een belangrijke rol. Leerlingen met een buitenlandse afkomst behalen steeds betere resultaten en krijgen als advies HAVO/ VWO die ze naar het hoger onderwijs en universiteiten voorbereiden. In de afgelopen jaren hebben de Turkse en Marokkaanse leerlingen duidelijk hoge scores behaald, maar de afstand tussen hen en hun Nederlandse studiegenoten ligt nog steeds ver uit elkaar.

Tijdens de CITO Taaltoets in 2013, hebben autochtone leerlingen de beste cijfers gehaald. Deze groep wordt gevolgd door westerse allochtone leerlingen. Deze laatste groep heeft de vier grootste minderheidsgroepen ingehaald met hun CITO-resultaten. Volgens de resultaten hebben de Turkse en Marokkaanse leerlingen, in vergelijking tot de leerlingen van andere minderheidsgroepen en autochtonen, minder succes geboekt. De reden hiervan is omdat de Turkse en Marokkaanse kinderen in vergelijking tot Surinaamse en Antilliaanse kinderen thuis minder Nederlands spreken. (Hartgers, 2012: 67). Meisjes tonen onder alle etnische groepen de beste prestaties in vergelijking tot jongens.

Uit de CITO-eindtoets resultaten van 2013 blijkt dat Turkse kinderen in wiskunde, tussen de 4 grote minderheidsgroepen

de meest succesvolle zijn. Echter, op basis van deze resultaten zijn autochtone Nederlanders en andere niet-westerse leerlingen meest succesvol. Jongens scoren beter bij wiskunde toets dan bij meisjes. (CBS, 2014)

Nederlandse autoriteiten vergelijken door middel van onderzoeken, vaak het taalniveau van kinderen van verschillende etnische achtergronden met autochtone leerlingen. Deze worden jaarlijks gepubliceerd. De uitkomsten zijn vaak op basis van groepen die niet gelijk zijn aan elkaar en geen gelijke kansen hebben gehad. Hierdoor hebben dit soort publicaties een demotiverende effect en zorgt voor een negatief zelfbeeld. De taak van de onderwijskundigen is niet alleen het vergelijken van de resultaten maar ook het identificeren van de oorzaken van de huidige problemen en daarop passende oplossingen voor te vinden. In het onderwijsrapport (Kerncijfers, OCW 2008-2012) van het Ministerie van Onderwijs en Cultuur zijn vaak resultaatgerichte vergelijkingen gedaan. Echter, in het laatste rapport, die men heeft opgesteld, heeft men meer objectieve gegevens over minderheidsgroepen verzameld en deze in het rapport verwerkt (Kerncijfers OCW-2009-2013).

Achterstand in het onderwijs

De achterstand in het onderwijs kan op verschillende manieren worden verklaard. In dit verband hebben de Nederlandse autoriteiten te vaak gewezen naar de invloed van gezinnen die de taal niet goed beheersen. Daarentegen wijzen allochtone onderzoekers en vertegenwoordigers naar de tekortschietende middelen bij basisscholen. Volgens vertegenwoordigers van de Turkse maatschappelijke instellingen, kregen in 2014, 62.000 Turkse kinderen onderwijs in het basisonderwijs. Maar het tweetalige programma wordt niet gerealiseerd. Hierdoor kunnen kinderen van immigranten niet worden opgenomen in het VVE-programma, en kunnen om deze reden noch de moedertaal noch

de Nederlandse taal op het gewenste niveau ontwikkelen. Volgens Dr. K. Yağmur is door wetenschappelijk onderzoek bewezen dat bij het ontwikkelen van een tweede taal de ontwikkeling van de moedertaal erg belangrijk is. Nederland negeert dit en er worden bij het VVE-programma's vaak alleen aandacht besteed aan de Nederlandse taal (Yağmur, 2010: 227)

In het Nederlandse onderwijssysteem gaan kinderen die goed presteren na de basisschool vaak naar HAVO-VWO die ze voorbereiden op het hoger onderwijs. De zwak of gemiddeld presterende leerlingen gaan vaak naar het beroepsvoorbereidend onderwijs. Bijna 50% van de Nederlandse leerlingen gaan naar MAVO of HAVO, terwijl slechts 30% van allochtone leerlingen naar deze scholen gaan. Onder de allochtonen gaat 30% van de Antilliaanse en Surinaamse kinderen naar de MAVO-HAVO terwijl onder Turken en Marokkanen dit rond 25% is. De resterende meerderheid wendt zich tot scholen voor beroepsonderwijs (SCP, 2011: 103-104).

Problemen die zich in het middelbare school voordoen beperken zich niet alleen tot het niveau van de kinderen. Buitenlandse leerlingen blijven vaak zitten en in vergelijking met hun Nederlandse studiegenoten verlaten ze vaker de studie zonder diploma. Ze zijn tevens vaak minder succesvol in hun eindexamens. Sommige van deze problemen zijn te wijten aan ouders en de basisschool maar zijn lang niet de enige oorzaak. Concurrentie tussen scholen, institutionele discriminatie (d.w.z. houding die docenten onbewust tegen buitenlandse studenten aannemen en de mogelijke nadelige effecten van dien) en in toenemende mate verzwarende examennormen spelen ook een belangrijke rol.

Turkse en andere allochtone leerlingen die naar het beroepsonderwijs gaan zijn veel enthousiaster in het doorstromen naar het hoger onderwijs. Normaliter bereiden Mbo-scholen

(middelbaar beroepsonderwijs) de leerlingen voor op de arbeidsmarkt. Echter allochtone jongeren stromen liever na hun afstuderen -in plaats van te concentreren op een carrière- door naar hoger onderwijs. Deze keuze laat enerzijds zien dat ze steeds meer gemotiveerd zijn en anderzijds dat ze hun grenzen willen verleggen.

Wat betreft de drop-out cijfers van scholieren die in de eerste jaar van het middelbaar beroepsonderwijs school verlaten, is sprake van een daling. Bijvoorbeeld, in 2004 waren scholieren die vroegtijdig school verlieten 15%. In 2009 was dit 10%. Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse scholieren verlaten in verhouding tot de Turkse scholieren de school eerder (11-12%). Bij de Nederlandse scholieren ligt de cijfers op 6% (SCP, 2011: 114). De meest zichtbare reden achter het vroegtijdig schoolverlaten is een daling van de motivatie en blijven zitten. Aan de andere kant heeft vroegtijdig stoppen met de studie niet alleen school gerelateerde oorzaken. De specifieke verleidingen van de consumptiemaatschappij leidt tot een vroege deelname aan de arbeidsmarkt. Van de Mbo-studenten stoppen de meisjes onder alle allochtone groepen minder vroeg dan jongens (CBS 2014).

Vertegenwoordiging in het Hoger Onderwijs

De tweede generatie kinderen die doorstromen naar de universiteit is in korte tijd toegenomen. In de jaren negentig waren er 20% van de Turkse en Marokkaanse kinderen die doorstroomden naar de universiteit. Dit is in 2010 verdubbeld met 40%. In dezelfde periode is bij de Nederlanders ook een stijging te zien. Zij zijn in dezelfde tijd met 55% gestegen ten opzichte van 40% in dezelfde tijd. In de loop der tijd is het verschil in percentage gedaald maar lang nog niet aan elkaar gelijk geworden. Antilliaanse en Surinaamse studenten concurreren bijna met de Nederlandse studenten in vergelijking tot de Turkse

en Marokkaanse studenten (SCP, 2011: 117). Deze komt mogelijk door de historische relatie tussen Antillen en Suriname met Nederland. Suriname is sinds de jaren zeventig onafhankelijk van Nederland maar de officiële taal van het onderwijs blijft Nederlands. De Antillen zijn nog steeds verbonden aan Nederland.

Bij de keuze voor hoger onderwijs kiest men vaak voor de overgang naar het beroepsonderwijs. Dit komt omdat de studenten voor hun overgang naar het hoger onderwijs vaak een Mbo-achtergrond hebben. In het bijzonder is een aanzienlijk deel van de Turkse en Marokkaanse studenten afkomstig uit het Mbo. Rond 40% van HAVO- en VWO-gangers komen in het hoger onderwijs terecht. Wat betreft andere etnische groepen en Nederlanders komen de overgrote meerderheid uit HAVO en VWO. Hbo's bieden als hoger beroepsonderwijs academisch en theoretisch onderwijs de mogelijkheid tot het doorstromen naar WO. Degenen die geen VWO hebben kunnen doen gaan langs deze weg doorstromen naar de universiteit (Kerncijfers, 2008-2012).

De toenemende stroom naar het hoger onderwijs en universiteiten is net als in het voortgezet onderwijs een moeizaam proces. Allochtone studenten verlaten of de school of zijn verplicht om langer een opleiding te volgen. De helft of meer dan de helft van de studenten studeren na 7 jaar pas af. Ze studeren gemiddeld 3 jaar meer dan de rest. Dit fenomeen is deels te verklaren door het soort middelbare scholen waar deze scholieren hebben gezeten. Studenten die afkomstig zijn van het beroepsonderwijs, moeten zoals bij het Mbo ook in het hoger onderwijs de lange rit uitzitten (CBS, 2014).

Als we een onderscheid maken volgens geslacht: de mannelijke in vergelijking tot de vrouwelijke studenten onder alle etnische groepen ronden vrouwelijke studenten hun opleiding op een vroegtijdige leeftijd af. Nederlandse studenten ronden, in vergelijking met andere etnische groepen, hun studie gemiddeld 1-2 jaar eerder af. (CBS, 2014).

Zo blijkt uit de gegevens dat academische prestaties van allochtone studenten in het algemeen lager is dan bij autochtone studenten. Bovendien is de prestatie van allochtone kinderen op academisch niveau niet hetzelfde. Er zijn opvallende verschillen tussen minderheden. De grootste verschillen liggen tussen autochtone Nederlandse, Turkse en Marokkaanse studenten. Surinaamse, Antilliaanse en andere allochtone studenten hebben een gemiddelde niveau. Bij de autochtone Nederlandse kinderen en kinderen uit gemengde huwelijken waarbij één ouder Nederlands is, zien we hoge academische prestatie (Schriemer, 2002).

Indirecte Discriminatie in het Onderwijs

Bij schooladviezen en plaatsingen op het voorgezet onderwijs hebben minderheidsgroepen vaak te maken met discriminatie. Volgens gegevens zal onwetendheid en onbekwaamheid de Turkse en Marokkaanse groeperingen het meest treffen. Deze groepen wacht gezien de geringe vooropleiding en beroepsbekwaamheid een lage deelname aan de arbeidsmarkt wachten. De meerderheid van degenen die de mogelijkheid wel hebben gehad om een opleiding te volgen richten zich vooral op technisch of laag betaald arbeid waardoor een overschot zal ontstaan. (Schriemer, 2004). Bijvoorbeeld de meest hoogopgeleide Turkse studenten kiezen voor kantoorwerk en/of boekhoudkundig werk. Dit terwijl in deze sector weinig werkgelegenheid is. Als gevolg hiervan zullen velen die dit soort studies hebben gedaan vaak wel afstuderen maar moeite hebben met het vinden van een baan. Aan de andere kant is het duidelijk dat er werkgelegenheid is als het gaat om 'groenonderwijs' maar daar weinig Turkse afgestudeerden voor kiezen. Dit is ook een blijk van dat allochtone jongeren in het onderwijs niet gericht worden geadviseerd.

Islamitische Scholen

Een van de meest besproken onderwerpen in het onderwijs is ongetwijfeld de islamitische school in Nederland. De toenemende groei van de moslimgemeenschap heeft tot een toenemende vraag naar islamitische scholen geleid. En in het kader van vrijheid van onderwijs zijn vele islamitische scholen opgericht. De eerste islamitische basisschool is Al- Ghazali die opgericht is door moslims in Rotterdam in 1987. In de afgelopen jaren is er een significante toename geweest in de aantallen van deze scholen. In 1994, was slechts 29 van de 8139 Nederlandse openbare basisscholen islamitisch, terwijl het aantal islamitische scholen in 2004, 43 was waarvan twee voorgezet onderwijs. Ondanks dit zitten er maar 0,6% van de scholieren in Nederland op deze scholen. (Shadid & Van Koningsveld, 2006: 77).

De prestaties van de scholieren op islamitische scholen is even controversieel als bij andere scholieren op andere scholen. De scholieren van de islamitische scholen scoren minder goed bij de CITO-eindtoets welke bepalend is voor de toekomst. Dit kan een reden zijn waarom moslimouders hun kinderen niet naar islamitische scholen willen sturen. Sterker nog, 5% van de gehele Nederlandse bevolking is moslim. Toch gaat slechts een klein deel van deze kinderen naar de islamitische scholen. De belangrijkste reden hiervoor is dat ouders de kwaliteit van het onderwijs als prioriteit stellen. (Nanhekhan, 2002).

Ondanks de algemene slechte prestatie van de islamitische scholen, zijn er enkele opmerkelijke prestaties waar te nemen bij scholieren op bepaalde islamitische scholen. In Rotterdam hebben drie leerlingen uit vier scholen die verbonden zijn aan de koepelorganisatie SPIOR (Stichting Islamitisch Onderwijs Roermond) bij de CITO-eindtoets in 2013 groot succes geboekt met een volle score van 550 punten. Ook bij de verkiezingen van de 'excellente scholen' in 2013 zijn er 52 scholen genomineerd.

Van deze 52 scholen waren er twee islamitische basisscholen. Deze twee 'excellente scholen' waren Islamitische basisschool al-Qalam in Gouda en Al- Habib in Maastricht. Ook de islamitische basisschool in Breda die verbonden is aan de ISBO die 400 leerlingen telt van Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Somalische afkomst hebben bij de Cito-eindtoets scores behaald boven de landelijke gemiddelde (Genc, 2012).

Islam op Academisch Niveau

Behalve het primair en voortgezet onderwijs, is het leren van de Islam in Nederland op academisch niveau een even belangrijk item geweest. Om te voorzien in deze behoefte is in 1997 in Rotterdam de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR) opgericht. Zij voert haar onderwijsactiviteiten volledig volgens de NVAO-criteria. De IUR is geaccrediteerd in volgens de Wet op Hoger Onderwijs (WHW). De IUR heeft twee erkende opleidingen: een fulltime vierjarig Bachelor programma Islamitische theologie en een fulltime Masteropleiding Islamitische Geestelijke verzorging. Beide opleidingen bieden aspirant islamitische theologen het nodige onderwijs en leiden zowel theologen als de nodige imams op. Op deze manier wordt voldaan aan de behoefte van moslims in Nederland. De IUR biedt internationaal erkende diploma's waardoor studenten ook aan de slag kunnen zowel via Diyanet (Ministerie van Religieuze Zaken) in Turkije als bij moskeeën verbonden aan de Diyanet.

Een andere islamitische instelling, dat onderwijs biedt is de Islamitische universiteit Europa (IUE). Deze instelling is opgericht in 2001 door Turkse, Marokkaanse, Irakese en Syrische academici in Schiedam-Rotterdam. Het heeft de faculteiten islamitische wetenschappen, bachelor (niet-erkend) en een master (niet erkend) op Hbo-niveau. Deze school biedt onderwijs in Nederland en België. Studenten die hun Mastergraad hebben behaald kunnen als imam en geestelijke verzorger te werk gaan bij diverse moskeeën en ziekenhuizen.

Naast de hiervoor genoemde instellingen die door moslims zijn opgericht bieden ook de Vrije Universiteit in Amsterdam en Universiteit Leiden de mogelijkheid voor de opleiding islamitische theologie.

Onderwijs in de Eigen Taal en Cultuur

Nederland die veel Turkse en Marokkaanse immigranten telt had de mogelijkheid om in het Turks en Berbers onderwijs te bieden. Helaas zijn deze talen volledig verwijderd uit curricula van de basisschool. In plaats van deze talen is de Engelse en/of de Franse taal opgenomen in de curricula. De taak om de behoefte aan onderwijs in eigen taal onder de aandacht te brengen is door Stichting Onderwijs in de Turkse Taal op de schouders genomen. Deze Stichting had zich ingespannen materialen te ontwikkelen volgens de methoden van het Turkse Ministerie van Onderwijs en gebruikte voor deze doeleinden materialen die door de Turkse consulaat waren uitgereikt. Met deze materialen werden kinderen na schooltijden in de eigen taal onderwezen. Momenteel worden 3500 leerlingen door deze Stichting onderwezen in de Turkse taal. De Stichting kampt met financiële problemen voor de hoge huren die scholen vragen voor het verhuren van klaslokalen. Het is bekend dat religieuze verenigingen cursussen in de eigen taal verzorgen. Deze cursussen worden verzorgd door theologen zowel door de week als in weekenden bij moskeeën. Tegelijkertijd wordt de Turkse taal op de middelbare scholen als een keuzevak aangeboden, maar vaak is het dan te laat voor kinderen die voor hun 12e leeftijd geen Turks hebben gehad. Kortom, de ontwikkeling van een eigen identiteit en de taalvaardigheden hebben dan een achterstand opgelopen.

De belangrijkste ontwikkeling met betrekking tot het recht op onderwijs voor de Turkse gemeenschap, was de rechtszaak, aangespannen door de Turkse maatschappelijke organisaties tegen de Nederlandse overheid. De eis was de herintreding van

het onderwijsprogramma voor de Turkse taal. 13 november 2014 is door de rechtbank het verzoek afgewezen omdat de aangevoerde internationale verdragen geen bindende voorschriften inhield.

“Witte” en “Zwarte” scholen

‘Zwarte scholen’ zijn scholen waar vooral kinderen uit minderheidsgroepen op school zitten en die tot stand zijn gekomen omdat Nederlandse ouders niet voor deze scholen kiezen. Deze scholen zijn scholen waar een te hoge percentage aan allochtone scholieren zitten en vaak geassocieerd worden met achterstanden. Deze scholen staan ook wel bekend als ‘zwarte hoofden scholen’ onder Nederlanders. (Yagmur, 2014).

Tien procent van de Nederlandse openbare basisscholen en middelbare scholen worden als een ‘zwarte school’ gekwalificeerd (Stevens et al, 2011. 5). In de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag zijn in verhouding 50% van de scholen ‘zwarte scholen’ (Gijsbertsen & Herweijer, 2007: 102). Dat deze scholen in de achterstandswijken zijn, ze beperkte middelen krijgen, en dat de sociaaleconomische status van de ouders zwak is heeft invloed op de kwaliteit van deze scholen. De docenten die werkzaam zijn op deze scholen geven aan dat deze scholen benadeeld zijn als het gaat om de faciliteiten en apparatuur in vergelijking tot de zogenaamde ‘witte scholen’. Leerlingen uit de minderheidsgroepen beginnen te vaak vanuit een benadeelde positie in vergelijking tot hun peers. Het bestaan van ‘zwarte’ en ‘witte’ scholen versterkt de culturele en etnische verschillen in onderwijs en wordt als een groot probleem ervaren door het Nederlandse onderwijssysteem.

Ondanks deze genoemde wijze van toepassingen in Nederland: welke als discriminatoir aangeduid zou kunnen worden wordt getracht discriminatie te minimaliseren door het implementeren van het non-discriminatie beginsel in

het onderwijs. Ook de publieke opinie in Nederland ergert zich aan de hoge concentratie van allochtone leerlingen en de totstandkoming van zwarte scholen. Om deze redenen worden er onderzoeken uitgevoerd op zowel lokaal als op wetenschappelijk niveau om oplossingen aan te kunnen dragen ter voorkoming van dit fenomeen. Echter hebben ouders een wettelijke vrijheid in hun keuze van een school. Het schoolbestuur mag in Nederland een inschrijving niet weigeren. In dit verband is het vooral ook zeer moeilijk om beleid te formuleren dat de gettovorming tegen kan gaan. Het is nuttiger dat het bestuur van een 'zwarte' school de ouders voorlicht in hun keuze van de school. Ze zouden idealiter de ouders moeten informeren dat scholen met een hoge concentratie aan minderheidsgroepen de succeschansen zal beïnvloeden. Hiertegenover zou de Nederlandse ouder beter kunnen overgaan tot een gedragsverandering ter voorkoming van het probleem. Immers deze situatie leidt namelijk tot een onevenwichtige verdeling van etniciteiten op scholen waardoor ongewenste situaties ontstaan.

Educatieve Activiteiten in 2014

In Nederland is gedurende 2014 vele educatieve programma's georganiseerd met betrekking tot de Turkse minderheidsgroepen. Een voorbeeld is het succes van scholieren bij de CITO-eindtoetsen die op islamitische scholen zitten: de 'excellente school' uitreiking die twee islamitische basisscholen hebben ontvangen. Een andere positieve ontwikkeling op dit gebied zijn de informatie bijeenkomsten van sommige Turkse organisaties over schoolverlaters. Ouders die geïnformeerd worden en workshops die georganiseerd worden ter voorkoming van vroege schoolverlaters met als resultaat drop-outs zonder diploma's.

Op 17-18 mei werd door de Milli Görüs Nederland en Educatief Centrum Talim de eerste Onderwijs Beurs georganiseerd. Op deze dag is voorlichting gegeven over het Nederlandse onderwijstelsel. De beurs werd bezocht door 6000 deelnemers.

In het bijzonder werd aandacht besteed aan scholieren op het voorgezet onderwijs. Ouders, onderwijzers en scholieren kwamen bij elkaar om oplossingen te vinden voor scholieren met lage slagingspercentage in het voorgezet onderwijs. Dit om ze te ontwikkelen tot individuen die in de toekomst grote bijdragen mogen leveren aan de maatschappij.

Bezwaren tegen Visakosten

In juli 2014 is een rechtszaak door twee Turkse studenten aangespannen tegen de Nederlandse overheid wegens de te hoge visakosten. Twee studenten, Oguz Veli Atasoy en Ulas Can Atilgan, aan TOBB universiteit (universiteit voor Technologie en Economi, in Turkije) die in Nederland wilden studeren in het kader van het Erasmus+ programma vonden de visakosten te hoog (600 EUR). De Rechter wees de studenten terecht en werden de kosten verlaagd naar 300 EUR. De uitspraak is thans geldig voor alle studenten die in dit kader voor een duur van drie maanden in Nederland willen verblijven.

Debat Islamitische Scholen zet zich voort

In juli is het onderwerp 'islamitische scholen' twee keer negatief ter sprake gekomen. Het eerste bericht ging over het wangebruik van subsidiegelden van de Amsterdamse Islamitische schoolbesturen. Het tweede bericht ging over de geplande opening van een islamitische school in Purmerend waar een conflict ontstond tussen de buurtbewoners en het gemeente bestuur. De buurtbewoners kregen een bezoek van de NVU (Nederlandse Volk Unie) die de bewoners provoceeden met hun brochures waarop stond: "GEEN ISLAMITISCHE BASSISSCHOOL IN PURMEREND".

In september is de enige islamitische middelbare school Avicenna College geopend. Dit gebeurde in de nasleep van de problemen met Ibn Ghaldoen in 2013-2014, welke gedwongen failliet moest gaan. Het nieuwe management ging 14 maanden

door onder de naam De Opperd in het schooljaar 2014-2015. Daarna is de school 'Avicenna Islamitische College' gaan heten en de is de school veel positieve aandacht gaan trekken wegens haar kwalitatief hoogwaardige onderwijzers.

Vooroordelen en Discriminatie in de Schoolboeken

Onder de negatieve ontwikkelingen in Nederland valt tevens het nieuws op dat er in september in een schoolboek genaamd de 'Blikopener' vooroordelen en vooringenomen vragen en informatie is geconstateerd over Turkse burgers en moslims. Verder bleek volgens een onderzoek in november dat de verschillen tussen laag- en de hoogopgeleide Nederlanders groter wordt. Aangezien de sociale status en het opleidingsniveau het onderwijssucces beïnvloeden betekent dit dat de verschillen tussen kinderen van hoogopgeleide Nederlandse gezinnen en kinderen van een Turkse gastarbeidersgezinnen ook zullen groeien. De redding van de nieuwe generaties ligt dan ook in de investering van een hoogopgeleide aanwezigheid van Turkse diaspora.

RECHTEN EN VRIJHEDEN IN INSTITUTIONALISERING

In Nederland is het recht op vereniging en vergadering van minderheden, immigranten en religieuze groepen grondwettelijke gewaarborgd. Het is zelfs zo dat in de verzuilingstraditie de overheid dergelijke verenigingen financieel steunt. Hoewel toen het multicultureel beleid werd verlaten en financiering van zuilen niet meer toegepast werd, is slechts het recht van verenigen na de jaren 90 grondwettelijke gewaarborgd gebleven. In de praktijk zijn er verschillende moeilijkheden.

Organisatieproces van de Migranten

Sinds de komst van de immigranten naar Nederland is de structuur en de type organisaties ook mee veranderd. In de jaren 1960-1980 begonnen organisaties als vakbonden en arbeidersverenigingen behartigden de belangen van 'gastarbeiders'. Tussen 1980-2000 ontstonden er vele lokale etnische organisaties. Allochtone groeperingen van de Turkse en Marokkaanse minderheden hebben hun eigen organisaties opgericht. Later werden er stappen gezet voor betere samenwerkingsverbanden door organisaties onder één nationale overkoepelende organisatie te brengen. Bijvoorbeeld, Inspraak Orgaan Turken (IOT) is zo'n organisatie die opgericht is in 1985 om de belangen van de Turkse minderheden te behartigen op overheidsniveau. Gelijktijdig met dit soort culturele en etnische organisaties hebben er door middel van moskeeverenigingen een snelle groei van religieuze en sociale organisaties voorgedaan. Moskeeën waren niet lang meer alleen gebedshuizen, maar vervulden ook, met de gezinsherenigingen in 1970, allerlei sociale en culturele nevenfuncties.

Na de aanslagen van 9/11 heeft de Nederlandse overheid om een doordacht minderheidsbeleid te ontwikkelen de pogingen versneld om een inspraakorgaan voor moslims op te zetten. In de voorgaande jaren hebben deze pogingen geen resultaat gehad.

Echter werd op aandringen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken de CMO (Contactorgaan Moslims en Overheid) op 24 februari 2002 opgericht. Tot de taken van het CMO behoren; bijdrage leveren aan de integratie van moslims, het opleiden van imams, het vormgeven aan dienstverlening bij ziekenhuizen en gevangenissen waar geestelijke verzorgers werkzaam zijn en het aanleggen van contacten met de media.

De Overheid probeert langs deze route aan de ene kant samenwerking met de moslimgemeenschap aan te gaan en aan de andere kant probeert zij een consensus te vormen onder de moslims. In de praktijk blijkt dat het makkelijk gezegd is dan gedaan. De verscheidenheid onder de moslimgemeenschappen en moslimorganisaties qua etnische, sektarische en religieuze verdeeldheid is een dergelijk wens moeilijk realiseerbaar. Desondanks zijn er in 2014, 12 islamitische organisaties die tot verschillende etnische groepen behoren zich aangesloten bij het CMO: met 380 moskeeën vertegenwoordigd het CMO 84% van de moskeeën in Nederland.⁴ Ondanks dit succes is CMO niet representatief genoeg om te mogen spreken namens alle moslims in Nederland. CMO telt dan ook geen vertegenwoordiging van de niet-soennitische Alevieten en de Ahmadiyya beweging. De Nederlandse sociaal-culturele Vereniging voor Alevitische en Bektashi Federatie (HAK-DER) werd opgericht in 1990. Vandaag de dag is het een Federatie die bestaat uit 10 organisaties. Ze nemen samen met andere Turkse organisaties deel uit van IOT.⁵ Kortom, hoewel er momenteel voldoende organisaties zijn die moslims op verschillende vlakken vertegenwoordigen blijven ze toch beperkt in hun vertegenwoordiging wegens financiële tekorten.

4 <http://www.cmoweb.nl/index.php/component/content/article?id=74>

5 http://www.hakder.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=87%3Ade-federatie&catid=37&Itemid=27&lang=tr

De Imamopleiding

Aan de ene kant stimuleert de Nederlandse overheid islamitische organisaties terwijl aan de andere kant wekt zij bepaalde verwachtingen bij deze zelforganisaties. Een goed voorbeeld hiervoor is de imamopleiding. Deze poging van de overheid om vorm te geven aan islamitische gezag vorming wordt tegelijk van twee kanten aangepakt. Aan de ene kant moeten de imams verplicht deelnemen aan seminars waar onderwerpen als: de grondwet, drugs en homoseksualiteit worden behandeld. En aan de andere kant wordt er gekeken naar wie de imamopleiding vorm kan geven en door wie het opgezet zal worden. In dit kader werken Milli Görüs en de Vrije Universiteit in Amsterdam samen aan een opleiding.⁶ Volgens Milli Görüs ligt de prioriteit nu meer bij de imams die de gemeenschap kunnen leiden in een seculiere Europa, dan bij imams die de dagelijkse rituelen uitvoeren.

Een ander project dat loopt is de imamopleiding van de IUR (Islamitische universiteit Rotterdam). In 2010 is het Masterprogramma Islamitische Geestelijke Verzorging en per 2013 is het Bachelor Islamitische Theologie geaccrediteerd. Ondanks deze positieve ontwikkelingen heeft de Islamitische Universiteit Rotterdam nog geen bekostiging ontvangen en blijft de financiële steun van de Nederlandse Staat uit. De universiteit is beperkt tot giften en collegegelden van donateurs.⁷

Haat Zaiende Uitspraken tegen de Moskeeën

De meest voorkomende organisatievorm binnen de moslimgemeenschap in Nederland is de moskee. Helaas wordt de bouw van de moskeeën hetzij door buurtbewoners verhinderd hetzij

6 “Imams in Nederland: wie leidt ze op?” Rapport van de Adviescommissie Imamopleiding, Aralık 2003, s. 17, <http://www.minocw.nl/ho/doc/2003/imamopleiding.pdf>

7 <http://en.qantara.de/content/islamic-university-in-rotterdam-muslims-are-the-best-teachers-of-islam>

door red tape. Evenals wordt de publieke opinie beziggehouden met een anti-islam retoriek en ontstaat er verzet tegen de bouw van moskeeën. Een voorbeeld hiervoor is de uitspraak van Machiel de Graaf van de PVV tijdens het integratiedebat in de Tweede Kamer waar hij pleitte voor de onmiddellijke sluiting van alle moskeeën.⁸ De Graaf gaf aan dat Nederland beter af was zonder moskeeën en vervolgde zijn retoriek met ‘we willen Nederland zuiveren van de Islam’.⁹ Een PvdA-Kamerlid omschreef het debat na afloop via Twitter als ‘een dieptepunt’. PvdA Minister Asscher reageerde op de uitspraken van de Graaf als ‘schaamteloos en verwerpelijk’.¹⁰ Deze reacties van de Kamerleden op de PVV is positief te noemen maar de uitlatingen van de PVV veroorzaken massaal verzet op de eerste plaats tegen de moskeeën en daarmee ook voor islamitische organisaties.

Kritiek op moskeeën in 2014 breidde zich evenals uit op Turkse islamitische organisaties en bewegingen. Opmerkelijk is dat de maatschappelijke discussie eerst begon met kritiek op internaten die door islamitische organisaties worden beheerd en vervolgens oversloeg naar moskeeën. Om een beter grip te krijgen op deze discussie en om het beter te begrijpen is het van belang om religieuze bewegingen als Milli Görüs, Diyanet, Suleymanci en Gülen-beweging hier te bespreken. Dit omdat in de laatste maatschappelijke discussies deze bewegingen afgeschilderd werden als organisaties die de integratie van de moslimgemeenschappen belemmeren. Maar als deze organisaties van dichtbij worden bekijken dan is te zien dat er sprake is van

8 <http://www.volkskrant.nl/dossier-pvv/pvv-wil-nu-alle-nederlandse-moskee-en-sluiten~a3798808/>

9 <http://www.sabah.com.tr/dunya/2014/11/27/hollanda-irkcilarin-cami-kapatma-istegi>

10 <http://www.spitsnieuws.nl/binnenland/2014/11/asscher-moskee-uitspraken-pvv-o-ver-de-grens>

een tegenovergesteld beeld in tegenstelling tot wat er beweerd wordt. Met andere woorden deze bewegingen zijn opgericht met eigen middelen en beamen tegemoet te komen aan de sociale en religieuze behoeften van de moslim immigranten. Deze organisaties zijn goed geïntegreerd door zich aan te passen aan de veranderende sociale realiteit. Verder is hun interpretatie van de Islam ook gematigd te noemen naar het leven in Europa (Yükleyen 2012).

De Rol van Diyanet

Het Ministerie van Religieuze Zaken die sinds de jaren 1980 met de financiële en structurele steun van de Turkse Overheid actief imams stuurt naar Nederland speelt een belangrijke rol in het vormgeven aan het religieus leven in Nederland. Diyanet benadrukt de eenheid en solidariteit tussen alle Turkse moslims en werd als eerste in 1984 in Köln onder de naam (Türkische Islamische Union der Anstalt für Religion, DITIB) opgericht. Diyanet beschikt in Nederland over twee organisaties: de eerste organisatie die de moskeeën beheert en verbonden is aan Turkije de Islamitische Stichting Nederland (ISN). En vervolgens de Turkse Islamitische Cultureel Federatie (TICF) die de belangen van de Turkse gemeenschap in Nederland behartigen. De ISN is de grootste islamitische organisatie onder de Turkse gemeenschap die in totaal 144 moskeeën beheert. Diyanet hanteert het beginsel van scheiding van moskee (kerk) en staat. Het beschouwt religie als een moreel en ethisch systeem en vertegenwoordigt het concept van de 'officiële Islām' welke godsdienst beperkt tot de individuele beleving. Daarnaast werkt Diyanet tevens aan de erkenning van religieus islamitische identiteit in Europa en het verkrijgen van financiële steun aan de islamitische instelling en vertegenwoordiging van moslims in Europa. Tevens speelde Diyanet in de openingsfase van de islamitische religieuze scholen een rol. Diyanet pleit voor de integratie van de eigen

moskeegangers met een bijzondere aandacht voor het behoud van eigen identiteit. (Yükleyen 2012: 202).

Maatschappelijke organisaties

Elke Turkse moslim organisatie in Europa heeft een eigen afzonderlijke organisatiestructuur en leden. Milli Görüs die haar hoofdzetel in Duitsland heeft en daar onder de naam Islamische Gemeinschaft Milli Görüs (IGMG) is gevestigd, is tevens sinds 1975 in heel Europa actief. In Nederland telt het twee koepelorganisaties. De eerste is de Nederlandse Islamitische Federatie (NIF) en de andere is Milli Görüs Nederland (MGN). In de eerste jaren van haar bestaan hield zij zich voornamelijk bezig met de politieke agenda van Turkije, maar in de loop der jaren veranderde dit. Nu ligt de prioriteit op erkenning van moslims in de Europese openbare ruimte. Milli Görüs wordt vaak bekritiseerd en becommentarieerd op haar transparantie. Echter de laatste jaren hebben zich nieuwe ontwikkelingen voorgedaan die de kritische geluiden hebben willen weerleggen. Bijvoorbeeld tussen de jaren 1999-2006 spreekt Milli Görüs een meer 'reformistische' taal uit. Anders dan de Milli Görüs beweging in Turkije streeft het niet naar een partijvorming maar profileert zich als een beweging die binnen de moskee godsdienstige, educatieve en sociale activiteiten ontplooit. Vooral in die tijd, gaf de toenmalige woordvoerder van MGN Haci Karacaer aan dat MGN geen islamisering van de Staat nastreefde. (Yükleyen 2010). Karacaer droeg de boodschap uit homo's niet uit te sluiten en bekritiseerde de verwoesting van de Boeddhabeeld door de Taliban-regime. Hij riep de conservatieven binnen de Milli Görüs op naar het 'Nederlandse moslim' model. MGN werkte nauw samen met het Ministerie van Sociale Zaken en riep wel eens in haar Vrijdagpreken de Turkse gemeenschap op tot meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen in het huishouden. Hiermee wist de MGN sinds 1999 haar naam van de AIVD-lijst af te halen. Na 2006 is men afgeweken van deze

koers en heeft een terugkeer plaatsgevonden naar oude lijn als haar zusterorganisatie de NIF.

Alhoewel het nieuwe bestuur van de organisatie tegen deze innovatieve koers is tussen 1999-2006, geeft de organisatie nog steeds een sterke blijk van behartiging van de belangen van de islamitische gemeenschap in Europa. Hoewel NIF afstandelijk was tegenover de koers tussen 1999-2006 vindt zij integratie in de Nederlandse samenleving als een van de belangrijkste doelen van Milli Görüs. Milli Görüs vertegenwoordigers speelden een zeer actieve en bemoedigende rol bij de participatie van mensen tijdens de lokale verkiezingen. (Yükleyen 2010).

De Gülen-beweging onder leiding van Fethullah Gülen splitste zich af van de Nurcu beweging en is sinds 1980 actief in Nederland (Landman 1992: 138). Vanaf dat moment is de beweging bekend komen te staan onder de naam Islamitische Sociale en Culturele Stichting Akyazili te Rotterdam. Anders dan andere bewegingen verenigde deze beweging in termen van moskeeën maar opende in tegenstelling tot de rest educatieve centra die nauw samenhang met ondernemerschap. De beweging is ook in toenemende mate actief op het gebied van interreligieuze dialoog en media (Bruinessen 2010). Onder educatieve centra behoren internaten, scholen en instellingen die huiswerkbegeleiding bieden aan kinderen en bieden geestelijke ondersteuning. Tegenwoordig wordt Platform INS als een toonaangevende vertegenwoordiger beschouwd van de Gülen-beweging (Sunier en Landman, 2014: 83). Het Platform INS bracht in 1998 onder Stichting 'Islam en Dialoog' andere moslimgroepen van de samenleving bij elkaar. Sinds 2012 voert zij haar werkzaamheden uit onder het Platform INS voort. Haar activiteiten dragen bij aan culturele integratie (Sunier 2014).

De Süleymanci gemeenschap is een tak van de Naqshbandi Soefi orde die in de voetsporen loopt van de geestelijke leider

Süleyman Hilmi Tunahan (1888-1959). De leden van de orde werkten in de jaren zeventig als imams bij de Turkse moskeeën in Europa. Ze openden in Keulen de eerste Europese centra in 1973 onder de naam Islamische Kulturzentrum, IKZ. In de jaren 1980 veranderden ze hun naam in Verband der Islamischen Kulturzentren, VIKZ. In Nederland voeren ze hun werkzaamheden uit onder de naam de Stichting Islamitische Centrum Nederland (SICN). Deze werkzaamheden zijn vooral Koranonderwijs in de Arabische taal aan kinderen en het organiseren van sociale activiteiten. Een voor deze laatste is de culturele beurs onder de naam Multifestijn (Sunier en Landman, 2014: 59).

Vandaag de dag zijn er in totaal 48 moskeeën en 15 stichtingen die sociale activiteiten organiseren en verbonden zijn aan het SICN (Sunier en Landman, 2014: 55). De SICN is tevens vertegenwoordigt binnen het CMO en IOT. Ook als gevolg van de sluiting van de imamopleiding aan InHolland waar SICN haar steun aan verleende biedt de ISCN zelf haar imams een eigen opleiding aan de Euro Ilim Instituut.¹¹ Euro Ilim Instituut is opgericht in 2010 en wil naast een theologische studie ook werkzaamheden uitvoeren op het gebied van interreligieuze en interculturele kwesties.

Het internaat Ekmel in Amsterdam die de bovengenoemde initiatief van de SICN steunt is onder druk komen te staan in de publieke opinie. Deze kwam in het nieuws als een instellingen die gebreken toont in haar pedagogische opvoeding en brandveiligheid. In dit kader is gepleit voor scherpere controles aan dit soort instellingen.¹² Dat de internaten niet onder controle van de Onderwijs inspectie vallen werd in het debat als een probleem afgeschilderd. Deze discussie over deze specifieke kwestie groeide volledig uit de hand waardoor een algemene eis

11 www.euro-ilim.com

12 Saadet Metin ve Elise Steilberg, "Geen controle op schoolinternaat", Het Parool, 5 april 2012.

is geformuleerd om alle internaten onder toezicht te plaatsen. De discussie die begon naar aanleiding van onveilige gebouwen leidde uiteindelijk uit tot een grotere discussie over een mogelijke “parallele samenleving”.

De “Parallele samenleving” claims

In februari 2014 heeft Minister Asscher een brief geschreven aan de Tweede Kamer met als titel onderzoek naar ‘parallele samenleving’. Volgens Asscher oefent Turkije invloed uit op de Turkse gemeenschap door middel van de religieuze zelforganisatie in Nederland. Asscher beweerde dat deze interventie de integratie van de Turkse gemeenschap belemmerde en wilde dat er een onderzoek kwam naar Turkse religieuze organisaties als Diyanet, Milli Görüs, Suleymanci’s en de Gülen beweging. Asscher wilde uiteindelijk deze organisaties onder een strenge toezicht plaatsen voor een periode van vijf jaar.¹³

Asscher heeft later ook een wetsvoorstel ingediend voor de verscherping van de toezicht op de internaten. Omdat Moskee internaten geen overheidsbekostiging ontvangen vallen ze buiten de controle van de onderwijsinspectie. Minister Asscher wilde met zijn wetsvoorstel mogelijk maken dat ook niet bekostigde internaten in aanmerking zouden komen voor de inspectie. Naar aanleiding hiervan zullen lokale overheden per 1 juli 2015 inspecties uitvoeren op deze internaten. Echter is dit besluit niets te maken met de zorg om veiligheid van de genoemde internaten, maar heeft alles te maken met de volgende woorden van de Minister: ‘Kinderen worden afgezonderd van de samenleving, wat schadelijk is voor de opvoeding en integratie van deze kinderen. Daarom moeten we weten wat er in de internaten zich afspeelt.’¹⁴

In dit kader heeft het Ministerie van Sociale Zaken twee academici gevraagd om een rapport te schrijven over deze

13 <http://interajans.nl/cami-yurtlarinin-kalitesi-yetersiz-bulundu/>

14 http://www.radikal.com.tr/dunya/hollandada_parelel_tartismasi-1231503

religieuze organisaties. Het Ministerie wilde een antwoord in dit rapport op de volgende vraag: “Wat weten we over de Turkse islamitische organisaties en bewegingen en wat voor invloed hebben ze op de integratie van de Turkse gemeenschap in Nederland? De onderzoekers schreven een rapport met de titel ‘Turkse Islam: actualisatie van kennis over Turkse religieuze stromingen en organisaties in Nederland: een literatuurstudie in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid’. Dit rapport verscheen in juli 2014 (Sunier en Landman 2014). Het rapport geeft informatie over de vier grote islamitische organisaties. Concreet wordt aangegeven dat islamitische organisaties een integraal onderdeel zijn van de samenleving en moeten aangesproken kunnen worden op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. En het adviseert de overheid om intensieve dialogen met ze aan te gaan en samen te werken aan het oplossen van maatschappelijk problemen (Sunier en Landman 2014:93). Ondanks dit positieve rapport is men zeer selectief te werk gegaan. Het rapport is gebruikt om de claim ‘parallele samenleving’ als instrument in te zetten om druk uit te oefenen op de islamitische organisaties. Dit heeft verschillende emoties teweeggebracht bij de Turkse minderheden.

Bezwaar van de Auteurs Verkeerde Interpretatie

De uitspraken van Asscher, dat de Turkse organisaties niet voldoende transparant zijn is afkomstig uit het bovengenoemde rapport.¹⁵ Thijl Sunier en Nico Landman menen tijdens een radioprogramma en in het NRC handelsblad dat hun rapport verkeerd is geïnterpreteerd.¹⁶ In hun artikel ‘Asscher begreep ons rapport over de Turken verkeerd’ geven de schrijvers aan dat ze

15 <http://nos.nl/artikel/2003834-onderzoeker-asscher-interpreteert-rapport-verkeerd.html>

16 <http://nieuws.hum.uu.nl/2014/11/17/nico-landman-nuanceert-asschers-uitspraken-o-ver-turkse-organisaties>

de eis dat islamitische organisaties een bijdrage moeten leveren aan de integratie van de Turkse Nederlanders vanuit seculiere beginselen bekeken erg merkwaardig.¹⁷

Als we de discussies in het jaar 2014 samenvatten kunnen we het volgende concluderen: de media en politici hebben een sceptische houding jegens de islamitische organisaties. Dit belemmert een mogelijke relatie met deze organisaties en worden zij te vaak als negatief bestempeld. Men gaat vaak uit van negatieve voorbeelden en gaat selectief om met de informatiebronnen. Ondanks het feit dat wetenschappers rapporten publiceren met positieve uitkomsten over organisaties en hun werkzaamheden, gaan media en politici kort door de bocht te simplistisch om met de beschikbare informatie. Men gaat te eenzijdig te werk en gaat op een sensationele manier mee om. Als gevolg hiervan waardeert men bijvoorbeeld ook het werk van de educatieve centra niet die verbonden zijn aan moskeeën en gebruikmaken van eigen middelen om studenten te ondersteunen. In tegenstelling wordt informatie gebruikt om zelforganisaties onder maatschappelijke en politieke druk te zetten.

17 <http://www.nrc.nl/handelsblad/van/2014/november/17/asscher-begre-ep-ons-rapport-o- ver-turken-verkeerd-1439108>

RELIGIEUZE RECHTEN EN VRIJHEDEN

Nederland is onder de Europese lidstaten het land dat het meest bekend staat met maximale vrijheden. De tolerante houding van Nederland tegenover religieuze groepen, is afkomstig uit het begin van de 20e eeuw, het verzuilingsprincipe. (Lijphart 1968). Volgens deze principe erkent de Staat alle religieuze en ideologische groepen en ondersteunt hen in gelijke mate. Grofweg kan men de protestantse, katholieke, socialistische en liberale zuil onderscheiden. In dit systeem staan de zuilen volkomen op zichzelf en hebben hun eigen organisaties (op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, media en politieke partijen). De overheid is verplicht deze financieel te bekostigen. Dit systeem heeft gezorgd voor minder spanningen tussen religieuze en ideologische groepen. En heeft geleid tot een cultuur waarin geschillen met onderlinge compromissen werden opgelost.

Minderhedenbeleid en Religie

Deze historische institutionalisering tussen religie en staat is in de jaren tachtig met het debat omtrent de integratie van immigranten weer boven de water gekomen. Het immigratiebeleid van de Europese staten heeft vooral de rol van de Islam in de publieke sfeer gedetermineerd. Hoewel Nederland zich niet officieel ziet als een 'land van immigranten' ontwikkelt het Ministerie van Binnenlandse Zaken sinds 1980 beleid aangaande immigranten (Ministerie van Binnenlands Zaken 1980). Deze immigranten zijn in eerste instantie behandeld als 'etnische groepen'. Men dacht dat wanneer de identiteit versterkt zou worden, men hiermee hun sociaaleconomische participatie aan de Nederlandse samenleving zou bevorderen. De Islam die de godsdienst is van 80% van de Marokkaanse en Turkse immigranten is indirect erkend. Zo werd de eerste islamitische begraafplaats geopend in Rotterdam in 1975. In hetzelfde jaar is in het centrum van Almelo een moskee gebouwd met een koepel en een minaret

die financiële steun van de overheid heeft ontvangen. In 1977 is islamitisch slachten wettelijk toegestaan. Met de steun van de overheid is in 1986 de eerste uitzending over de islamitische onderwerpen door stichting Moslims Omroep uitgezonden. Dit soort multiculturele minderheden beleid is een logische gevolg van de verzuilingstraditie (Waardenburg, 1988:24).

Ontwikkelingen na 11 september en Islamofobie

Sinds de jaren negentig is multiculturalisme onder kritiek komen te staan en na 2000 is het mikpunt van kritiek geworden. Gebeurtenissen van 11 september, de hoge populariteit van het extreem rechtse politicus Pim Fortuyn, de uitspraken van Ayan Hirsi Ali en andere anti- Islam politici, de moord op Theo van Gogh hebben ervoor gezorgd dat geweld jegens moskeeën en islamitische scholen is gaan stijgen. De provocatieve film 'submission' van Theo Van Gogh over de rol van de vrouw in Islam werd uitgezonden op een nationale zender. Dit werd door moslims opgevat als een belediging van hun godsdienst. Op 2 november 2004 pleegde de 26-jarige Nederlandse staatsburger van Marokkaanse afkomst, Mohammed Bouyeri moord op Theo van Gogh. Dit werd overdag midden op straat in Amsterdam uitgevoerd en zorgde voor een grote ophef. In een notitie die hij aan een mes op de borst van Theo van Gogh had gestoken vermeldde Bouyeri dat hij dit had gedaan omdat hij Islam had beledigd. Bouyeri werd ter plaatse gevangen genomen en kreeg levenslang. Moord op Theo Van Gogh, werd als de 11 september van Nederland beschouwd. In dit politieke klimaat is het extreemrechts en populistische politicus Geert Wilders met zijn anti-islamitische Partij voor de Vrijheid (PVV) in de peilingen gestegen.

Na de moord op Van Gogh werden vele moskeeën en islamitische scholen aangevallen maar er vielen geen doden of gewonden. Er werd door de autoriteiten een nieuw beleid ontwikkeld betreffende de moslimgemeenschappen. Zo kan

gedacht worden aan gedwongen onderwijs aan imams, plaatsing van de camera in moskeeën, vorming van een inspraakorgaan voor moslims, uit het land zetten van 'radicale' imams zijn enkele voorbeelden hiervan. In het bijzonder werd dit door CDA, (Christen Democratische Appel) dat een kabinetspartij was vastberadenheid voortgezet. De impact van dit gespannen politieke klimaat bleef nog enige tijd doorzetten en beperking in de grondwettelijke vrijheid van godsdienst zouden niet lang meer uitblijven. Verschillende politici zoals Premier Balkenende riep vreedzame moslims niet te verwarren met terroristen. Toch hebben de Nederlandse autoriteiten altijd geklaagd over het zwijgzaam bestaan voor vreedzame geluiden onder de moslimgemeenschappen.

Beperkte Ondersteuning aan de Vrijheid van Godsdienst

Sinds de arbeidsmigratie en de groei van de moslimgemeenschap groeide ook de behoeftes van de gemeenschap. In het ondernam de gemeenschap haar godsdienstige rituelen in verlaten bedrijfsruimten, hotels of sporthalen. In de loop der tijd is men begonnen aan de bouw van de moskeeën. In de beginfasen hebben moslims gedeeltelijk financiële steun gekregen van de overheden. Daarvoor werd beroep gedaan op de Wet Premie Kerkenbouw. Tussen de jaren 1962-1982 waarbij deze wet nog van toepassing was hebben bijna alle christelijke gemeenschappen steun ontvangen. Het ging om een bedrag van 112 miljoen gulden (ongeveer 50 miljoen euro) (Rath et al, 2001: 43).

Deze wet is in 1982 in definitief verwijderd om de scheiding van Staat en Kerk nog eens te onderstrepen. Maar net voor de verwijdering hebben ook de moslims een financiële steun van 57,650 gulden gekregen voor de bouw van de moskee in Almelo (Rath et al, 2001: 45). Deze Staatssteun is in vergelijking met de hulp aan kerken zeer beperkt. Men heeft daarom steun proberen te krijgen door beroep te doen op andere wetten. Tijdens dit proces

heeft de commissie Waardenburg een officieel onderzoeksrapport opgesteld. Hierin is door de commissie geadviseerd om te kunnen integreren in de Nederlandse samenleving met behoud van islamitische identiteit belangrijk is om financiële steun te bieden aan de bouw van religieuze ruimtes. (Werkgroep-Waardenburg, 1983). Op deze manier zouden de moslims zich niet meer verbonden voelen aan het land van herkomst en zal het ontstaan van een ‘Nederlandse Islām’ mogelijk worden. Door de machtsverhoudingen in de Tweede Kamer werd dit voorstel verworpen in het voordeel van de seculiere (niet-confessionele) partijen, dit op grond van het principe van scheiding van kerk en staat. In de volgende rapporten is wel voorgesteld om moskeeën een bij te staan. Dit om de naleving van de gelijkheid tussen religieuze groeperingen te realiseren (Commissie-Hirsch Ballin, 1988: 11/52). Hoewel deze ondersteuning op nationaal niveau niet uitgevaardigd werd, is dit door lokalen overheden wel gedaan. Op lokaal niveau is financiële steun gegeven aan educatieve en sociale activiteiten in en rond de moskeevereniging. Volgens de cijfers van 2000 tellen de Turken 206, Marokkanen 92 en Surinamers hebben 6 moskeeën (Van Heelsum et al, 2004: 3).

Discriminatie op basis van Religie en Anti-Islamisme

In 2014 heeft het SCP een rapport uitgegeven: ‘Ervaren discriminatie in Nederland’. Volgens dit rapport kreeg twee van de drie moslims afgelopen jaar te maken met discriminatie. Dit was in de vorm van schreeuwen, uitschelden, spugen en ongelijke behandeling (SCP, 2014:77).

Parellel aan deze gebeurtenissen verspreide zich de anti-Islam retoriek in de politieke arena. De koploper van deze retoriek en diegene die dit in de media brengt is de PVV leider Geert Wilders. Hij wist aandacht van de media te krijgen door zijn controversiële uitspraken ‘als de moslims in Nederland willen blijven dan moeten ze de helft van de Koran wegscheuren’ en ‘als

Mohammed vandaag leefde, dan zou hij vervolgd worden voor terrorisme' te roepen. Hij ging nog verder door te roepen dat 'de Koran net als Hitler's Mein Kampf verboden moest worden'. En in 2009 diende hij een wetsvoorstel in waarin hij pleite voor extra belasting voor het dragen van hoofddoek.

Wilders' anti-islam houding kreeg in maart 2014 een racistische wending. Tijdens een groepsvergadering van zijn partij in Den Haag riep hij de zaal in 'Willen jullie meer of minder Marokkanen'. De partijgenoten juichten hem toe door 'minder Marokkanen' te schreeuwen. Beelden uit deze vergadering kwamen op sociale media terecht en zorgden voor grote ophef. Naar aanleiding hiervan ontstonden er rijen voor politiebureaus om aangifte te kunnen doen tegen Wilders. Eerder wist hij zich vrij te spreken door een beroep te doen op vrijheid van meningsuiting. Hij meende gezegd te hebben 'ik haat moslims niet maar de islam'. Dit keer gebruikte Wilders dezelfde tactiek en riep in zijn volgende groepsvergadering dat hij niet alle Marokkanen bedoelde maar alleen criminele Marokkanen. De acties van Wilders bleven niet beperkt tot deze uitspraken maar ging door met zijn acties door te pleiten voor minder moskeeën. Hij vond dat ze als 'paddenstoelen de grond uit schoten'.

De acties van Wilders zorgden niet alleen in het binnenland voor problemen. Ook bezorgde hij internationale crisis tussen Nederland en Saoedi Arabië. Zoals eerder in het rapport vermeld leidde zijn anti-islam stickers die toevallig op de Saoedische vlag leek tot sancties bij de Saoedische autoriteiten richting de Nederlandse bedrijven. Hierop ging Minister Timmermans naar Saoedi Arabië om de ontregelde relaties te herstellen.¹⁸

Documentatie van discriminatie en Islamofobie

Ondanks het goede voorbeeld die Minister Timmersmans gaf

18 <http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3664523/2014/05/31/Anti-islamsticker-Wilders-mocht-in-Kamer-envelop.dhtml>

door afstand te nemen van discriminerende houdingen blijven moslims vanwege hun religieuze identiteit last hebben van racistische incidenten. Afgezien van problemen rond de data en de meldingen geven de beschikbare gegevens indruk over de huidige situatie. De spanningen in de samenleving veroorzaakt door terroristische aanvallen en door aanslagen zoals de moord op Theo van Gogh lopen de aanvallen tegen moslims op. Na 11 september zijn binnen drie maanden 80 meldingen gedaan van moslims en instellingen. 53 meldingen gingen over vijandig gedrag zoals vloeken, beledigen en spugen. 9 meldingen gingen over brandstichtingen, 5 gewelddadige aanvallen en 5 incidenten over vandalisme. Volgens de informatie die door De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zijn twee brandstichtingen, vier incidenten met materiele schade, twee graffiti beklading en een varkenshoofd gehangen aan een moskee muur.

Dit soort meldingen komen jaarlijks voor maar worden niet regelmatig gerapporteerd. Het is bekend de meeste vergelijkbare aanvallen niet regelmatig worden gemeld. Bijvoorbeeld in juni 2014 is in IJmuiden de Kuba moskee aangevallen door mannen die een van de bestuurders van de moskee hebben mishandeld.¹⁹ Er werden vier verdachten opgepakt naar aanleiding van dit incident. Ook in december 2014 werd vuurwerk door het raam van de Selimiye Moskee in Enschede gegooid. De moskee woordvoerders gaven aan het gehele jaar door met dit soort aanslagen getreiterd te zijn, maar dat ze bij de politie daarvan geen meldingen of aangiftes hebben gedaan.

De meest uitgebreide studie over dit onderwerp is gepubliceerd door IMES (Institute for Migration & Ethnic Studies). Ongeveer de helft van de moskeeën in 2013 hebben een melding gemaakt over soortgelijke incidenten. Op basis van de enquête die naar

19 <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/26681654.asp>

aanleiding van dit onderzoek is uitgevoerd zijn er in de periode van 2013-2014 39 moskeeën in totaal 55 afzonderlijke discriminerend aanvallen gepleegd. Van deze hadden 13 moskeeën te maken met glasbreuk, 12 met graffiti bekladingen en 6 met varkenskoppen, 10 had te maken met brandstichting en 7 hebben bedreigende e-mail of brieven gekregen die aan de bezoekers en het bestuur gericht waren. De Verwey-Jonker instituut heeft op basis van het strafregister van de politie een verslag uitgebracht over dit soort gebeurtenissen. Hieruit blijkt dat in het jaar 2013 van de 3614 meldingen 10.225 bij de politie gemaakt zijn door ‘niet westerse immigranten’ en 117 zijn meldingen waarvan moslims slachtoffer van zijn.²⁰ Echter van de 88 meldingen die tot een rechtszaak hebben geleid zijn niet als ‘discriminatie jegens moslims’ gecategoriseerd.²¹ PvdA-Kamerlid Ahmad Marcouch vestigde aandacht op deze kwestie en verklaarde dat twee derde van de moskeeën doelwit zijn van discriminerende aanvallen. Marcouch wees erop dat bij de aangiftes de politie de meldingen niet als racistische aanvallen registreerde maar als vandalisme, terwijl dit niet het geval is.²²

Discriminatie tegenover de moskeeën blijven niet beperkt tot incidenten maar ook op politiek vlak zijn ze vaak doelwit van discriminatie. De uitspraken van de PVV-kamerlid Machiel de Graaf tijdens de integratie debat over de bouw van moskeeën en ‘we willen Nederland zuiveren van de Islam’ kan hierbij als een voorbeeld genomen worden. Het trok wel vele kritiek van andere Kamerleden en minister Asscher reageerde fel tegen en vond dat dit soort uitspraken tegen democratische principes ingingen.²³

20 Bas Tierolf, Aukelien Scheffelaar, Niels Hermens ve Lisanne Drost (2014) POLDIS Rap- portage 2013 met themarapportage moslimdiscriminatie Verwey-Jonker Instituut. Erisim icin: http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/114001_POLDIS-rapportage-2013_WEB.pdf

21 Idem p. 97

22 <http://interajans.nl/haber-turu-6/>

23 <http://www.aa.com.tr/tr/dunya/426920--hollanda-asiri-sagci-parti-camile->

Hoofddoek Kwestie

Na de moskee is hoofddoek een van de meest zichtbare uitingen van islamitische identiteit die ook geleid heeft tot discriminerende incidenten en sociale en institutionele debat. Echter, er kan niet gesproken worden van een vaak voorkomend hoofddoek debat in Nederland als wat we wel in Frankrijk tegenkomen. In 1985 werd in Alphen aan den Rijn het dragen van hoofddoek op school door het schoolbestuur verboden. Dit zorgde voor een vergelijkbaar debat als in Frankrijk. Het bestuur van de school raadpleegde een deskundige over het dragen van een hoofddoek. De deskundige verklaarde hierop dat er geen duidelijk verzen in de Koran zijn die de hoofddoek verplichten. Dit zorgde voor het groei van de discussies. (Brugmann, 1991: 70-71). In het Kamerdebat gaf CDA Minister van Onderwijs Deetman aan dat ‘verbod op hoofddoek voor scholieren onverenigbaar is met moderne samenleving als de onze’. Op protest van de moslims werd het verbod ingetrokken. Ondanks deze officiële en publieke steun ontstond er toch incidenten op werplekken en scholen. Maar rechters en de Hoge Raad hebben vaak in het voordeel van de hoofddoek dragers besloten. Dit werd vaak gedaan door beroep te doen op godsdienstvrijheid.²⁴

Alhoewel de politiek multiculturalisme in Nederland in de afgelopen twintig jaar grotendeels verlaten heeft brengt de historisch geïnstitutionaliseerd en in de grondwet vastgestelde verzuiling vele rechten en mogelijkheden voor de moslims met zich mee. Nederlandse overheid, heeft ondanks zijn basis principe van de scheiding van kerk en Staat toch vaak de religieuze leven van de moslims proberen te consolideren. Dit werd vooral gedaan na 11 september en moord op Theo van Gogh. Ze zette druk

rin-kapatil- masini-iste

24 Zie hiervoor Trouw, 13 februari 1990 en 16 december 1993; Contrast 12 (1994); en Volkskrant, 9 Augustos 1995.

op moslims door gedwongen imamopleiding, uitzetting van de radicale imams, en door te proberen alle moslim organisaties onder een koepelorganisatie te zetten. Ondanks de strenge integratiebeleid, is nog steeds de meest liberale toepassing van de hoofddoek in dit land te vinden. Desondanks ontsnappen vooral de gesluierde moslim vrouwen niet aan discriminatie in hun dagelijkse leven.

**B- BEELDVORMING VAN DE
MINDERHEDEN EN DE Islam
IN DE MEDIA**

Immigranten en minderheden zijn altijd belangrijk materiaal voor de media geweest. Nieuws met betrekking tot deze groep weerspiegelt aan de ene kant het beeld van moslims in de media, de politiek en de maatschappij en aan de andere kant heeft het voor de media een materiele waarde. Discussies over de ‘multiculturele samenleving’ als model is in de jaren 2000 door de media geïntroduceerd. Multiculturalisme werd afgeschilderd als een model die ‘culturele verschillen en sociale afstanden’ veroorzaakte en hierdoor integratie van minderheden belemmerde.²⁵ CDA partijleider Balkenende verklaarde in januari 2002 dat ‘Nederland geen multiculturele samenleving was’ en dat de ‘multiculturele drama’ de grondbeginselen van de samenleving heeft verzwakt en tot relativeren van de eigen cultuur en waarden heeft geleid.²⁶ Hij opende hiermee de discussie over ‘normen en waarden’ die zeker wel tien jaar duurde.

“Potentiële Verdachte”

Vooraf door de media worden de moslims als een ‘potentiële verdachte’ afgeschilderd (Bekaroğlu, 2009: 25-29). Moslims worden op verschillende niveaus uitgeroepen om een soort ‘loyaliteitstest’ te ondergaan. Er zijn verwachtingen gewekt door extreemrechtse politici voor het bieden van verontschuldigen door moslims. Dit wordt veelal ondersteund door de media en is door de samenleving alom geaccepteerd. De meest gevaarlijke ontwikkeling is dat rechtse partijen dezelfde retoriek gebruiken om stemmen van extreemrechtse partijen eigen te maken. In de loop der jaren is er een opmerkelijke stijging in de vooroordelen tegenover moslims. Islām wordt ook vaak als een cultureel gevaar gezien. In de jaren 2000 is in het bijzonder een toename te zien in de vooroordelen tegenover minderheden en moslims. De Islam wordt als een ‘culturele bedreiging’ waargenomen (Gonzalez, 2008). Aan de andere kant zijn er ook initiatieven om het

25 Sheffer, Paul. “Het multiculturele drama”, NRC Handelsblad, 29 Ocak 2000

26 “Balkenende ijvert voor eigen cultuur”, Trouw, 25.01.2002.

introverte houding van moslims weg te nemen en informatie in te winnen over de Islam.

Terminologie van de geschreven media

Om er achter te komen wat de mate van zichtbaarheid is van migranten en minderheden in de geschreven media is het voldoende om de nationale kranten op bepaalde thema's door te lichten. Gedurende ons onderzoek is het NRC handelsblad (een liberale krant) gescreend. Het NRC Handelsblad heeft nooit de positie verworven als de meest gelezen krant maar wordt wel het meest gelezen door hoogopgeleiden. Deze staat bekend als een kwaliteitskrant op gebied van de economie, cultuur en politiek. De Volkskrant heeft in haar toonzetting in de laatste jaren vooral rechtse houding aangenomen terwijl deze een katholieke en linkse oorsprong heeft. In de jaren negentig was het de tweede grootste krant maar is in de laatste jaren gedaald naar een derde plaats. Het Nederlands Dagblad heeft een orthodox protestantse identiteit en richt zich op verschillende protestantse kringen en heeft een oplage van circa 20.000. In vergelijking tot de eerste en tweede genoemde bladen is deze een relatief kleine krant.

Islám en Moskeeën

In 2014 is in de drie landelijke dagbladen het begrip Islam

	NRC Handelsblad	De Volkskrant	Nederlands Dagblad
İSLAM	587	601	518
Moskeeën	293	237	186
İSLAMOFOBİ	12	18	13
Integratie	426	275	184
Migranten	380	259	235
Migratie	304	231	156
Buitenlanders	166	214	56
Turken	287	1241	137

het meest voorkomend nieuwsonderwerp. In dit verband gaan de meeste onderwerpen over de ‘moskee’. Dit is eigenlijk niet zo verwonderlijk. Omdat na 11 september Islam, moslims en moskeeën een belangrijk onderwerp vormen voor discussies in de Westerse media. Enerzijds worden de moslims en Islam geassocieerd met terrorisme en agressie en aan de andere kant zijn moslims en moskeeën onderworpen aan aanvallen van racistische en islamofobe kringen van de westerse wereld. Ondanks dat er in 2014 in Nederland vele islamofobe incidenten plaatsvinden is dit weinig terug te vinden in de landelijke kranten.

Integratie, Migratie en Migranten

De meest populaire en langdurende discussieonderwerp integratie staat na het begrip Islam op de tweede plaats van de landelijke kranten. Deze kwestie, zoals het altijd het geval was heeft ook in 2014 haar controversiële positie behouden. In het algemeen wordt de thema immigranten vaak besproken in de context van verschillende onderwerpen. Het NRC Handelsblad biedt een ruime plek aan immigranten zoals andere kranten het ook evenveel doen. In 2014 kreeg thema immigratie in twee landelijke dagbladen (NRC Handelsblad en De Volkskrant) veel ruimte terwijl in het Nederlands Dagblad er minder ruimte voor is geboden. Het fenomeen immigratie werd in 2014 vooral besproken in de context van asielaanvragen.

Nog steeds buitenlands en Migrant

Het begrip allochtoon die voor buitenlander wordt gebruikt is in veel mindere mate gebruikt dan het woord immigrant. Dit wijst op een verandering in het jargon. Hoewel het woord allochtoon door het officiële milieu liever gebruikt wordt, gebruikt men in de media en in het dagelijkse leven vooral het woord immigrant. Gezien de migratiegeschiedenis en de fase waar men nu in zit, zijn beide termen niet meer zinvol. Omdat deze begrippen vaker

gebruikt werden voor de eerste generaties, en ondermijnt de nieuwe realiteiten. Immigranten hebben zich lang permanent in Nederland gevestigd en hebben Nederlandse nationaliteit gekregen. Dit omdat de kinderen van immigranten hier zijn geboren en getogen en niet langer vreemdelingen meer zijn. Door de Volkskrant is onder buitenlanders het meeste nieuws gewijd aan de Turkse gemeenschap. Andere kranten rapporteerden tussen 100 en 300 nieuwsitems over de Turkse gemeenschap, terwijl dit in de Volkskrant 1241 keer is voorgekomen.

Imago in de Media: jihadistisch, IS sympathisanten en radicalen

Als het imago van moslim-minderheden in Nederland geëvalueerd wordt over 2014, valt op dat de oorlog in Syrië en de gevolgen daarvan een grote rol hebben gespeeld bij de imagovorming van de moslims in de media. Dit onderwerp speelde zich af in de context van de discussies over aan de ene kant de Syrische vluchtelingen en aan andere kant de jihadisten die vanuit Nederland naar Syrië vertrokken. In januari bleek uit nieuws dat tien Nederlandse jihadisten in Syrië zijn omgekomen. In februari bleek uit een ander bericht dat weer eens tien mensen van plan waren naar Syrië te vertrekken, waarop deze paspoorten in beslag werden genomen.

Na een korte stilte van de Nederlandse pers kwam in juli weer eens veertien jihadisten in het nieuws die in de afgelopen twee jaar in Syrië waren omgekomen. In deze zelfde maand hebben lokale overheden besloten ontmoetingen te organiseren met moskeeën om te voorkomen dat jongeren naar Syrië afreizen. Vervolgens is in augustus radicalisering op de agenda van het Kabinet gezet en is aangekondigd dat de paspoorten van jihadisten afgepakt zouden worden. In het kader van maatregelen tegen radicalisering is door het Kabinet besloten geen visum aan sommige imams te verlenen. Ondertussen heeft de Nederlandse politie in Den Haag

kenbaar gemaakt vier adressen van bewoners van Turkse komaf binnen gevallen te hebben. Deze werden ervan verdacht banden te hebben met groepen in Syrië en Irak.

De overheidsmaatregelen beperkte zich niet tot de bovengenoemde ontwikkelingen. Een tweet van een ambtenaar in juli met betrekking tot ISIS leidde tot haar ontslag en verwijdering uit haar partij. Deze ambtenaar van Marokkaanse komaf bij Justitie schreef dat IS het werk was van een 'zionistische samenzwering' met als gevolg negatieve propaganda van Islam. Men interpreteerde dit als een anti-Israël bericht en werd deze ambtenaar onmiddellijk berispt. De ambtenaar verdedigde zichzelf in het kader van de 'vrijheid van meningsuiting' en meende een zware prijs hiervoor betaald te hebben.

In september zetten nieuwsberichten over ISIS in de Nederlandse media zich voort en meenden dat de 'jihadistische beweging' zich in drie regio's concentreerde. In deze maand heeft de regering diverse maatregelen genomen tegen radicalisering en is geslaagd in het verkrijgen van steun van de oppositie. Er werd volgens een onderzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid vastgesteld geen sprake te zijn van radicalisering onder de Turkse jongeren in Nederland. Ondanks dit feit werden ISIS-discussies gevoerd ten koste van de Turkse jongeren. Terwijl er aanvankelijk berichten waren over de toenemende radicalisering onder jongeren in Rotterdam vestigde de discussie zich op radicalisering van de Turkse jongeren aan de hand van een enquête van FORUM dat tot heftige discussies leidde. In dit onderzoek werd de meerderheid van de Turkse jongeren als IS-sympathisanten afgeschilderd.

Aan het eind van het jaar bereikte de spanningen een hoogtepunt door de discussies over radicalisering van de Turkse jongeren enerzijds en verscherping van de toezicht van Turkse islamitische organisaties anderzijds. Het was deze periode dat

een politieke crisis ontstond rond twee PvdA Kamerleden van Turkse afkomst die uit hun fractie werden gezet wegens kritiek op Minister Asscher. De verwijderde Kamerleden vormden vervolgens een eigen groep in de Tweede Kamer.

Terwijl de Nederlandse media gedurende het gehele jaar de Syrische crisis, Syrische vluchtelingen, radicalisering van de moslimjongeren en gewelddadigheid en jihadisten benadrukt hebben, is aan de andere kant het beeld van een tolerant land, dat Syrische vluchtelingen verwelkomt met liefdadigheidscampagne geschetst. Het is duidelijk dat de Nederlandse pers, langs deze weg het beeld van een 'humanistisch Nederland' tegenover fundamentalistische moslims heeft willen afzetten.

Anti-islamisme

Van de belangrijke ontwikkelingen in het jaar 2014 is de polemiek van Geert Wilders t.a.v. de imago van de moslims noemenswaardig. Zijn uitspraak in maart 2014 over 'minder Marokkanen' leidde niet slechts tot een grote politieke ophef maar leidde ook tot een grootschalige aangiftes. Andere voorbeelden die in dit verband genoemd kunnen worden zijn tevens de uitspraken: 'moskeeën schieten als paddenstoelen uit de grond' en de sticker affaire in de Tweede Kamer waarvan de laatste tot een internationale crisis leidde tussen Nederland en Saoedi Arabië.

In een sfeer waarin veel nieuws naar boven kwam over Syriëgangers en radicalisering van de jongeren, riep PVV leider Wilders op tot de sluiting van de moskeeën. En de PVV-kamerlid Machiel de Graaf droeg bij aan islamofobische uitlatingen door 'we willen Nederland zuiveren van de Islam' te roepen. Asscher reageerde fel tegen het voorstel van Wilders tegen de sluiting van de moskeeën. En organiseerde een bijeenkomst met allerlei vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap om de maatschappelijke spanningen beperkt te kunnen houden.

In november van 2014 zorgde Wilders voor veel ophef door steeds een anti- Islam debat in de Tweede Kamer te voeren. Tijdens een bijeenkomst in de Tweede Kamer vraagt de PVV-leider Geert Wilders de Kamervoorzitter Anouschka van Miltenburg om de Koran die naast de Bijbel op haar tafel ligt te verwijderen. Dit werd door middel van stemmen door de meerderheid van de Kamer verworpen. Echter werd later de Koran, de Bijbel en andere boeken van de tafel van de voorzitter verwijderd. Men gaf de vernieuwing van het geluidssysteem als reden op. Dat dit gebeurde na het voorstel van Wilders werd als het toegeven aan de eisen van Wilders opgevat. Wilders gaf bij de rechtbank achter zijn acties en woorden “minder Marokkanen’ te staan. Zowel in het begin als aan het eind van het jaar wist Wilders weer de aandacht van de media op zich te vestigen.

Turkse imago: Op zich zelf en IS sympathisant

De nieuwsberichten van 2014 omschreven de Turkse minderheden als een introvert gemeenschap waarvan Turkse jongeren door moskeeën geradicaliseerd zouden worden, dat gepaard zou gaan met vijandigheid tegen de samenleving. De Turkse jongeren werden bestempeld als een groep waar rekening mee gehouden moest worden. Dit hoewel ze niet even gevaarlijk zouden zijn als de IS-sympathisanten en de Arabische jongeren die naar Syrië reisden. De groep diende onder toezicht gehouden te worden. Achter de schermen werden religieuze organisaties als broeiplekken voor radicale jongeren gezien. Ook zag men deze organisaties als instanties die de integratie belemmeren. Deze zienswijze van het Kabinet over de Turkse jongeren en zelforganisaties ontving geen kritiek van de media en werd integendeel ondersteund.

In een artikel in het NRC Handelsblad ‘Turken op zichzelf’ schreef Sheila Kamerman dat Turken vele verenigingen en stichtingen hebben en dat iedere Turkse-Nederlander vrijwel

altijd lid is van een groepering of een politieke stroming. Dat de Turkse gezinnen vaak naar Turkse zenders kijken. Ook geeft Kamerman cijfers van CBS waaruit blijkt dat driekwart van de Turkse Nederlanders op de eerste plaats zich Turks voelen en vrienden uit eigen groep hebben.²⁷ Hele jaar door was de media volop aan het schrijven over Syriëgangers van Marokkaanse afkomst. De Turkse jongeren werden hierbij als sympathisanten aangehaald. Het rapport van Motivaction over de Turkse jongeren en de brief van Asscher aan de Kamer waarin werd gepleit voor meer toezicht op Turkse religieuze organisaties was de laatste druppel die de emmer deed overlopen. Achteraf bleek dit onderzoek niet wetenschappelijk verantwoord en werd gepleit om een ander onderzoek. De Turkse organisaties en bewegingen werden beschuldigd van een ‘parallele samenleving’ met als gevolg de pleit voor een strenge toezicht op deze organisaties. Twee Kamerleden van Turkse afkomst werden uit de Kamerfractie van hun partij gezet omdat ze kritisch waren op dit voorstel. Asscher stelde Turkije ook verantwoordelijk voor het belemmeren van integratie naar aanleiding van een bericht op de internetsite van de Turkse Ministerie van Buitenlandse Zaken.²⁸

De spanningen ten aanzien van het bovengenoemde voorstel was te merken aan een bericht van de Turkse Minister van Buitenlandse Zaken. Het bericht vermeldde dat discriminatie en onderdrukking van de Turkse burgers in Nederland onacceptabel was: dit gaf aanleiding tot een nieuwe discussie in de Nederlandse media. Nederlandse politici vonden dat de Turkse zijde zich nogal hard opstelde en vonden het een inmenging aan binnenlandse aangelegenheden. Het NRC Handelsblad schrijfsters Froukje Santing en Lily Spranger schreven een stuk

27 ‘Turken zijn op zichzelf’, Sheila Kamerman, NRC Handelsblad, 22 november 2014

28 ‘Integratie in samenleving blijft verontrustend achter’, Algemene Dagblad, 27.11.2014

onder de titel ‘Inmenging Turkije gaat ver’.²⁹ Hierin gaven ze aan dat ‘Ankara haar banden met haar diaspora versterkt voor een machtige Turkije’ en dat Nederland dit bagatelliseerde. De schrijfsters zinspeelden in het artikel tevens dat de Turkse Staat de demonstraties tegen de herdenkingsmonument van de Armeense gemeenschap gearrangeerd zou hebben.

Een andere schrijver van dezelfde krant schreef een artikel met als titel ‘Turkije regeert mee in Nederland via de moskee’. Nadat onderwerpen zoals verscherpte toezicht van Turkse organisaties, de reactie van de twee Kamerleden en de gevolgen ervan de revue hadden gepasseerd ging het artikel in op dat, ‘... een Turks gezin vaak Turks spreekt, Turkse zenders kijkt en Turkse kranten leest’. Dat er wel wat verandert, maar in veel mindere mate dan bijvoorbeeld bij de Marokkaanse Nederlanders. In het artikel klinkt vooral het idee door dat Turkse Nederlanders sterk onder de invloed van Turkije zijn en gehoor geven aan de directieven uit Turkije.

Veranderingen na 2000

In de periode vóór 2000 was er sprake van een relatief positieve benadering van de immigranten in de pers. Na 2000 kreeg deze benadering een meer kritische en een negatievere houding. Terwijl de liberale kranten deze kritische houding veel eerder vertoonden, hebben later de Katholieke en Linkse kranten aan dit proces meegedaan. De Volkskrant is een klassiek voorbeeld hiervan. Deze krant, de tweede grootste krant in de jaren negentig, had een meer sympathieke houding tegenover de immigranten. In de jaren 2000 veranderde zij van koers naar meer rechts en benaderde de immigranten vanuit een rechts perspectief. De Nederlandse Dagblad, met de protestantse identiteit heeft meer rechtse lezers en volgt dezelfde koers als de Christen Unie en

29 “Inmenging van Turkije gaat te ver”, NRC Handelsblad, 2 Ağustos 2014.

de Christen Democraten. Het is niet correct om deze bladen op basis van hun politieke oriëntatie naar migranten te beoordelen. Deze omwenteling van de kranten heeft wellicht te maken met de conjunctuur na 11 september welke een anti- Islam wending nam en de kranten gedwongen werden mee te doen tegen de angst van verlies van lezers.

**ALGEMENE BESCHOUWINGEN
EN CONCLUSIES**

Nederland staat onder de Europese landen bekend om haar tolerante, verzoenende en sociale houding. Echter kwam vóór 11 september de extreemrechtse ideologie opgang die na deze datum zich consolideert en de samenleving een sociale transitie heeft doen ondergaan. Nu is het tijd om te spreken van een ‘oude’ en een ‘nieuwe’ Nederland. De ‘Oude Nederland’ was trots op haar multiculturele samenleving terwijl de ‘nieuwe’ sinds 2000 spreekt van een ‘tragedie’ (Paul Scheffer). De ‘Oude Nederland’ zag discriminatie en Islamofobie als een taboe terwijl het ‘nieuwe’ het onder de mom van vrijheid van meningsuiting discriminatie legitimeert en op een destructieve manier de migranten en moslims aanvalt. Bij de oude was mensenrechten een onderdeel van haar buitenlandse beleid. Echter is het ‘nieuwe’ een land die onderworpen is aan kritiek omdat zij nu de mensenrechten zelf schendt. De ‘oude Nederland’ had een grote aantrekkingskracht voor immigranten en asielzoekers, terwijl de Nederlandse jongeren nu naar andere landen emigreren of dat jongeren die in Nederland geboren zijn naar het land van herkomst willen remigreren. Kortom Nederland is niet meer het oude en vele waarnemers proberen de slechte gang van zaken in dit land te begrijpen en uit te leggen.

Activiteiten van het Extreemrechts

In 2014 staan de uitspraken en handelingen van de extreem rechtse partij PVV bovenaan de lijst. De uitspraak ‘minder Marokkanen’ van Wilders heeft in maart 2014 een flinke commotie veroorzaakt. Deze daad van Wilders leidde niet alleen tot een grote politieke discussie maar leidde eveneens tot lange rijen van mensen vóór de politiebureaus om aangifte te doen tegen Wilders. Tevens leidde dit tot een rechtelijke procedure. Ook werd het door het College van de rechten van de Mens als een puur discriminerende uitspraak bestempeld.

Niet lang na deze commotie heeft Wilders bekendgemaakt dat hij een soortgelijke partij (Australische Partij voor de Vrijheid) in Australië zou oprichten. Zoals bekend staat Wilders niet alleen in Nederland maar ook in het buitenland bekend om zijn anti-Islam en anti-immigratie politiek. In maart ging hij door met zijn controversiële uitspraken en riep ‘de moskeeën schieten als paddenstoelen boven de grond’ en veroorzaakte hij een nieuwe commotie.

Bij de verkiezingen van de Europese Unie pleite Wilders voor het aftreden uit de Europese unie en het verlaten van de Europese munteenheid. Maar de verkiezingsuitslagen wezen de EU-voorstanders als de grote winnaars. In de mei zorgde Wilders met zijn anti-islam stickers voor een internationale crisis tussen Nederland en Saoedi Arabië. Wilders plakte een anti- Islam sticker op zijn deur in de Kamer die erg leek op de vlag van Saoedi Arabië. Zijn actie bleef niet beperkt tot deze en hij zette de stickers op de post met officiële enveloppen van de Tweede Kamer en voerde hiermee campagne.

Een ander figuur van de PVV Hans Jansen liet zijn extreemrechts gezicht zien door te roepen met ‘liever Le Pen dan Hamas’. In een Tv-programma liet Arabist Jansen weten dat Joden met de angst voor Hamas leefden en dat ze op Europees niveau een samenwerking wilden met Front de National van Le Pen.

Tijdens de discussies omtrent radicalisering van Turkse jongeren en Syriëgangers kwam een verklaring van de PVV dat ‘alle moskeeën in Nederland gesloten moeten worden’. PVV Kamerlid Machiel de Graaf droeg met zijn uitspraak ‘We willen Nederland zuiveren van de Islām’ bij aan islamofobe uitlatingen.

In de laatste maanden van 2014 zorgde Wilders voor veel ophef door steeds een anti- Islam debat in de Tweede Kamer te voeren. Tijdens een bijeenkomst in de Tweede Kamer vraagt

PVV leider Geert Wilders de Kamervoorzitster Anouschka van Miltenburg om de Koran die naast de Bijbel op haar tafel ligt te verwijderen. Dit werd door een stemming in de Kamer door een meerderheid verworpen. Echter werd de Koran, de Bijbel en andere boeken later van de tafel van de voorzitter verwijderd. Men gaf de vernieuwing van het geluidssysteem als reden op. Dat dit kon gebeuren na voorstel van Wilders werd als een toegeving aan de eisen van Wilders opgevat.

Discriminatie: een veelzijdig fenomeen

De tweede belangrijkste ontwikkeling in 2014 voor de migranten is wellicht de stijging van de discriminatiecijfers. Het rapport 'Ervaren discriminatie in Nederland' dat in januari 2014 verscheen legde de discriminatie-ervaringen van de autochtone en allochtonen vast. Volgens het rapport concentreert de klachten rond discriminatie zich vooral op leeftijd en etnische achtergronden. Een derde van de migranten zijn in de laatste twaalf maanden wel eens slachtoffer geworden van discriminerend gedrag in de openbare ruimte. Tussen 20% en 40% van de werkzoekende migranten maakten kenbaar wel eens gediscrimineerd te zijn. Ook in dit rapport is aangegeven dat een op de drie Turkse, een op de vier Marokkaanse en een op de vijf Surinaamse studenten moeite hebben met het vinden van een stageplek vanwege hun afkomst.

Vlak voor de lokale verkiezingen (in februari) leidde een banner opgehangen door twee heersende liberale partijen in Rotterdam tot een grote commotie onder de immigranten. De tekst werd als discriminerend en populistisch ervaren.

In Gemeente Den Haag mocht een gemeenteraadslid in zijn ambtseed het woord 'Allah' in plaats van 'God' niet gebruiken. De raadslid kreeg een waarschuwing en moest zich aan de originele tekst houden. Deze gebeurtenis werd opgevat als een inperking van de tolerantie in de pluriforme Nederland.

In april 2015 heeft het College voor de rechten van de mens haar verslag over het jaar 2014 gepubliceerd. Er bleek een stijging van de meldingen op grond van discriminatie. Het rapport richtte zich voornamelijk op de arbeidsmigranten. De aandacht vestigde zich vooral op de Poolse arbeidsmigranten en hun positie in de agrarische sector. Mensenrechten problemen komen vooral voor: het privéleven, huwelijk en bescherming van het gezin, levensstandaard en werk. Op gebied van gelijke behandeling kwam discriminatie op grond van geslacht, mindervaliden/chronisch ziekte en leeftijd naar voren. Parallel aan dit rapport heeft Minister Asscher kenbaar gemaakt dat er maatregelen genomen zullen worden tegen bedrijven waar discriminatie plaatsvindt.

In mei heeft het SCP bekend gemaakt dat er in tijden van economische recessie een stijging waargenomen wordt van discriminatie op de werkvloer. De werkloosheid onder buitenlandse jongeren is het 30% bereikt.

Guido Woerkm die jaren geleden discriminerende uitspraken deed over Marokkaanse taxichauffeurs werd in juli tot Ombudsman benoemd. De Marokkaanse gemeenschap maar ook andere groepen waren tegen zijn benoeming.

In juli werd een vrouw met boerka geweigerd in de stadsbus in Lelystad. Volgens getuigen zei de buschauffeur 'ik ben de baas'. Er werd bezwaar aangetekend en slachtoffer zou vervolgens beslissen of ze aangifte gaat doen bij de politie.

In augustus werd een ambtenaar ontslagen vanwege tweet. De Kamer eiste de schorsing van de ambtenaar. Later heeft het Ministerie van Justitie haar ontslagen.

Meldingen omtrent discriminatie verdubbelden zich in september. Stichting Meldpunt voor Discriminatie deelde mede dat de belangrijkste oorzaak van deze toename de negatieve

uitspraken waren die van Wilders over Marokkanen. Uitgaande van verschillende onderzoeken van vergelijkbare organisaties heeft men geconstateerd dat aangiftes van vorig jaar rond de 3.143 waren en dit is aan het eind van de tweede kwartaal naar 6.285 gestegen. Stichting Meldpunt voor discriminatie dat in Amsterdam werkzaam is heeft aangegeven dat er vooral een stijging is in meldingen van discriminatie op grond van etniciteit.

Discriminatie en Vooroordelen in de Schoolboeken

In dezelfde maand verscheen het nieuws over een studieboek. Het boek de 'Blikopener' bevatte vooroordelen en vooringenomen vragen en informatie over de Turken, Moslims en Islam. Dit bracht discriminatie in het onderwijs en schoolmateriaal onder de aandacht van politici en sociale media.

In de maand september kwam Nederland in een negatieve daglicht te staan vanwege de aankondiging van Kinderrechten Collectief. Volgens deze instelling waren de kinderrechten in Nederland slecht aan toe: armoedebestrijding, kindermisbruik en immigratie procedures waren oorzaken van de verslechterde situatie.

In november vielen twee gebeurtenis over discriminatie op. De eerste was de discriminerende opmerking over de foto's van de Nederlandse elftal en de tweede was de discussies over 'de Zwarte Piet'.

Aan het eind van het jaar heeft de Nederlandse politie uitgaande van eigen data vijftig incidenten gerapporteerd aan de Tweede Kamer. De hoop is dat dit soort initiatieven vaker gebeuren.

Aanslagen op Moskeeën

Wat onze aandacht verdient als de belangrijkste gebeurtenissen van het jaar 2014 zijn de aanvallen op moskeeën. Deze aanvallen

vormen de meest zichtbare dimensie van het fenomeen islamofobie in Nederland. Islamofobie moet gescheiden behandeld worden van de acties van de anti-Islam partij en van extreemrechtse (anti-islamisme). Anti-islamisme wijst naar een politieke en ideologische houding, terwijl islamofobie een maatschappelijk fenomeen is. Ongetwijfeld moedigen deze twee elkaar aan, maar het moet in gedachten blijven dat deze verschillende categorieën zijn. Aanslagen op moskeeën, zijn evenals in alle Westerse landen na 11 september 2001 ontstaan en het zet zich tot de dag van vandaag voort.

Verder heeft Ineke van der Valk met haar onderzoek aangetoond dat er in de laatste tien jaar 174 moskeeën op verschillende manieren doelwit zijn geworden van aanslagen. De Allochtonenkrant dat cijfers bijhoudt van islamofobe gebeurtenissen deed verslag dat in het jaar 2014 vijf moskeeën getroffen zijn door een aanslag. Echter uit ons onderzoek blijkt dat kranten slechts vier moskeeën hadden genoemd.

Effecten van Syrië crisis en 'Jihadisten'

De gebeurtenissen in het Midden-Oosten en vooral in Syrië is in het gehele 2014 een actueel onderwerp geweest in Nederland. Dit omdat de ontstane chaos in Syrië van invloed is geweest op het verkeer tussen Nederland en Syrië. Aan de ene kant begon de vluchtelingenstroom naar Nederland terwijl er aan de andere kant Nederlandse strijders naar Syrië vertrokken om deel te nemen aan de oorlog. In de eerste maanden van 2014 kwamen er tien Nederlandse jihadi's in het nieuws. In dezelfde maand startte een campagne voor goede doelen voor de Syrische vluchtelingen in Nederland en is in mei 6 miljoen euro ingezameld en hebben vrijwilligers aan de hand van een wandelactie 500.000 EUR verzameld voor Syrische vluchtelingen.

In februari zijn de paspoorten van tien Syriëgangers afgepakt. In juli waren gesneuvelde jihadisten weer in het nieuws. In de

afgelopen twee jaar zijn viertien jihadisten met een Nederlandse nationaliteit in Syrië omgekomen. Dezelfde maand hebben lokale overheden ontmoetingen gehad met moskeebesturen jonge mensen af te houden naar Syrië af te reizen. In augustus was dit probleem door het Kabinet behandeld en besloten de pasporten van jihadisten af te pakken. In het kader van maatregelen tegen radicalisering is door het Kabinet besloten geen visum te geven aan imams.

Radicalisering moslimjongeren

Ook in september werd de discussies rondom radicalisering onder jonge moslims en plannen van de regering voortgezet en ondersteund door oppositie partijen. Zo werd in Huizen de twee gezinnen gearresteerd en werden pasporten afgepakt omdat ze verdacht werden naar Syrië te reizen. Wegens onvoldoende bewijs werden de gezinnen vrijgelaten.

De officiële verklaringen duiden op toenemende aantallen vluchtelingen naar Nederland. Het grote gedeelte van deze vluchtelingen zijn afkomstig uit Syrië. Wel zijn de verklaringen over 'jihadisten' het opvallendste; zo ook meisjes naar Syrië vertrekken.

Het zogenaamde onderzoek van FORUM zorgde voor een grote commotie binnen de Turkse gemeenschap en de samenleving. Zo beweerde Minister Asscher volgens Motivaction dat een overgrote meerderheid van de Turkse jongeren IS sympathiseerden.

Problemen rondom Politieke Participatie

Het jaar 2014 was een jaar van de verkiezingen, vooral voor de Turkse gemeenschap. Bij de lokale verkiezingen in maart werden er 136 gemeenteraadsleden van Turkse afkomst gekozen. Ondanks de groei van de politici met Turkse afkomst, daalde de participatie van de Turkse gemeenschap aan de lokale verkiezingen.

Vervolgens werden de EU parlementsverkiezingen in mei gehouden. CDA was de grote winnaar. Geen kandidaten met een Turkse afkomst werd gekozen. Tot slot konden de Turkse minderheden meedoen aan de presidentsverkiezingen in augustus in Turkije.

Toezicht op Turkse islamitische organisaties en uit de fractie gezette Turkse Kamerleden

In het najaar van 2014 werd door Minister Asscher maatregelen aangekondigd op grond van het verhinderen van integratie de Turkse zelforganisaties onder verscherpte toezicht te willen plaatsen. Dit zorgde voor een grote ophef onder de Turkse burgers. PvdA Kamerleden Tunahan Kuzu en Selcuk Özturk werden uit de fractie gezet omdat ze dit beleidsmaatregel scherp veroordeeld hadden. Na het verwijderen van Kuzu en Selcuk, hebben de twee Kamerleden een eigen groep gevormd in de Kamer n op deze wijze hun politieke activiteiten voortgezet. Later hebben onderzoekers Nico Landman en Thijl Sunier in de media bekendgemaakt dat hun onderzoek fout is geïnterpreteerd door de Minister.

Naar aanleiding van discriminatoire ontwikkelingen in Nederland plaatste de Turkse Ministerie van Buitenlandse Zaken een verklaring op de officiële website, dat discriminatie tegen de Turkse-Nederlanders niet aanvaardbaar is. In Nederland werd de toon nogal harde ervaren en werd de Turkse Minister verwijt van inmenging in haar binnenlandse aangelegenheden. Dit incident zorgde voor een tijdje tot spanning tussen Turkije en Nederland.

Integratie Kwestie

Het integratieprobleem dat een van de belangrijkste kwesties is, is vaak het centrale onderwerp bij de debatten van 2014. Deze thema wordt door onderzoekers en ook door politici actueel gehouden. In proefschrift gepubliceerd in september

suggereert L. Sterckx dat in tegenstelling tot wat veel mensen denken gemengde huwelijken (tussen Nederlanders en andere etnciteiten) niet bijdragen aan een betere integratie. In november verklaarde Minister Asscher dat er een achterstand is ontstaan in het realiseren van de doelstellingen van integratie. Het lijkt alsof de Minister een zondebok heeft kunnen vinden bij het onder strenge toezicht plaatsen van de Turkse zelforganisaties. Een opiniepeiling onder de kiezers in dezelfde maand werd de mislukking van integratie nog eens bevestigd. In de laatste maand van het jaar verklaarde Asscher van Sociale Zaken, dat integratie in een alarmerende wijze achterliep.

Teruglopende immigratie

De Nederlandse overheid heeft altijd een langdurige relatie gehad tussen migratie en integratie. De overheid beschouwde een toename in migratie schadelijk voor de integratie en beperkte hierdoor de migratie. Volgens een onderzoek die uitgevoerd in oktober door het SCP is sprake van daling in de migratie. In het bijzonder lijkt er een grote daling te zijn in de aantallen immigranten die naar Nederland komen in het kader van gezinshereniging. Hoewel de daling van immigratie als gunstig wordt gezien voor integratie, is het een verzwarende omstandigheid voor de consolidatie van het gezin. Het College van de Rechten van de Mens heeft een vergelijkend onderzoek gedaan naar criteria voor gezinshereniging in de Nederland en de Europese criteria voor gezinshereniging. Het is vastgesteld dat gezinshereniging in Nederland gecompliceerder en in strijd is met de Europese criteria.

Melding persoonlijk vermogen

2014 is ook het jaar waarin een aantal belangrijke juridische beslissingen zijn geweest met betrekking tot de minderheden. In voorjaar verscheen in de media het nieuws dat de overheid

persoonlijke vermogens van Turkse burgers op illegale wijze heeft achterhaald in het land van herkomst. In februari besloot de rechter dat de overheid de privévermogens in het land van herkomst niet mag onderzoeken.

Oneerlijke aanpassing in de ANW

Een ander positief juridische ontwikkelingen vond in maart plaats. De Raad van State besloot dat de nabestaandenuitkeringen van weduwen in Turkije niet verlaagd mag worden in verband met langdurig verblijf. De Raad van State oordeelde een verlaging van ongeveer 40% in strijd met Verdrag tussen de Europese Unie en Turkije. Op basis van dit Verdrag is het noodzakelijk dat betrokken Ministeries gezamenlijk aan een wetswijziging werken.

Geen Visa toepassing voor Turkse zelfstandigen!

In mei werd door de Raad van State geoordeeld dat de Nederlandse visumplicht voor Turkse dienstverrichters opgeheven werd. De Turkse dienstverrichters die voor een kort verblijf (maximaal 3 maanden binnen 6 maanden) naar Nederland willen reizen, dit zonder visum mogen doen.

Visumkosten voor de Turkse studenten te hoog!

In juli is een rechtszaak door twee Turkse studenten tegen de Nederlandse overheid afgerond. Twee studenten Oguz Veli Atasoy en Ulas Can Atilgan studenten aan TOBB (universiteit voor Technologie en Economi, in Turkije) die in het kader van Erasmus programma naar wilden afreizen de visumkosten te hoog vonden (600 EUR). Volgens de uitspraak werden de Turkse studenten terecht bevonden en werden de leges verlaagd naar 300 EUR.

Leeftijdsgrens bij gezinshereniging is in strijd met verdragen

In december hebben nog twee ontwikkelingen op juridisch gebied plaatsgevonden. Allereerst werd de leeftijdseis van 21

jaar of ouder voor de gezingshereniging opgeheven. Volgens het Verdrag van Ankara werd deze grens opgeheven. Ten tweede werd de verplichte taaltoets in de land van herkomst opgeheven in het kader van gezinshereniging. Ook deze regeling was in strijd met het Verdrag van Ankara. De verwachting is dat de eerder gemaakte kosten van de deelnemers eer deze vonnis verhaald mag worden.

Verlaging van de Kinderbijslag is wettig vastgesteld

Ondanks deze positieve ontwikkelingen was er in december een minder positieve juridische beslissing dat door de Centrale Raad van Beroep werd uitgesproken. Volgens de Raad was er geen bezwaar in het besluit van het Ministerie van Sociale zaken bij de onderhoudsbijdrage voor kinderen in het buitenland. In principe mag Nederland volgens de verdragen tussen Turkije en de Europese Unie dit soort beslissingen niet nemen. Maar de desbetreffende rechtbank heeft dit besloten op grond van een niet explicitering van het begrip 'kinderbijslag' in de verdragen.

**GERAADPLEEGDE
LITERATUUR**

AIVD (2014), *Transformatie van het jihadisme in Nederland: Zwermodynamiek en nieuwe slagkracht*, Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, Rijswijk

Amnesty International (2013), *Vreemdelingen detentie in Nederland: mensenrechten als maatstaf*, Amsterdam.

Amnesty International (2014), *The human cost of fortress Europe: Human rights violations against migrants and refugees at Europe's borders*, Printed by Amnesty International, United Kingdom

SCP (2014) *Ervaren discriminatie in Nederland*, Andriessen, Iris.&Henk Fernee, &Karin Wittebrood, Den Haag).

Avcı, Gamze. (2007), *Comparing Integration Policies and Outcomes: Turks in the Netherlands and Germany*. Turkish Studies, Netherlands.

Avontuur, S. (2012), *Tendrapportage naturalisatie en optie, Ontwikkelingen in de periode 2007-2011, Immigratie en naturalisatiedienst ministerie van veiligheid en justitie*, Rijswijk.

Bekaroğlu, Edip Asaf. (2009), *Avrupa'da "İyi Müslüman" Olmak: Hollanda Örneği*. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 28, Sayı: 2 ss. 25-54. Bursa.

Berger, M.& Fennema, M.& van Heelsum, A., Tilie, J. & Wolff, R. (2001), *Politieke participatie van etnische minderheden in vier steden*, The institutional repository of the University of Amsterdam (UvA), Amsterdam.

Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (2012), *Het Nederlandse Onderwijssysteem. Nederlands onderwijssysteem Afdeling Diploma waardering en Onderwijsvergelijking*, SBB, Nederland.

Bink, S. (2006), *Nearly 25 years of media and minorities policy in the Netherlands, From exclusivity to inclusiveness*, Mira Media, Utrecht.

Budak, B. & ter Avest, I. (2012), De Islamitische school maakt mij sterk. Amstelveen: Hogeschool Inholland, Nederland.

Burger, P.T., van der Graaf, D., de Graaf, P.A., Koster, G.C., van Rhee M.L.H. (2014), Analyse verkiezingen Gemeenteraad en Ge- biedscommissies 2014, Onderzoek en Business Intelligence, Rotterdam.

Bruins, A., Risselada, A., De Vries, N. & Schutjens, V. (2014), Verklaringen van de Overlevingskans Van Bedrijven, Gestart Door Allochtone Ondernemers, Scientific Analysis of Entrepreneurship and SMEs, Zoetermeer.

Brugman, J. (1991) De Alphense hoofddoekjesaffaire: Kledin- gvoorschriften in de Islamitische wet, Recht van de Islam 8 (Maastricht: RIMO) in Rath, J., Penninx, R. Groenendijk, K & A. Meyer (2001) Western Europe and its Islam (Leiden: Brill)

Can, M. (2010), WEL THUIS! De beleving van migrant zijn, psychische gezondheid

CBS (2014), In wat voor gezin worden kinderen geboren?, red: Loozen, S., Pool, M. & Harmsen, C., Centraal Bureau voor de Sta- tistiek, Den Haag.

Eurydice (2005), Avrupa'daki Eğitim Sistemleri Üzerine Özet Belgeler, Avrupa Eğitim Bilgi Ağı, Almanya.

Can, M. (2010), Wel thuis! De beleving van migrant zijn, psychische gezondheid en Kwaliteit van Leven bij Turken in Nederland.

Canatan, K. (2001), Turkse Islam: Perspectieven op organisa- tievorming en leiderschap Danışmanları: Prof. Dr. Anton Zijder- veld ve Prof. Dr. Justus Veenman, Erasmus Universiteit, Rotterdam.

Canatan, K. (2005), "Avrupa'da Müslüman Azınlık Örgütlerinde Gönüllü Çalışma: Hollanda Örneği", Sivil Toplum, Düşünce ve Araştırma Dergisi, 3/10, 85-102.

Canatan, K & Oudijk, C.H. & Ljamai, A.(2003), De maatschappelijke rol van de Rotterdamse moskeeën, COS, Rotterdam.

Canatan, K.,(2005) “Sivil Toplum Örgütleri Olarak Hollanda’da İslami Kurum ve Kuruluslar”, III. Din Surası Tebliğ ve Müzakereleri, 20-24 Eylül 2004, Ankara, DİB Yayınları, Ankara, 2005 ss. 129-137.

Canatan, K., Edinga R. (2005) Maatschappelijk Actief in Mos- keeverband, ‘s Hertogenbosch/Utrecht, 2005.

Canatan, K. (2006), “Hollanda’daki İkinci Kuşak Türk Gençlerinin Etnik Kimlik Tanımları: Kıyaslamalı Bir Analiz”, Akademik Araştırmalar Dergisi, 28, 123-150, İstanbul.

Canatan, K. (2007), Avrupa Ülkelerinin Azınlık Politikalarında Türkçe Anadil Eğitiminin Konumu “İsveç, Fransa Ve Hollanda Örnekleri”. Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları Volume 2/3 Summer 2007, ss. 159-172.

Canatan, K. (2008), Hollanda Toplumunda Yabancı Karşıtı Tutumların Analizi. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/7 Fall 2008.

Canatan, K. (2009). Avrupa Toplumlarında Çokkültürcülük. The Journal of International Social Research, 2(6),80-97.

Canatan, K. (2012) Avrupa’da Çok Kültürlülük, Entegrasyon ve İslam, Kum Saati Yayınları, İstanbul.

Canatan, K. (2013), Avrupa’da Ulusal Azınlıklar, Hollan- da-Friesland Örneği, Yarıncılık, İstanbul.

Cahier (2009-3), Migratie naar en vanuit Nederland, Bibliothe- ek WODC, Den Haag.

CBS (2002), Turken van alle migranten het meest genteresse- erd in politiek Een allochtone stem, Utrecht.

CBS (2012), Jaarrapport integratie 2012, CBS, Den Haag.

CBS (2012), Opgroeien in diversiteit: Beschrijving van de ver- volgmeting Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid, Uitgever CBS, Den Haag.

CBS (2014), Immigratie loopt op, Persbericht, Den Haag CBS (2014), Jaarrapport Integratie 2014, CBS, Den Haag/Heer-len.

CBS (2014), Jaarrapport integratie 2014, CBS, Den Haag.

CBS (2014), De Nederlandse Migratiekaart 2013.(red: Jenissen R. & Nicolaas H.), Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie- centrum Ministerie van Veiligheid en Justitie.

CBS (2014), Bevolkingstrends 2014: De religieuze kaart van Nederland, 2010-2013, Uitgever CBS, Den Haag.

CBS (2014), Jaarrapport Integratie 2014, CBS, Den Haag/ Heer-len.

CBS (2014), Dutch Census 2011. Statistics Netherlands, Heer- erlen.

CBS (2015), Bevolkingstrends, Religieuze betrokkenheid van bevolkingsgroepen 2010-2014, red: Schmeets, H. & van Mensvoort, C., Nederland

CGB (2011), Gelijke behandeling: oordelen en commentaar 2010, wolf Legal Publishers, Utrecht.

COB (2014/1), Burgerperspectieven, Den Haag.

COB (2014/2), Burgerperspectieven, Den Haag.

COB (2014/3), Burgerperspectieven, Den Haag.

COB (2014/4), Burgerperspectieven, Den Haag.

College voor de rechten de mens (2012), Mensenrechten in Nederland, Utrecht.

College voor de rechten van de mens (2013), Jaarverslag 2013, Utrecht.

College voor de rechten van de mens (2014), Jaarverslag 2014, Utrecht.

College voor de rechten van de mens (2014), Gezinnen gezien?, Onderzoek naar Nederlandse regelgeving en uitvoeringspraktijk in het licht van de Europese Gezinsherenigingsrichtlijn, Utrecht.

Commissie-Hirsch Ballin (1988) Overheid Godsdienst en levensovertuiging: Eindrapport criteria voor steunverlening aan kerkgenootschappen en andere genootschappen op geestelijke grondslag (Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken).

Crul, M. and Doornik, J. (2003), The Turkish and Moroccan Second Generation in the Netherlands: Divergent Trends between and Polarization within the Two Groups. *International Migration Review*, 37: 1039-1064. doi: 10.1111/j.1747-7379.2003.tb00169.

Dagevos, J. & Gijsbert, M. (2008). "Over dubbele bindingen en verbinden en verheffen. Sociale contacten van minderheden en de relatie met sociale cohesie en sociaaleconomische positie", In: *Betroukkelijke betroukkelheid, Studies in sociale cohesie Sociaal en Cultureel Rapport 2008*, Redactie: Paul Schnabel, Rob Bijl, Joep de Hart, Den Haag.

De Hart, J. (2014), *Geloven binnen en buiten verband*, SCP publicatie, Den Haag.

De Hart, J. (2014), *Geloven binnen en buiten verband : Godsdienstige ontwikkelingen in Nederland*.

Dekkers, H. and Driessen G. (1997) An evaluation of the Educational Priority Policy in relation to early school leaving. *Studies in Educational Evaluation*, v23 n3 p209-30 1997

De Koning, M., Becker, C., Roex, P & Aarns, P (2014), *Eilanden in een zee van ongelof: het verzet van activistische da'wa-netwerken in België, Nederland en Duitsland*, IMES Report Series, Amsterdam.

Dorrestein, A. & du Long, K. (2004), Politieke participatie van allochtonen, Pon Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant, Noord-Braban, PON-publicatie, Tilburg.

Dossier Allochtonen in de politiek (2010). file:///C:/Users/kadir.canatan/Downloads/Dossier%20Allochtonen%20in%20de%20politiek-herziene%20versie%2007072010%20(3).pdf (06.06.2015).

ECRI (2013), ECRI-rapport over Nederland, Strasbourg.

EMN (2012), De organisatie van het asiel- en migratiebeleid in Nederland, Rijswijk.

Eurydice (2004) Integrating immigrant children into schools in Europe, The Netherlands : national description 2003/04.

Eurydice (2005), Het onderwijssysteem in Nederland 2005, Uitgave Eurydice (Ministerie van OCW), Den Haag

Eurydice (2009) Early childhood education and care in Europe, Tackling social and cultural inequalities : The Netherlands, European Commission

Epskamp, M.& Van Rhee, M. (2010), Analyse Opkomst Gemeenteraadsverkiezingen, Gemeente Rotterdam Servicedienst, Rotterdam.

Extra, G. & K. Yagmur (Eds.) (2004). Urban Multilingualism in Europe: Immigrant Minority Languages at Home and School. Clevedon: Multilingual Matters.

Fennema, M. & van der Brug, W. (2006), Nederlandse Antimigratie partijen in Europees perspectief, de institutionele repository van de Universiteit van Amsterdam (UvA), Amsterdam.

FORUM (2012), Nederland en Turkije 400 jaar vriendschap en verbondenheid. (auteurs: van der Linden, H. en Santing, F), Utrecht.

Forum, Handboek Wijkeconomie: Etnisch Ondernemerschap. <http://www.forumwijkeconomie.nl/wp-content/uploads/7-Etnisch-ondernemerschap.pdf> (11.06.2015).

Genç M. F (2012), Hollanda Okullarında Müslüman Çocuklarının Din Eğitimi ve İslam Okulları, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 38 ss. 361-377.

Gemeente Amsterdam Dienst Onderzoek en Statistiek (2011), Allochtone Ondernemers, Amsterdam.

Gijsberts, M. & Herweijer, L. (2007). Allochtone leerlingen in het onderwijs. In: Dagevos, J. & Gijsberts, M. (red.), Jaarrapport integratie 2007. Den Haag: SCP, pp. 102-130.

Gonzalez, Karina Velasco., Verkuyten, Maykel., Weesie, Jeroen., Poppe, Edwin (2008) "Prejudice towards Muslims in The Netherlands: Testing integrated threat theory", *British Journal of Social Psychology*, 47, 667-685.

Goudappel, E & Hoevenaars, J. (2012), Het Nederlandse asiel- en migratiebeleid in botsing met Europa?

Hagendoorn, L.&Poppe, E. (2011), Consistency of Tolerance, Public Opinion on Immigrants in the Netherlands at the Turn of the Millennium, European Research Center on Migration and Ethnic Relations, Netherlands.

Hausmann, R. & A. Hidalgo, C. (2013), How would The Netherlands earn its income 20 years from now?, Webpublications, Nederland.

Hartgers, M. (2012). Onderwijs. In: R. van der Vliet, J. Ooijevaar en R. van der Bie (red.), Jaarrapport Integratie 2012 (pp. 67-92). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Hooghiemstra, B.T.J. & Merens, J.G.E (1999), Variatie in participatie: Achtergronden van arbeidsdeelname van allochtone en autochtone vrouwen, SCP Publicatie, Den Haag.

Hoving, I., Dibbits, H. & Schrover, M. (2009), Cultuur en migratie in Nederland: Verandering van het alledaagse 1950-2000. SDU Uitgevers, Den Haag.

Huijnk, W. & Dagevos, J. (2012), Dichter bij elkaar?: De sociaal-culturele positie van niet-westerse migranten in Nederland, Sociaal en Cultureel Planbureau, SCP Publicatie, Den Haag.

Jaarrapport integratie (2007), Annual report on integration 2007, p. 72-101. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (scppublicatie 2007/27).

Jaarrapport integratie (2014), Annual report on integration 2014, p. 39-48. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014. ISBN 978-90-357-2034-3 ISSN 1872-1354.

Jaarverslag (2013), College voor de rechten van de mens, Jaarverslag 2013, Utrecht.

Jaarverslag (2014), College voor de rechten van de mens, Jaarverslag 2014, Utrecht.

Jepma, IJ., Kooiman, P & Vegt, A.L van der (2007). Eerste meting van de landelijke VVE-monitor. Utrecht: Sardes.

Kallis, A. (2015), Avrupa'da Radikal Sağın Yükselişi, Seta Vakfı Araştırması, Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık, İstanbul.

Kandemir, Elif Zehra (2015), 7 Haziran Öncesi Partilerin Yurt Dışı Seçmene Yaklaşımı Nasıl?, Stratejik Düşünce Enstitüsü, Ankara.

Kerncijfers 2008-2012 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2013) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Kerncijfers 2009-2013 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

(2014) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Klaver, J., Kleurrijke participatie: allochtonen en vrijwillige inzet. Vrijwillige inzet onderzocht, Uitgave MOVISIE, Utrecht.

Klaver, J. & Tromp, E. & Ophuis, O. (2005). Regioplan Beleidsonderzoek. Allochtonen En Vrijwilligerwerk, Regioplan Publicatienr, Amsterdam.

Kleinepier, T. & de Valk, H. (2014), *Levensloop van jongvolwassen vrouwen*, Den Haag.

Knippenberg, H. (2014), *Recent trends in religious adherence and practice among muslims in the Netherlands, and Amsterdam in particular*, Hans Knippenberg Department of Geography, Planning and International Development Studies University of Amsterdam, Velsbroek.

Koning Boudewijnstichting (2008), *Vrijwilligerswerk: De wet*, red: Hambach, E., Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting, Brussel.

Koopmans, R. (2002). *Zachte heelmeeesters...Een vergelijking van de resultaten van het Nederlandse en Duitse integratiebeleid en wat de WRR daaruit niet concludeert*. *Migrantenstudies*, 18(2), 87-92.

Kullberg, J., Vervoort, M & Dagevos, J. (2009), *Goede burens kun je niet kopen: Over de woonconcentratie en woonsituatie van niet-westerse allochtonen in Nederland*, SCP Publicatie, Den Haag.

Kranendonk, M., Michon, L., Schwarz, H. & Vermeulen, F (2014), *Opkomst en stemgedrag van Amsterdammers met een migratie-achtergrond tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014*, IMES: Instituut voor Etnische Studies, Amsterdam.

Kremer, M., Bovens, M., Schrijvers, E. & Went, R. (2014), *Hoe ongelijk is Nederland?*, Amsterdam University Press, Amsterdam.

Landman, Nico (1992) *Van mat tot minaret; de institutionalisering van de islam in Nederland*, VU Uitgeverij, Amsterdam.

Leeman, Y. & Reid, C. (2006), *Multi/intercultural education in Australia and the Netherlands*, *Compare: A Journal of Comparative Education*, 36, 1, 57-72.

Lijphart, A. (1968) *The Politics of Accommodation: Pluralism and Democracy in the Netherlands* (Berkeley: University of California Press).

Lindo, F (2008), *Activiteiten en doelstellingen van Nederlandse organisaties gelieerd aan Millî Görüş*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.

Lunsing, Wim (2003) „İslam versus Homosexuality? Some Reflections on the

Assassination of Pim Fortuyn” in *Anthropology Today* Vol. 19, No. 2 April.

Maliepaard, M. (2012), *Religious trends and social integration: Muslim minorities in the Netherlands*, Proefschrift, Utrecht.

Maneri, M.& ter Wal, J. (2005), *The Criminalisation of Ethnic Groups: An Issue for Media Analysis*. Forum: Qualitative Social Research, Netherlands.

Marinissen, Hadewych&Michon, Laure. (2013), *Stemmen op Allochtone Kandidaten*, Gemeente Amsterdam Bureau Onderzoek en Statistie, Amsterdam.

Ministerie van Binnenlandse Zaken (1980) *Regeringsreactie op het rapport “Ethnische Minderheden” van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid* (Den Haag: Ministerie van BiZa).

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & CBS (2014), *Jaarrapport 2014 Landelijke Jeugdmonitor*, Uitgever CBS, Den Haag.

Motivaction (2014), *Kwantitatief onderzoek naar de houding en opvattingen van Turkse en Marokkaanse jongeren jegens het conflict in Syrië*, Amsterdam.

M.R. Schriemer (2002) *Analytical report on education 20002001*. Amsterdam: DUMC.

M.R. Schriemer (2004) *Analytical Report on Education National Focal Point for the Netherlands*. Amsterdam

Nanhekhan, H. “Verantwoordelijk en eerbiedig leven: een islamitische school”. In: S. Miedema & H. Vroom (eds.). Alle onderwijs bijzonder. Levensbeschouwelijke waarden in het onderwijs. Zoe- termeer, 2002, Meinema. 61-69, s.63-68.

Nederlands Jeugd Instituut. (2014), Cijfers Over Migrantengezin, Nederland.

[iss]

Nederlands Jeugd Instituut (2009), Culturele diversiteit in opgroeien en opvoeden: feiten en de cijfer, Nederlands Jeugdinstituut, Utrecht.

Netherlands Institute Eor Human Rights (2013), Annual report 2013, Utrecht.

Netherlands Institute Eor Human Rights (2014), “Gezinnen gezien?” Study of Dutch regulations and practices in the light of the European Eamily Reunification Directive, Summary and Conclusions.

Nieuwenhuizen, E. (2003), Arbeidsmarktpositie Etnische Minderheden, Eactsheet, Rotterdam.OECD (2006) Education at a Glance 2006, ISBN 9264025316.

Onderwijsraad (2013), Een smalle kijk op onderwijskwaliteit, Uitgave van de Onderwijsraad, Den Haag.

Diversiteit in de Tweede Kamer 2012, Den Haag.

Pels, T. (2014), Voorkomen van Radicalisering: ook Een Pedagogische Opdracht!, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht.

Pereira, C. (2002) “Imams on Dutch culture course” BBC News, 28 Kasim.

Planbureau voor de Leefomgeving (2013), Demografische ontwikkelingen 2010-2040 ruimtelijke effecten en regionale diver- siteit. Uitgeverij PBL, Dden Haag.

Prodemos (2012), Diversiteit in de Tweede Kamer 2012
Tweede Kamer, Den Haag.

Rath, J., R. Penninx, , K. Groenendijk & A. Meijer (1996).
Nederland en zijn Islam. Een ontzuilende samenleving reageert
op het ontstaan van een geloofsgemeenschap. Het Spinhuis.
Amsterdam 1996.

Rath, J., Penninx, R. Groenendijk, K & A. Meyer (2001)
Western Europe and its Islam (Leiden: Brill).

Roozeboom, D. & Fong Lai, W. (2011), Politieke participatie en
motivaties: Verkiezingsparticipatie tussen niet-westerse alloch-
tonen en autochtonen in Nederlan, Universiteit Utrecht Faculteit
Sociale Wetenschappen Opleiding Sociologie Bachelorscriptie,
Utrecht.

Ural, Ayhan. (2012). Türk Asıllı Göçmenlerin Hollanda'daki
Temel Eğitim Uygulamalarına Yönelik Ayrımcılık Algıları. Eğitim
ve Bilim. Cilt: 37, Sayı: 165. Ss. 262-274. Ankara.

Schriemer M.R. (2002), Analytical report on education
20002001. Amsterdam: DUMC.

Schriemer M.R. (2004), Analytical Report on Education
National Focal Point for the Netherlands. Amsterdam.

SCP, CBS (2012), Armoede signalement, Stichting Pro, Den
Haag.

SCP, CBS (2014), Armoede signalement, Stichting Pro, Den
Haag.

SCP (1997), Een verkennende studies naar het gezin in een
veranderende samenlaving, VUGA Uitgeverij, Den Haag.

SCP (2001), Civil society, VUGA Uitgeverij, Den Haag.

SCP (2011), Jaarrapport integratie 2011, red: Gijsberts, M.,
Hu- ijink, W. & Dagevos, J., SCP, Den Haag.

SCP (2004), Moslim in Nederland. SCP-werkdocument 106d (red: Phalet, K. & ter Wal, J.), SCP werkdocument, Den Haag.

SCP (2009), Vrijwilligerswerk in meervoud, (red: Dekker, P & De Hart, J.), SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2010), Discriminatiemonitor niet-westerse migranten op de arbeidsmarkt 2010.

SCP (2010), Liever Mark dan Mohammed?: Onderzoek naar arbeidsmarktdiscriminatie van niet-westerse migranten via praktijktests, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2011), De sociale staat van Nederland 2011, Redactie: Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Mariëlle Cloin ve Evert Pommer, Den Haag.

SCP (2011), De sociale staat van Nederland 2011, Redactie: Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Mariëlle Cloin ve Evert Pommer, Den Haag.

SCP (2012), Meldingen van discriminatie in Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2012), Moslim in Nederland. (red: Maliepaard, M. & Gijsberts, M.), SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2012), Op achterstand: Discriminatie van niet-westerse migranten op de arbeidsmarkt. SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2013), Biedt het concept integratie nog perspectief, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2013), De sociale staat van Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2013), De sociale staat van Nederland 2013, Redactie: Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Evert Pommer ve Nathalie Sonck, Den Haag.

SCP (2013), Vrijwillige inzet en ondersteuningsinitiatieven, Een Verkenning van Wmo-Beleid en -Praktijk in Vijf Gemeenten, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Burgermacht op eigen kracht?, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP/CBS (2014), Emancipatiemonitor 2014, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2011), Oudere migranten: Kennis en kennislacunes, Den Haag.

SCP (2013), De sociale staat van Nederland 2013, Redactie: Rob Bijl, Jeroen

SCP (2014), Aan het werk vanuit een bijstands- of Werkloosheidsuitkering, Inventariserend onderzoek van beleid gericht op toegang tot de arbeidsmarkt van niet westerse werkzoekenden in zes grote gemeenten, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Ervaren discriminatie in Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Gescheiden werelden: Een verkenning van sociaal-culturele tegenstellingen in Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Huwelijksmigratie in Nederland: Achtergronden en leefsituatie van huwelijksmigranten, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Perceived discrimination in the Netherlands SCP Publication, Lahey.

SCP (2014), De hoofdzaken van het Sociaal en Cultureel Rapport 2014, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2014), Verschil in Nederland, SCP Publicatie, Den Haag.

SCP (2015), Jongeren en Seksuele Oriëntatie, Ervaringen van en opvattingen over lesbische, SCP publicatie, Den Haag.

Sevinç, İ. (2003), Hollanda'daki Türk Çocuklarının Eğitim Sorunları, Ankara.

Sevinç, İ. (2010), Hollanda'da Cami Eksenli Din Hizmetleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Sevinç, İrfan. (2012), Yurtdışında Yaşayan Türklerin Çocuklarının Dini ve Ahlaki Gelişimi ile İlgili Kaygıları ve Bu Kaygıların Camilerdeki Din Eğitimine Etkisi (Hollanda Örneği). Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 11, Sayı 40 (248-267).

Shadid, W.A, & PS. van Koningsveld (2006), Islamic religious education in The Netherlands. European Education, 2006, 38 (2), 76-88; s.77.

Staring, R., Geelhoed, F, Aslanoğlu, G., Hiah, J. & Kox, M.(2014), Maatschappelijke positie van Turkse Nederlanders: ontwik- kelingen en risico's op criminaliteit en radicalisering, Rotterdam.

CBS (2014), Statistical Yearbook of the Netherlands 2014, Statistics Netherlands, Lahey.

Stevens, P A. J., Clycq, N., Timmerman, C., and Van Houtte, M. (2011), Researching race/ethnicity and educational inequality in the Netherlands: A critical review of the research literature between 1980 and 2008. British Educational Research Journal Volume 37(1) ss. 5-43.

SLO (2008), Omgaan met culturele diversiteit in het onderwijs. Berlet, I., Bulthuis, F, Jacobs, H., Langberg, M., Wanner, P & Thijs, A., Drukkerij Netzodruk, Enschede.

Sunier, Thijl (2014) "Cosmopolitan theology: Fethullah Gülen and the making of a 'Golden Generation'" Ethnic and Racial Studies Vol. 37, Iss. 12, s.2193-2208

Sunier, Thijl & Landman, N. (2014) Turkse Islam. Actualisatie van kennis over Turkse religieuze stromingen en organisaties in Nederland: Een literatuurstudie in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Erisim için: http://www.fsw.vu.nl/en/Images/TRSO%20rapport%20SunierLandman%202014_tcm31-421419.pdf

Span, T., Doove, S. & Smit, L. (2014), Monitor vrouwelijk en etnisch ondernemerschap 2013, Panteia Research to Progress, Zoetermeer.

T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (2011), Avrupa'da Yaşayan Türkler: Yaz Tatili Döneminde Türkiye'ye Gelen Türkler Örneği Saha Araştırması, Ankara.

Tezcan, M. (2000), Dış göç ve eğitim, Anı Yayıncılık, Ankara.

The Netherlands Institute for Human Rights (2014), Human rights in The Netherlands: Summary and recommendations of the Annual Status Report, The Netherlands Institute for Human Rights, Utrecht.

Turkenburg, M & Gijsberts, M. (2007), Opleidingsniveau en beheersing van de Nederlandse taal [Education level and command of the Dutch language]. In: Jaco Dagevos en Mérove Gijsberts (red.), Jaarrapport integratie 2007 [Annual report on integration 2007] (p. 72-101). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (scp-publicatie 2007/27).

Trebbe, J. & Schoenhagen, P. (2011), Ethnic Minorities in the Mass Media: How Migrants Perceive Their Representation in Swiss Public Television, Springer Science + Business Media, Switzerland.

Van Beek, J., van Bemmelen, J., van Gelder, M., Rousseau, P., Togtema, B. & van der Zon, H. (2007), Voedselketens van allochto-

ne ondernemers in Nederland Kwalitatief, explorerend onderzoek naar voedselketens van allochtone ondernemers in Nederland, Ministerie van Landbouw, Wageningen.

Van Bruinessen (2010) De Fethullah Gülenbeweging in Nederland, Universiteit Utrecht, Utrecht.

Van Dalen, H.P. (2001), Immigratie: vloek of zegen voor de Nederlandse economie, Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Economische Wetenschappen, Onderzoekcentrum Financieel Economisch Beleid (OCFEB), Den Haag.

Van der Brug, W., Fennema, M., van Heerden, S. & de Lange, S.L. (2009), Hoe heeft het integratiedebat zich in Nederland ontwikkeld?, The institutional repository of the University of Amsterdam (UvA), Amsterdam.

Van der Houwen, K & Moonen, L. CBS (2014), Allochtonen en geluk, Centraal Bureau voor de Statistiek, Nederland.

Van der Valk, I. & Hirsch Ballin, E. (2012), Islamofobie en discriminatie. Amsterdam University Press, Amsterdam.

Van der Valk, I., Monitor moslim discriminatie. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, IMES Report Series, Amsterdam.

Van den Berg, E. & Oomen, B. (2014), Mensenrechten en lokaal beleid: Handreiking voor beleidsmakers, Den Haag.

Van den Tillaart, H. (2007), Etnisch Ondernemerschap in Nederland: Ontwikkelingen en Perspectieven, Migranten Studies, Nederland.

Van der Heijden, T.&van Heelsum, A. (2010), Opkomst en stemgedrag van migranten tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010, IMES-Institute for Migration and Ethnic Studies, Amsterdam.

Van Heelsum, A. & Tillie, J. (1999), Turkse Organisaties in Nederland: Een netwerkanalyse, The institutional repository of the University of Amsterdam (UvA), Amsterdam.

Van Heelsum, A. (2004), *Migrantenorganisaties in Nederland*. Utrecht: Forum, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, Utrecht. .

Van Heelsum, A., Fennema, M. & J. Tillie (2004) "Moslim in Nederland: islamitische Organisaties in Nederland" SCP-werkdocument 106e (Lahey: Sociaal en Cultureel Planbureau).

Van San, M./Forum (2014), *De Nederlandse syriëgangers 'ka- nonnenvlees' of 'helden van de lage landen'?*, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, Utrecht.

Vellenga, S. & Wiegers, G. (2011), *Religie, binding en polarisatie: De reacties van de leiding van levensbeschouwelijke organisaties op islamkritische uitingen*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam. Wetenschappelijk Onderzoeken Documentatiecentrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Amsterdam.

Waardenburg, J. (1988) "The institutionalization of Islam in the Netherlands, 1961-1986" in T. Gerholm & Y. G. Lithman (eds) *The New Islamic presence in Western Europe* 8-31 (London: Mansell).

Wagemakers, J. (red) & De Koning, M. (red), *Vroomheid en vertier onder moslims binnen en buiten Nederland*, Uitgeverij Parthenon,

Werkgroep-Waardenburg (1983) *Religieuze voorzieningen voor ethnische Minderheden in Nederland: Rapport tevens beleid- advies van de niet-ambtelijke werkgroep ad hoc*. (Rijswijk: Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur).

Wermink, H., van Wingerden, S., van Wilsem, J. & Nieuwbeerta, P. (2015), *Etnisch gerelateerde verschillen in de straftoemeting*, SDU Uitgevers BV, Den Haag.

Wittebrood, K & Andriessen, I. (2014). *Sociaal en Cultureel Planbureau*, Den Haag.

WRR (2014), Voortgaande immigratie en nieuwe maatschappelijke scheidslijnen, Den Haag.

Yağmur, K. (2010), Batı Avrupa'da Uygulanan Dil Politikaları Kapsamında Türkçe Öğretiminin Değerlendirilmesi. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı. Sayı: 55, ss. 221-242.

Yağmur, K. (2014), Türk Çocuklarının Hollanda Eğitim Kuram-larındaki Konumları ve Dil Gelişimleri (2) Siyah Okullar. Eğitim Bilim Gündemi <http://interajans.nl/prof-dr-kutlay-yagmur-turk-cocuklarinin-hollanda-egitim-kurumlarindaki-konumlarive-dil-geli-simleri-2/>

Yağmur, K. (2014), Hollanda'daki okul başarısı tartışmasına bir de bu açıdan bakalım! Eğitim Bilim Gündemi <http://interajans.nl/hollandadaki-okul-basarisi-tartismasına-bir-de-bu-acidan-bakalim/>

Yerlikaya, T. (2015), Batı Basınında Türkiye Algısı, Seta Vakfı Araştırması, Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık, İstanbul.

Yükleyen, Ahmet (2010) "State Policies and Islam in Europe: Milli Görüş in Germany and the Netherlands" Journal of Ethnic and Migration Studies, 36(3), 445-463.

Yükleyen, A. (2012) Localizing Islam in Europe: Turkish Islamic communities in Germany and the Netherlands, Syracuse University Press, Syracuse, NY.

**EEN CHRONOLOGISCHE VOLGORDE
VAN DE ONTWIKKELINGEN IN HET
JAAR 2014**

Januari

- Tot nu toe ongeveer 10 Nederlandse burgers omgekomen in Syrië.
- 6.000.000 euro verzameld voor Syrische vluchtelingen.
- an de gemeenteraadsliden van de gemeente Den Haag zijn er Koran's uitgedeeld
- Vermogen van Turken in Turkije via onwettige wegens onderzocht
- Het tekort op de werkgelegenheid neemt in Nederland toe.
- het onderzoek "Ervaren discriminatie in Nederland" werd gepubliceerd.
- Discussie: Moeten de etnische afkomst van personen in de media vermeld worden?

Februari

- Een imam zei tijdens zijn verklaring aan de media: "Mensen zijn bang voor mij".
- Een discussie: er is in Amsterdam in werkelijkheid geen sprake van een duale structuur van de samenleving.
- Geen toestemming van de Rechtbank voor onderzoek naar de vermogens van Turken in Turkije.
- "Islam Democraten" opgericht en deelgenomen aan de verkiezingen.
- Maatregelen genomen ter verbetering van de veiligheid van de Moskeeën en internaten
- Laleli Moskee werd geopend in Rotterdam.
- Van 10 mensen die verdacht werden zich voor te bereiden om naar Syrië te gaan werden paspoorten afgepakt.
- banners die door de Liberale Partij in Rotterdam opgehangen zijn heeft tot ongemak geleid.

Maart

- Nederlandse Raad van State, er mag geen verlaging plaats vinden op ANW toelage die Turken ontvangen.

- De discriminerende uitspraken van Extreemrechtse leider Wilders (“weinig Marokkanen”), levert felle kritiek op.

- Meer dan honderd mensen hebben een klacht ingediend tegen de discriminerende uitspraken van Wilders.

- Maatschappelijke organisaties drong bij de gemeenschap om hun reactie op Wilders te laten zien.

- De economische crisis in Nederland treft het meest de kinderen.

- De Marokkaanse gemeenschap doet massaal aangifte tegen Wilders en verschillende vertegenwoordigers van de samenleving ontmoeten de minister President.

- Islamitische Universiteit Rotterdam heeft in samenwerking met de stichting Lezen & Leven een koranvertaling in het Nederlands gepubliceerd.

- Van der Graaf die de racistische leider Pim Fortuyn heeft vermoord, is voorwaardelijk vrij.

- Lange rijen voor de politiebureaus om klacht tegen Wilders in te dienen.

- Arnoud van Doorn heeft de PVV verlaten en zich bekeerd tot islam. Heeft ook een nieuwe partij ‘partij van Eenheid’ opgericht en besloot deel te nemen aan de verkiezingen.

- De eerste gastarbeider (Necati Genc)in Nederland overleed.

- Honderd en twintig duizend Turkse leden telende Agis Zorgverzekeringen, besloot om bepaalde medische kosten niet te vergoeden. Dit trok veel reactie van Turken en Nederlanders.

- Extreemrechtse leider Wilders richt: ‘Partij voor de Vrijheid van Australië “ op.

- Minister van Sociale Zaken Asscher geeft een verklaring uit dat ze discriminatie op de arbeidsmarkt zullen bestrijden.

- D66 leider Pechtold 66, zei dat uitspraken van Wilders discriminerend zijn.

- Extreemrechtse Partij voor de Vrijheid, zorgde voor een debat rondom bouw van de moskeeën en deed de uitspraak ‘moskeeën schieten als paddenstoel boven de grond’ Nederlandse politici betoogden dat Turkije zich inmengde met de interne aangelegenheden van Nederland.

- Er werd gesuggereerd dat Turkse vrouwen na de geboorte niet werken.

- Haags raadslid mag niet zweren op ‘Allah’

April

- Op 24 april, kondigde de Armeense Apostolische Kerk in Almelo de opening van de “Genocide Monument” en veroorzaakt vele reacties van de Turken.

- ISN heeft een verklaring afgegeven waarin stond dat alle verklaringen over de 1915 gebeurtenissen boodschappen moeten bevatten die de vrede en broederschapscultuur moeten dienen.

- De Turkevi Research Center bestuurder Veysi Gungor presenteerde zijn nieuwe boek ‘Anatolié in Europa’

- Niet-westerse allochtonen zijn sterk beïnvloed door de crisis.

- Minister van Sociale Zaken Asscher, wil maatregelen nemen tegen bedrijven die discrimineren.

- De Turken hebben met 39 procent deelgenomen aan de lokale verkiezingen.

- In Amsterdam zijn er voor 529 mensen die in Egypte ter dood veroordeeld zijn, op de Dam protesten gehouden.

- Geld en gevangenisstraf voor illegale bewoning is op verzoek van SP afgewezen.

- Bezuinigingen op de diverse vergoedingen die betaald worden aan mensen die sinds 2000 in het buitenland wonen zijn door de Raad van State oneerlijk gevonden en zijn ingetrokken.

- Bij de CITO-eindtoetsen hebben twee leerlingen van de islamitische basisschool die verbonden is aan de ISBO boven de gemiddelde behaald.

- Koninklijke onderscheidingen aan 6 Turken.

- College van de rechten van de mens verklaarde dat er sprake is van toename in de meldingen over discriminatie.

- Protest tegen het monument ter nagedachtenis van de 1915 gebeurtenissen. Turkse Ngo's hebben gewaarschuwd dat dit tot onrust zal leiden.

Mei

- Extreemrechtse leider Wilders heeft Nederland gevraagd om EU te verlaten.

- Serdar Gözübüyük, werd verkozen tot de beste scheidsrechter van het seizoen in Nederland.

- Nederlandse vrijwilligers liepen voor vluchtelingen. Wandelaars hebben rond 500.000 euro verzameld het geld zal gebruikt worden voor Syrische vluchtelingen.

- De Raad van State heeft besloten dat MVV- eis voor buitenlanders niet geldig meer zijn voor de Turken.

- De winnaars van de verkiezingen voor het EP, waren volgens de peilingen de pro-EU-partijen.

- In het EP verkiezingen concurreren 6 kandidaten van de Turkse afkomst uit verschillende politieke partijen.

- De '1e Onderwijs Beurs' is georganiseerd door Talim educatieve centrum en Milli Görüs

- Extreemrechtse leider Wilders plakte een anti-islam sticker op zijn deur in de Kamer die erg leek op de vlag van Saoedi-Arabië.

- Volgens een onderzoek die uitgevoerd is door de psycholoog Drs. Fatih Toprak, is er duidelijke afname in intercommunale relaties in Nederland.

- Turkse Student Nederland is opgericht.

- Nederlandse topambtenaar naar Saoedi-Arabië voor overleg Wilders' sticker

- Extreemrechtse PVV'er Hans Jansen, "Liever Le Pen dan Hamas,".

- De Sociaal Cultureel Plan Bureau; er is in de periode van crisis sprake van verhoging van de discriminatie op de arbeidsmarkt.

- Minister van Buitenlandse Zaken Timmermans toegejuicht in het parlement wegens zijn antiracistische toespraak.

- Extreemrechtse leider Wilders, verspreide zijn anti islam stickers met de enveloppen van de Tweede Kamer.

- Turks Forum, heeft een lijst van islamofobie gepubliceerd.

- Op de hoorzitting van de onderste vleugel van het parlement werden voorstellen gepresenteerd over islamitische vertegenwoordigers en organisaties, maar dit werd verworpen.

- De PVV van Wilders, verscheen in de EU verkiezingen in Rotterdam, als overwinnaar.

- Nederlandse Vereniging van Industriëlen en Ondernemers, veroordeeld Wilders 'anti-islam' stickers

- Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Timmermans, gaat naar Saoedi Arabië vanwege anti-islam sticker van Wilders.

Juni

- In de stad IJmuiden werd op aan ISN verbonden Kuba Moskee een aanval gepleegd
 - Türkevi Research Centre, heeft ter bevordering van kennismaking met ideeën van Ahmet Yesevi een boek gepubliceerd.
 - In Den Haag, hebben Turken en Azeri's de IS aanvallen op Turkmenen geprotesteerd.
 - Nederland krijgt jaarlijks uit Turkije 40.000 visumaanvraag.
 - Extreemrechtse leider Wilders wil ook werken in het Europees Parlement.
 - Beveiliging van de Joodse instellingen in Amsterdam wordt verhoogd.
 - Guido Woerkom die voorheen discriminerende uitspraken over Marokkanen deed werd tot ombudsman benoemd.
 - Op een Marokkaanse moskee in de stad Almere-Buiten werd een hakenkruis getekend.

Juli

- Op de Turkse Consulaat in Rotterdam werd een loket opgezet voor gezinnen waarvan de kinderen weggenomen waren.
 - De juridische strijd tegen verlaging van de uitkeringen in geval van emigratie naar Turkije.
 - Een vrouw met boerka niet toegelaten in de stadsbus.
 - In de afgelopen twee jaar zijn 14 Nederlandse burgers in Syrië omgekomen
 - Provincie Overijssel, erkent de Armeense genocide.
 - Twee Turkse studenten hebben de zaak tegen visumkosten gewonnen.
 - Gemeentes gaan in gesprek met moskeeën om te voorkomen dat jongeren naar Syrië gaan.

- Islamitische scholen Amsterdam misbruiken onderwijsgeld
- Discussie tussen gemeente en buurtbewoners over komst van een islamitische school.

- Re-emigratiewet is per 1 juli 2014 afgeschaft.

Augustus

- De leider van een lokale islamitische partij in Den Haag zal aangifte doen tegen CDA-leider Sybrand

- Kabinet neemt radicalisering op in haar agenda. Kabinet zal de paspoort van de 'Jihadisten' afnemen.

- Ambtenaar ontslagen vanwege zijn IS Twitter bericht.

- Hongerstaking door 30 mensen tegen de IS aanslagen.

- In verband met radicaliseringsmaatregelen zal de regering sommige imams geen visum verlenen.

- In de wijk Schilderswijk in Den Haag is men vijandigheid tegenover de buitenwereld.

- In vier huizen in Den Haag zijn door de politie doorzocht. Ze worden verdacht van mogelijke banden met groepen in Syrië en Irak.

- Een islamitische familie in Lienden heeft gemeld dat ze op verschillende manieren bedreigingen ontvangen.

September

- Einde van de hongerstaking door Syrische christenen in Nederland tegen IS aanvallen.

- De oppositie ondersteunde de plannen die door de regering opgesteld was, in verband met de radicalisering van de islamitische jongeren.

- Volgens een onderzoek van Meldpunt Discriminatie zijn discriminatie meldingen verdubbeld.

- Volgens een onderzoek van Ministerie van Justitie zijn Turkse jongeren niet geradicaliseerd.

- In Huizen, zijn twee families gearresteerd en paspoort ingetrokken om verdenking van vertrek naar Syrië. Wegens gebrek aan bewijs werden ze vrijgelaten.

- De schoolboek “Blikopener” scheen veel vooroordelen en vooringenomen vragen en informatie te bevatten over de Islam, Turken en de moslims.

- Jihadistische bewegingen zijn in Nederland geconcentreerd op drie regio's

- Gemengde huwelijken dragen volgens promovendus in de sociologie Leen Sterckx niet bij aan betere integratie.

- Kinderrechten Collectief heeft aangekondigd dat in Nederland rechten van de kinderen geschonden worden.

- ‘Turkije regeert mee in Nederland via de moskee’ wordt er beweerd.

- Een ambtenaar die een Twitter bericht schreef over Zionisten werd uit zijn partij (PvdA) gezet.

- Sociale Zaken Minister Asscher: Moskee internaten moeten onder strenge controle.

- Voorzitter HTIB: “ er moet een gezamenlijke strijd komen tegen de gevaren van radicalisme,”.

- Redactie Volkskrant: ‘Wilders vervolgen heeft een averechts effect’

- Ondanks de rustige protest op vier verschillende delen van Den Haag, zijn er toch 26 mensen gearresteerd.

- Begin remigratie naar Turkije.

Oktober

- Geert Wilders komt vrijwel zeker opnieuw voor de rechter wegens aanzetten tot discriminatie.

- De helft van de illegalen heeft betaalde baan
- Nu gaan ook de meisjes richting jihad in Syrië
- Een Rotterdamse politiemedewerker wordt mogelijk vervolgd voor beledigende opmerkingen over de islam.
 - “Hoe gevaarlijk is de moslimbekeerling?(artikel Janny Groen).
- Volgens een onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau: Er is minder migratie naar Nederland
 - Het bleek dat 2,5 miljoen mensen in Nederland onder de armoedegrens leven.
 - Paspoort van 8 mensen zijn in beslag genomen die bereid waren om naar Syrië te gaan.
 - Toename van het aantal vluchtelingen in Nederland. Syrische vluchtelingen behoren tot de eerste gelederen.
 - Dalingen in de aantallen van gezinshereniging. Aantal huwelijken onder de Turken met iemand uit Turkije is van 60 naar 15 procent gedaald.
 - Uitzetting van een Asielzoeker uit Liberia is tegengehouden door de rechtbank.
 - Poging tot brandstichting bij moskee Etten-Leur. In 2014 zijn aantal aanslagen op moskeeën naar vijf gestegen.

November

- Internationaal Strafhof, de aanval op Mavi Marmara, de ernst van het misdrijf was niet zwaar genoeg om gezien te worden in de context van oorlogsmisdaden
 - Vertegenwoordigers van religieuze groepen in Nederlandse kwamen bij elkaar om spanningen in de samenleving te verminderen.
 - Twee PvdA Kamerleden werden uit hun fractie gezet.

- Kuzu en Öztürk als groep in Tweede Kamer
- Racistische opmerkingen op de foto's van de Nederlandse spelers trok veel afschuw.
- Door een verklaring op de website van Buitenlandse zaken van Turkije ontstaat er spanningen tussen Turkije en Nederland.
- In opdracht van de Nederlandse Karamanlilar Federatie (HOKAF) wordt een monument ter ere van gastarbeiders aan de voorkant van het station in Karaman geplaatst.
- Asscher vindt dat integratie in Nederland verontrustend achterblijft
 - 'Zwarte Piet' debat; een aanzet tot discriminatie?
 - Turkse religieuze organisaties onder toezicht omdat ze de integratie van Turken zouden belemmeren.
 - Werkstraf voor rapper die Wilders bedreigde
- Oppositiepartijen: 'Eigen onderzoek Kamer naar opvattingen Turkse jongeren'
 - Onderzoekers van het rapport over Turkse organisaties: Asscher begreep ons rapport over Turken verkeerd
 - Tachtig procent Nederlanders heeft geen contact met moslims
 - CBS: 'Niet-westerse jongeren lopen nog achter op sociaaleconomisch vlak'
 - Drie moskee-internaten voldoen niet aan de kwaliteitseisen
 - Aantal meldingen radicalisering Rotterdam toegenomen
 - De PVV vindt dat alle moskeeën in Nederland gesloten moeten worden.
 - Waar bemoeit Turkije zich mee? (Tekst van Ben Raaij)
 - Ministerie van Buitenlandse Zaken woordvoerder van Tanju Bilgiç; 'Onacceptabel dat Turken in Nederland zich gediscrimineerd voelen'

- De ongelijkheid tussen hoog en laag opgeleide Nederlanders groeit.

- Peiling: ‘Ruim helft kiezers vindt integratie mislukt’

- Onderzoek die in opdracht van Forum is gedaan heeft het debat in de onderzoekswereld aangewakkerd. De studie stelde dat de meerderheid van de Turkse jongeren IS sympathisanten zijn.

- Organisaties Radar en ISBO gaan samen Islamfobie verkennen.

- Asscher; voorstel Wilders ‘moskeeën moeten dicht’ is “onaanvaardbaar”.

- PVV-Kamerlid De Graaf “ We willen Nederland zuiveren van de islam”.

- Van Marokkaanse afkomst rapper Hozny, krijgt door zijn liedje waarin hij Wilders bedreigd 80 uur taak en 2 jaar gevangenisstraf. Volgens een studie: ‘Turken zijn op zichzelf’

December

- Asscher vindt dat integratie in Nederland verontrustend achterblijft

- Asscher praat met minderheden en imams over spanningen in de samenleving.

- Nieuwe wet met betrekking tot werk leidt tot discriminatie.

- Verwey-Jonker Instituut Nederland heeft aangekondigd dat Justitie discriminatie vaak anders vervolgt. Juridische vervolging van discriminatie wordt op basis van schade of dreiging uitgevoerd in plaats van discriminatie.

- Harder islamstandpunt PVV: alle moskeeën dicht

- Recordaantal mensen bij anti-islambetoging Dresden

- De Bijbel en de Koran verdwijnen uit de Tweede Kamer.

- OM vervolgt Wilders vanwege discriminatie
- “ Islam neerzetten als ideologie is poging om grondwet te omzeilen” (artikel Youssef Ikhlaf).
- 21 jaar eis voor Turken voor gezinshereniging wordt afgeschaft.
- Voor deelname en bijdrage aan de discussies over kwesties met betrekking tot de Turkse diaspora in Nederland is Center for Public Debate opgericht.
- Hansdels Commissie werd opgericht in Arnhem voor de ontwikkeling van de handel tussen Arnhem en Turkije.
- Lopende rechtszaak bij de Raad van State voor de gemaakte kosten bij niet meer verplichte taaltoetsen in land van herkomst.
- Het bericht dat het raam van een moskee in Enschede is opgeblazen met een vuurwerkbom. Bert de Vries, lid van de Partij van de Arbeid en raadslid in de Provinciehuis is uit zijn partij gestapt omdat hij vindt dat “dat de moskee teveel invloed heeft de partij”
- Tijdens een NOS interview maakte Minister van Buitenlandse Zaken Mevlut Cavusoglu, bekend dat Turkije wil bijdragen aan de integratie van de burgers die in Nederland wonen.
- PvdA-kamerlid Ahmed Marcouch heeft de minister van integratie gevraagd voor betere registratie en aanpak van haat en geweld jegens moslims.
- Turkse Arbeiders Unie viert de 50ste jaar van de Turkse immigratie en haar 40e bestaan.
- Nederlandse oud-voetballer van het Nationale Team Seedorf werd uitgeroepen tot speciale gezant in de strijd tegen racisme
- Wilders staat tijdens de zitting achter zijn woorden “minder Marokkanen”.

- Einde aan de hongerstaking van de vier personen die gearresteerd werden omdat men vermoede dat ze aan het voorbereiden waren om naar Syrië te vertrekken.

- De Centrale raad van Beroep heeft besloten dat inhoudingen op de kinderbijslag van de kinderen in Turkije legaal is.

- De Nederlandse politie, heeft zijn eigen database gebruikt en 150 incidenten van discriminatie tegen moslims gerapporteerd aan het Nederlandse parlement.

- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) vertrouwen in de economie is gestegen maar is bezorgd om integratie van migranten en asielzoekers.

